

74

POLSKA GOSPODARCZA TYGODNIK

1 9 3 9

SKARBOFERM

SPÓŁKA DZIERŻAWNA
POLSKICH KOPALŃ SKARBOWYCH
NA GÓRNYM ŚLĄSKU

SPÓŁKA AKCYJNA W KATOWICACH

ADRES: CHORZÓW I, PL. MARSZAŁKA PIŁSUDSKIEGO 12

ADRES TELEGRAFICZNY: SKARBOFERM—CHORZÓW

TELEFON 409-01

SPRZEDAŻ:

WĘGLA, KOKSU, BRYKIETÓW

I SIARCZANU AMONU

Z KOPALŃ:

„KRÓL” W CHORZOWIE, „BIELSZOWICE”

I „KNURÓW”

POLSKA GOSPODARCZA

TYGODNIK, WYDAWANY PRZY POPARCIU MINISTERSTWA PRZEMYSŁU I HANDLU
ORAZ MINISTERSTW: SKARBU, ROLNICTWA I REF. ROLN., KOMUNIKACJI, POCZT I TELEGR.

WYCHODZI W SOBOTY

TREŚĆ ZESZYTU

	Str.		Str.
DZIAŁALNOŚĆ PAŃSTWOWEJ SŁUŻBY GEOLOGICZNEJ — PROF. K. BOHDANOWICZ	949	KOMUNIKACJA I TRANSPORT	965
BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE A ULGI INWESTYCYJNE—M. T.	952	Dziesięciolecie P. L. L. „Lot”	
KRONIKA GOSPODARCZA:		ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE	966
SPRAWY GOSPODARCZE W IZBACH USTAWODAWCZYCH	954	POCZTA I TELEGRAF	968
GÓRNICTWO I PRZEMYSŁ:		PRAWO I SĄD W ŻYCIU GOSPODARCZYM	969
GÓRNICTWO WĘGLOWE	955	Rozwiązanie międzynarodowego porozumienia kartelowego producentów wanieli żeliwnych — R. P.	
PRZEMYSŁ NAFTOWY	955	KRONIKA TYGODNIOWA:	
HUTNICTWO	958	PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ	970
PRZEMYSŁ METALOWY	959	TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓŁKACH AKCYJNYCH	970
PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY	959	SKARBOWOŚĆ I FINANSE:	
RZEMIOSŁO	961	PODATKI I OPŁATY	970
Normy liczbowe terminatorów w warsztatach rzemieślniczych — Tomasz Piskorski		RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH	970
GOSPODARKA ELEKTRYCZNA	962	Z BANKU POLSKIEGO	972
Zjazd Elektryków Polskich		PRZEGLĄD ZAGRANICZNY:	
HANDEL:		KRONIKA ZAGRANICZNA:	
HANDEL ZAGRANICZNY	963	OGÓLNE	973
Stosunki handlowe z Dalekim Wschodem — T. Szukiewicz		WŁOCHY	974
KRAJOWE RYNKI TOWAROWE	964	Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH	976
RYNEK AKCYJNY	965	BIBLIOGRAFIA	976

DZIAŁALNOŚĆ PAŃSTWOWEJ SŁUŻBY GEOLOGICZNEJ

PODSTAWĄ każdej gospodarki, a więc i w zakresie surowców mineralnych, jest sporządzenie inwentarza: gdzie i jakie surowce znajdują się w kraju, jaka jest ich ilość (zasoby) i jakość. Bez takiego inwentarza nie można utrzymywać równowagi spożycia i produkcji, nie można przewidywać na bliższą i dalszą przyszłość, jakie złoża nadają się do wzmoczenia produkcji, a jakie wymagają oszczędnego traktowania, nie można planować przygotowywania nowych złóż w miarę wyczerpywania się starych i rozwijać zawczasu poszukiwań złóż innych surowców, w kraju na razie nieznanach.

Bogactwo czy upośledzenie kraju w zakresie posiadania surowców mineralnych nie zależy od geograficznego położenia kraju, jego klimatu, charakteru jego powierzchni — górzystej bądź równinnej. Dla

możliwości odkrycia złóż surowców mineralnych mia rodajne są tylko budowa i skład wnętrza ziemi, nie wszędzie widoczne z powierzchni; fakty, dotyczące składu i budowy tych głębszych części ziemi, mogą zmniejszać, a nawet wykluczać możliwości istnienia jednych surowców i, odwrotnie, zwiększać szanse poszukiwań innych. Bezpośrednie badanie głębszych części osiąga się tylko za pomocą robót górniczych, a więc przez otwory wiertnicze i szyby, rozmieszczane na podstawie zestawienia i porównania faktów, zebranych w innych dzielnicach kraju, bądź poza krajem. Gromadzenie i rozważne zestawienie takich materiałów stanowi zadanie geologii praktycznej, tj. wiedzy o przyrodzie mineralnej i złożach surowców, czyli kopalnicach użytecznych.

Po odrodzeniu Państwa Polskiego musieliśmy od-

rabiać na wszystkich odcinkach życia gospodarczego zaniedbane lata; jednym z pierwszych posunięć w dziedzinie surowców mineralnych było powołanie do życia organizacji państwowej dla zbadania ziem Polski, dla poszukiwań surowców mineralnych i dla ich inwentaryzacji; organizacja ta, otrzymała nazwę „Państwowego Instytutu Geologicznego”. Dziś jest on organem wykonawczym Państwowej Służby Geologicznej przy Ministerstwie Przemysłu i Handlu.

Instytut istnieje od 1918 r. i zdążył zgromadzić znaczne materiały do geologii różnych obszarów kraju oraz materiały, dotyczące złóż surowcowych—poza tymi, które znane były od dawna, bądź też już eksploatowane. Z braku środków Instytut nie mógł jednak przyczynić się bezpośrednio do robót poszukiwawczych w takim stopniu, jak wymagałyby tego interesy gospodarcze Polski, gdyż przedsiębiorstwa w różnych gałęziach przemysłu górniczego nie miały na ogół zachęty do niezbędnego rozszerzenia i przyspieszenia swojej działalności poza znanymi im terenami. Od 3 lat warunki zmieniły się; przemysł górniczy poświęca więcej uwagi innym częściom kraju—poza obszarami: węglowym Śląska i naftowym w Karpatach, a Rząd i Izby Ustawodawcze zwróciły szczególną uwagę na konieczność wzmożenia poszukiwań surowców, zwłaszcza ważnych dla przemysłu wojennego. Na czoło wysunęła się konieczność zabezpieczenia w surowce Centralnego Okręgu Przemysłowego.

Góry Świętokrzyskie stanowią zachodnią część C. O. P. Istniejący tam od czasów Stanisława Augusta ośrodek górnictwa i hutnictwa znalazł się na długo przed wielką wojną w stanie znacznej depresji, ponieważ baza surowcowa przemysłu żelaznego rozszerzyła się wyłącznie na obszarze częstochowskim; złoża miedzi w okolicach Kielc były wyczerpane, bądź zaniedbane; przemysł gliniek ogniotrwałych i kamieniarski nie były wykorzystane odpowiednio do miejscowych możliwości.

Strefa Karpat Środkowych jest naturalną południową częścią C. O. P.; na tym obszarze powstał w latach osiemdziesiątych ub. wieku jeden z ośrodków krajowego przemysłu naftowego, który jednak następnie podupadł, i dopiero w 1930 r. rozpoczęło się tu na nowo lekkie ożywienie przemysłu.

Wreszcie, część C. O. P. na obszarze pomiędzy Wisłą i Sanem nie miała żadnego udziału w przemyśle surowcowym.

Rozpęd życia gospodarczego w C. O. P. stawia nowe zagadnienia; wzrasta zapotrzebowanie na podstawowe surowce, jak węgiel i ropa, jak rudy żelaza i manganu i inne surowce hutnicze.

Dla rozwoju Centralnego Okręgu Przemysłowego mają obecnie największe znaczenie ropa i gaz ziemny w jego południowej części, na obszarze Karpat Środkowych. W obecnym stanie krajowej produkcji ropy, zaledwie pokrywającej nasze zapotrzebowanie, konieczne jest nie tylko ożywienie tempa poszukiwań w Karpatach—w celu nawiercenia nowych poziomów ropnych wobec wyczerpywania się poziomów, od dawna znajdujących się w eksploatacji, lecz również rozpoczęcie wierceń poszukiwawczych na obszarze pomiędzy Wisłą a Sanem. Złoża gazowe w Karpatach Środkowych i na Podkarpaciu wschodnim (Daszawa) są stosunkowo bogate; niemniej jednak dla zabezpieczenia wzrastającego zapotrzebowania na gaz i zachowania jak najdłużej jego produkcji konieczne

są w najbliższym czasie wiercenia nie eksploatacyjne, lecz dla ustalenia granic pól gazowych, a więc określenia ich zasobu, tj. ich inwentarza. Tym bardziej konieczne jest ustalenie stopnia przemysłowego znaczenia gazu, stwierdzonego dopiero w 1938 r. wierceniami w kilku miejscach na zachód od Sanu w granicach C. O. P.

Gaz ziemny ma znaczenie dla gospodarki na tym obszarze nie tylko jako paliwo bezpośrednie, ale także—i to w większym stopniu—jako źródło innych paliw płynnych, tj. benzyn. Należy, oczywiście, liczyć się ze znacznym stopniem ryzyka przy zwiększeniu ilości wierceń poszukiwawczych, lecz bez względu na wyniki takich wierceń poszukiwania będą miały wpływ decydujący na naszą politykę gospodarczą w dziedzinie materiałów pędnych i smarów.

Badania Państw. Instytutu Geologicznego już od 1929 r. dawały podstawę do przypuszczeń, że na zachodnim Wołyniu można oczekiwać odkrycia pokładów węgla kamiennego. Dopiero w 1937 r. jeden z koncernów węglowych ze Śląska przystąpił nad Bugiem do systematycznych wierceń i w 6 otworach na głębokościach 250-720 m były nawiercone w końcu 1938 r. pierwsze pokłady węgla kamiennego—co prawda cienkie, bo od 2-5 cm do 72 cm grubości. Dalsze poszukiwania, opierające się na otrzymanych w ten sposób realnych wskazówkach, muszą być rozwinięte w czasie najprędszym, aby odkryć i ustalić pola kopalniane, nadające się do założenia pierwszej kopalni węgla. Wymaga to jednak jeszcze dużo pracy i nakładu znacznych kosztów. Rząd, doceniając wagę tych prac, udziela im pełnego poparcia, zapewniając temu koncernowi na znacznym obszarze prawo wyłącznego poszukiwania węgla, a następnie jego wydobywania. Państwowy Instytut Geologiczny ma kontynuować dalsze poszukiwania poza granicami tego obszaru ku północy i na wschód, gdzie również w 1938 r. stwierdzono istnienie utworów, rokujących możliwości odkrycia węgla kamiennego.

Do czasu stworzenia pierwszej kopalni węgla kamiennego w strefie wschodniej i uzyskania wyników poszukiwań węgla, prowadzonych przez P. I. G. na obrzeżach gór Świętokrzyskich (otwór wiertniczy na południo-zachód od Końskiego) może upłynąć jeszcze kilka lat, nawet przy największym natężeniu tempa poszukiwań. Trzeba się więc liczyć z koniecznością dowozu jeszcze przez dłuższy czas węgla do C. O. P. ze Śląska.

Znane złoża węgla brunatnego wzdłuż północno-wschodniego zbocza gór Świętokrzyskich i we Wschodniej Małopolsce, bliżej zbadane przez P. I. G. w latach 1937-38, mają znaczenie tylko lokalne. Węgłe brunatne z różnych znanych złóż należy poddać doświadczeniom technologicznym na przydatność ich do przetworzenia na paliwa syntetyczne, płynne.

Produkcja rud żelaza ze złóż C. O. P. wynosi ok. 112 tys. t rocznie, co stanowi tylko 15% ogólnej produkcji w Polsce, stanowiącej 790 tys. t w 1937 r. i ok. 872 tys. t w 1938 r. Ostrożne obliczenia zasobów rud żelaza w całej Polsce dają liczbę przeszło 150 miln. t, przy czym w C. O. P. znajduje się więcej niż połowa tych zapasów. Poszukiwania, przeprowadzone przez P. I. G. w latach 1937-38, znacznie rozszerzają możliwości wykorzystania rud w powiatach: Przedbórz, Przysucha i Opoczno, gdzie główną przeszkodą do eksploatacji złóż są trudności komunikacyjne. Rudy obszaru częstochowskiego są lep-

szej jakości od rud w C. O. P., które posiadają znaczenie poważnej rezerwy w miarę wyczerpania częstochowskich.

W górach Świętokrzyskich odkryto rudy żelaza wysokoprocentowe na kopalni „Staszic”; zapasy stwierdzone nie są znaczne, bo ok. 500 tys. t. Prowadzone są dalsze badania geologiczne i poszukiwania innych złóż tego typu w górach Świętokrzyskich.

Wartościowym surowcem dla produkcji kwasu siarkowego jest piryt, a pozostałe wypałki stanowią wysokoprocentową rudę żelaza; zapasy pirytu, stwierdzone na kopalni „Staszic” na podstawie szczegółowych badań P. I. G., wynoszą 1½ miln. t, co zabezpiecza produkcję kopalni co najmniej na 15 lat przy obecnej produkcji ok. 100 tys. t rocznie. Poszukiwania na kopalni „Staszic” w 1939 r. mogą przewidywania co do zapasów znacznie zwiększyć.

P. I. G. wyjaśnił w 1936 r., że rudy manganu w Karpatach nie dają podstawy dla założenia tam kopalni i nie mogą być brane w rachubę w zakresie zabezpieczenia hutnictwa w te niezbędne dla niego tworzywo.

Wciąż prowadzone są poszukiwania rud ołowiu, cynku i miedzi, których występowanie w górach Świętokrzyskich jest znane w wielu miejscowościach, powszechnie jednak w drobnych skupieniach, nie mających znaczenia przemysłowego. W b. r. ma być odnowiona stara kopalnia miedzi w Miedziance koło Chęcina i będą rozwinięte podziemne roboty poszukiwawcze w celu ostatecznego wyjaśnienia zasobności tego złoża.

Fosforyty, zbadane przez P. I. G. w powiecie iłżeckim, mogą mieć przemysłowe znaczenie.

Liczne znane od dawna złoża glinek ogniotrwałych w powiatach: opoczyńskim, koneckim i iłżeckim oraz na Śląsku—są badane ponownie w celu ustalenia wśród glinek typów, najbardziej odpowiadających zapotrzebowaniom hutnictwa.

Na terenach Zaolzia są rozpoczęte już roboty geologiczno-poszukiwawcze dla wyjaśnienia możliwości wznowienia istniejącego tam ongiś wydobywania rud żelaza.

P. I. G. rozpoczął w 1938 r. systematyczne badania w okolicach Wójczy i Solca na lewym brzegu Wisły w celu wyjaśnienia możliwości założenia tu głębokich wierceń dla poszukiwania ropy i soli, o ile będą stwierdzone w tych okolicach odpowiednie wgłębne struktury. Na prawym brzegu Wisły pomyślnie struktury zostały ustalone w 1938 r. na obszarze pomiędzy Mielcem i Majdanem, gdzie konieczne jest podjęcie wierceń poszukiwawczych.

Obszarami, którym P. I. G. poświęca szczególnie wiele uwagi, są Wołyń i Podole. Na Wołyniu zachodnim i wschodnim oraz na południowym Polesiu są kontynuowane wiercenia płytkie i głębsze (do 300 m)—w celu wyjaśnienia nieznanego dotychczas budowy; w 1938 r. stwierdzono w ten sposób serie skał, rokujące możliwość odkrycia tam węgla kamiennego, jak wspomniano już poprzednio.

Na Podolu w okolicach Uścierzka są rozpoczęte górnicze roboty dla określenia ilości i jakości kruszcza miedzi, stwierdzonej tam w 1938 r.

Od 1937 r. P. I. G. wprowadził po raz pierwszy w kraju na większą skalę systematyczne wstępne badania przed rozpoczęciem poszukiwań górniczych; te badania geofizyczne polegają na pomiarach na powierzchni ziemi—za pomocą specjalnych aparatów—różnych właściwości wnętrza ziemi do pewnej głębo-

kości. Metody, stosowane w tym celu, nie dają odpowiedzi, czy w głębi znajdują się złoża jakiegoś surowca, lecz pozwalają otrzymać obraz rozmieszczenia do pewnej głębokości mas o niejednakowych właściwościach, np. mas bardziej ciężkich lub bardziej lekkich od widocznych na powierzchni, bądź też mas, mających własność silniejszego oddziaływania na magnes, bądź wreszcie utworów o sprężystości znacznie większej niż skały przy powierzchni, a wnioski z pomiarów jedną metodą kontrolują metodę inną. Obecnie koszty roczne pracy 6÷7 partyj pomiarowych, obejmujących swą siecią znaczne tereny kraju, wynoszą tyle, co wiercenie jednego otworu do głębokości ok. 600 m.

Na równinach, a więc np. na Pomorzu, ziemiach północnych i wschodnich, można odkryć dzięki tym sposobom wypiętrzenia, złożone ze skał innych niż bliskie powierzchni, i dać pewien obraz ich form. Zestawienia pomiarów tego rodzaju otrzymują istotne znaczenie wówczas, kiedy przypuszczenia, na ich podstawie wysnute, odpowiadają przypuszczeniom geologicznym i mogą być skontrolowane bezpośrednio przez otwory wiertnicze do głębokości technicznie osiągalnej bez żadnej trudności. Przed założeniem kosztownych wierceń dla poszukiwań soli, ropy, mas wysokowartościowych rud żelaza (jak magnetyty i hematyty) takie wstępne badania są niezbędne—przy jednoczesnym jak najdokładniejszym ustaleniu budowy geologicznej w pobliżu powierzchni ziemi.

Na wielkim niżu Polski, obejmującym ziemie zachodnie, północne i wschodnie, postęp geologicznych badań zależał w znacznym stopniu od materiałów, otrzymywanych przez otwory wiertnicze, sięgające pod pokrywę mas narzutowych i innych przy powierzchni; takie otwory—w liczbie może kilkudziesięciu—są zwykle rozmieszczane przypadkowo, bo służyły przeważnie do poszukiwań wody około osiedli i stacyj kolejowych.

Gromadzenie i zestawianie nowych faktów geologicznych, ujawniających się na niżu Polski, bez pomocniczych wierceń jest niemożliwe, a bez takich materiałów geologicznych i głębszych wierceń kontrolnych wnioski z pomiarów geofizycznych pozostają tylko przypuszczalne.

Sieć pomiarów geofizycznych rozszerza się na obszarach Pomorza, Poznańskiego, C. O. P. i na Wołyniu, dochodzi już do ziem północnych (Grodno, Wilno). W 1939 r. tempo pomiarów ma być wzmożone—celem przyspieszenia wyznaczenia miejsc wierceń poszukiwawczych dla odkrycia głębszej, podziemnej budowy, jako pierwszego kroku przy poszukiwaniu złóż soli i ropy. Równoległe z tymi badaniami P. I. G. prowadzi planowo rozmieszczane wiercenia nie tylko w celach praktycznych, lecz również przy zdjęciach map geologicznych na obszarach: świętokrzyskim i wołyńskim. W 1938 r. planowe wiercenia poszukiwawcze rud żelaza, pirytów, węgla kamiennego i brunatnego oraz kontrolne dla pomiarów geofizycznych stanowiły ok. 6 tys. m. Zapewniono też, że materiały z każdego głębszego wiercenia przy poszukiwaniach wody i różnych surowców muszą podlegać rejestracji przez personel naukowy Państw. Służby Geologicznej.

Okolo 1/3 część stałego personelu pracowników P. I. G., wynoszącego dziś ponad 100 geologów, geofizyków, inżynierów, chemików i pomocniczych sił, jest zajęta wyłącznie przy zdjęciach geologicznych w terenie.

Okręgi: śląski, Karpat i świętokrzyski ze względu na ich znaczenie gospodarcze były do niedawna głównymi terenami zdjęć geologicznych P. I. G. Od 1937 r. zdjęcia posunęły się na Wołyń i Polesie, a w 1939 r. mają być rozszerzone i ujednostajnione zdjęcia różnych odcinków Pomorza, Poznańskiego, Grodzieńszczyzny, Wileńszczyzny i Polesia, rozpoczęte przez geologów uniwersytetów: Poznańskiego, Wileńskiego, Lwowskiego i Warszawskiego.

Kończąc ten krótki zarys działalności Państw. Służby Geologicznej, trzeba podkreślić, że ostatnio do P. I. G. przychodzi dużo informacji o rudach manganu, żelaza (przeważnie darniowych) i glinkach—

wraz z próbkami—od wydziałów wojewódzkich, zarządów gmin, księży, rolników, nauczycieli szkół powszechnych i in. Jak ważny jest taki bezpośredni kontakt pomiędzy ludnością miejscową i Państwowym Instytutem Geologicznym—dowodzą dwa niezmiernie doniosłe fakty stwierdzone na tej właśnie drodze: znalezienie odłamka soli kamiennej w utworach narzutowych na Grodzieńszczyźnie i odłamka węgla kamiennego w takichże utworach na wschodnim Polesiu. Te dwa drobne fakty są jednocześnie dostatecznym uzasadnieniem do prowadzenia badania niżej polskiego wszystkimi dostępnymi środkami.

Prof. K. Bohdanowicz

BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE A ULGI INWESTYCYJNE

W OSTATNICH czasach można było spotkać się z nieopartym zresztą na żadnych rzeczowych danych twierdzeniem, że ruch budowlany wykazuje obecnie (w 1939 r.) tendencję zniżkową.

Podstawą tego twierdzenia mógł być co najwyżej fakt pewnego ograniczenia poczynając od bież. roku ulg dla budownictwa mieszkaniowego, które uznane są za jeden z głównych bodźców ruchu budowlanego.

Tymczasem ostatnio opublikowane dane Gł. Urz. Stat. dla miast o ludności ponad 20 tys. mieszkańców wskazują, że ruch budowlany w I kwart. 1939 r. bynajmniej nie zmniejszył się. Fakt ten sprawił zawód tym, którzy, będąc niezadowoleni z kierunku nowelizacji ulg inwestycyjnych, przewidywali już naprzód upadek ruchu budowlanego i zapowiadali zastój w budownictwie.

Zanim jednakże przejdziemy do analizy danych Gł. Urz. Stat., musimy dla wyjaśnienia stwierdzić, jakie przyczyny warunkują koniunkturę budowlaną, gdyż odpowiednie uszeregowanie tych przyczyn uchroni nas przed błędem jednostronności.

Powiedzieliśmy, że ulgi inwestycyjne były istotnym impulsem ruchu budowlanego, lecz nie można niedoceniać tak ważkiego elementu, jakim jest koniunktura gospodarcza. Również bardzo istotnym czynnikiem jest pomoc kredytowa. Świadomie abstrahujemy od zagadnienia podaży i popytu, które wymagałoby oddzielnych rozważań—w tym wypadku wystarczy nam fakt, który nie ulega wątpliwości, że ciągle dalecy jesteśmy od nasycenia rynku mieszkaniowego, poczynając od mieszkań 4-izbowych w dół (przede wszystkim w dużych miastach, w Gdyni i w wielu miastach C. O. P.). Impuls więc rentowności działał i działa nadal w niezmińszonych rozmiarach.

Dopiero po uprzytomnieniu sobie oddziaływania tych wszystkich czynników można wyrobić sobie sąd o tendencjach budownictwa mieszkaniowego.

Przy rozważaniu znaczenia budownictwa na tle związanych z nim zjawisk gospodarczych nie można ograniczyć się jedynie do oceny tych ożywczych impulsów, jakimi budownictwo oddziaływa na koniunkturę. Aczkolwiek bowiem budownictwo mieszkaniowe ożywia przemysł inwestycyjny i szereg przemysłów z nim związanych, to jednak po wybudowaniu nowych domów proces inwestycyjny jest już zakończony i następuje drugi proces—konsumcyjny. Gdy nowa fabryka, stale zatrudniając robotników, zużywa materiały i produkuje nowe dobra, a więc tworzy dochody, dom po wybudowaniu dostarcza tylko usług kon-

sumcyjnych. Stwierdzenie to zasługuje na podkreślenie, gdyż w kraju tak niezasobnym w kapitały jak Polska pierwszeństwo należy się niewątpliwie inwestycjom, tworzącym dochody.

W początkowym okresie poprawy koniunktury (w Polsce w latach 1935 i 1936) ruch budowlany wykazał największe ożywienie—gdyż inwestycje budowlane wydają się najmniej ryzykowne i są w tym okresie najbardziej rentowne. Ze względu na ożywcze działanie budownictwa w interesie gospodarstwa społecznego leżało wówczas jak najsilniejsze popieranie go.

Jednakże w okresie ożywienia, gdy rentowność w przemyśle wzrasta, lokowanie nadal poważnych kapitałów w budownictwie mieszkaniowym może spowodować spadek inwestycji przemysłowych.

Na tle tych kilku uwag przebieg koniunktury w ruchu budowlanym, która osiągnęła swój punkt szczytowy w 1936 r., a w latach następnych nieco osłabła, należy uznać za prawidłowy.

Tak więc przy istnieniu w latach 1937 i 1938 tych samych co poprzednio ulg i udzielaniu kredytów w niezmińszonym rozmiarze oznacza to, że silne ożywienie w przemyśle było zachętą do zmiany kierunku w inwestycjach.

Również na tle powyższych uwag zrozumiałe jest wysunięcie w nowej ustawie o ulgach budowlanych na plan pierwszy zagadnienia socjalnego—w przeciwieństwie do poprzedniej ustawy, w której głównym motywem był czynnik gospodarczy. Ustawodawca z góry musiał się liczyć z pewnym zahamowaniem ruchu budowlanego i z wyeliminowaniem tych kapitałów, które powinny być wchłonięte przez inwestycje przemysłowe. Pod tym kątem widzenia zostały pomyslane nowe ulgi dla budownictwa mieszkaniowego. Rozmiar tych ulg w stosunku do mieszkań 2-izbowych pozostał niezmienny, zmniejsza się natomiast w miarę wzrostu ilości izb, przypadających na 1 mieszkanie.

Dla budownictwa w C. O. P. i w Gdyni ograniczenia te nie obowiązują.

Wracając do opublikowanych przez Gł. Urz. Stat. danych, możemy nakreślić następujący obraz ruchu budowlanego (rozpoczęte nowe budynki i nadbudowy w miastach ponad 20 tys. ludności):

	Ilość budynków	Kubatura	Ilość mieszkań	Ilość izb	Ilość izb na 1 mieszkanie
1937	7 219	8 451	28 684	73 675	2.6
1938	6 371	8 670	28 638	73 294	2.6
I kwart. 1937	587	611	2 072	5 542	—
" " 1938	558	577	2 012	5 231	—
" " 1939	412	596	2 188	5 522	2.5

Przy spadku ilości budynków i jednoczesnym wzroście kubatury—ujawnia się tendencja w kierunku budowania domów większych. W 1937 r. na 1 dom przypadało izb 10·2, w 1938 r.—11·5, a w I kwartale 1939 r.—13·4.

Ilość izb w mieszkaniu nie uległa prawie zmianie.

Przy porównaniu roku 1938 z rokiem 1937 zastręguje na uwagę szczególnie duży wzrost rozpoczętych budynków w IV kwart. 1938 r.:

	IV kw. 1937	IV kw. 1938
Ilość budynków	1 655	1 988
Kubatura	2 627	3 898
Ilość mieszkań	8 705	12 002
„ izb	22 503	31 711

Prawdopodobnie zapowiedź nowelizacji ulg stworzyła w ostatnim kwartale 1938 r. sztuczną zachętę do kładzenia fundamentów. W następstwie tego faktu znaczny niedobór w pierwszych 3 kwartałach 1938 r. został wyrównany.

Ponieważ jednakże ruch budowlany w I kwartale 1939 r. utrzymał się na tym samym co w latach ubiegłych poziomie, wskazywałoby to na możliwość działania dwóch przyczyn:

1) zakres ulg inwestycyjnych był dostateczny dla kontynuowania budownictwa na dotychczasowym poziomie,

2) w końcu 1938 r. i w początkach 1939 r. zaczęły silniej oddziaływać przesłanki detezauryzacyjne.

Zastrzec się jednakże należy, że na podstawie I kwartału, który w całorocznym ruchu budowlanym nie stanowi nawet 10%, trudno jest wyprowadzać zbyt daleko idące wnioski. Dane te wskazują na pewne tendencje, tymczasem w przyszłości mogą wyłonić się nowe przyczyny, które wpłynąć mogą mniej lub bardziej decydująco na koniunkturę budownictwa mieszkaniowego.

Że ruch budowlany utrzymuje się na wysokim poziomie—świadczą dane co do zbytu artykułów budowlanych: w ciągu 4 miesięcy b. r. w porównaniu z ub. r. zbyte cegły, płytek szamotowych i dynasów wzrósł o 10%, a zbyte cementu (który ma zastosowanie i w innych inwestycjach) wzrósł o 40%. W Warszawie i w C. O. P. sygnalizują wzrost liczby zatwierdzonych planów budowlanych, przy czym udział budowlu o małych mieszkaniach stale wzrasta. Źródła handlowe sygnalizują również wzrost udziału kapitałów prywatnych, co wskazywałoby na fakt angażowania się kapitałów stezauryzowanych.

Przytoczone przesłanki, dotyczące przebiegu koniunktury w Polsce i kierunku polityki na odcinku budownictwa, wskazują, że wszystkie wykazane czynniki były z sobą zsynchronizowane, oddziaływały i oddziaływały korzystnie na dynamikę ruchu budowlanego.

M. T.

KRONIKA GOSPODARCZA

REFORMA SAMORZĄDU GOSPODARCZEGO RZEMIOSŁA

WYWIAD Z PANEM MINISTREM PRZEMYSŁU I HANDLU ANTONIM KOMANEM¹⁾

Polityka gospodarcza Państwa jest wypadkową wielu czynników. W szczególności musi się ona wzniesić ponad interesy partykularne, uwzględniając je wszystkie jedynie we wspólnym splocie. Samorząd gospodarczy odzwierciedla poglądy i potrzeby poszczególnych dziedzin gospodarczych i umożliwia Państwu najważniejsze wytyczenie polityki, opierając się na znajomości rzeczywistych problematów i interesów, nurtujących życie gospodarcze.

Możność właściwej oceny różnorodnych zjawisk gospodarczych w przekroju potrzeb regionalnych predystynuje ponadto samorząd gospodarczy do wyłączenia Państwa w zakresie administracji niektórych stosunków gospodarczych.

Cechy rzemieślnicze i inne związki rzemieślnicze oraz samorząd uzupełniają się wzajemnie. Cechy reprezentują interesy poszczególnych działów rzemiosła, występują w ich obronie ze stanowiska niepozabawionego zwykle zabarwienia partykularnego. Instytucje samorządu gospodarczego rzemiosła, które krystalizują poglądy ogólniejsze, obejmujące całokształt rozwoju danej dziedziny gospodarczej, dają niezbędną korektywę często jednostronnych postulatów pod kątem widzenia interesów całości.

Zadania samorządu rzemieślniczego wypływają z jego podstawowego założenia, w myśl którego powołany on jest do stałej reprezentacji gospodarczych i zawodowych interesów rzemiosła. Rzemiosło obej-

muje ogromną ilość najróżnorodniejszych zagadnień, które są ważne nie tylko z punktu widzenia interesów rzemiosła, ale ze stanowiska gospodarczej racji stanu. Niejednokrotnie zresztą dawałem temu oficjalny wyraz, podkreślając, że zagadnienie rzemiosła zajmuje ważną pozycję w całokształcie gospodarczej polityki Rządu.

Zadaniem samorządu jest współdziałanie i dopomaganie Państwu w ustalaniu odnośnej polityki, a następnie jej realizowanie, w oparciu o znajomość rzeczywistego życia rzemieślniczego.

Założenia strukturalne przy organizacji samorządu gospodarczego rzemiosła muszą uwzględniać potrzebę stworzenia warunków wewnętrznych, zapewniających samorządowi możliwość najwszechstronnejszej reprezentacji interesów gospodarczych i zawodowych rzemiosła. Obserwując dotychczasowe metody prac samorządu oraz najistotniejsze przejawy życia rzemieślniczego—za podstawowy czynnik strukturalny samorządu rzemieślniczego uznać należy cechy, a poza tym związki rzemieślnicze. Wskazane organizacje faktycznie reprezentują całokształt lokalnych interesów rzemiosła w przekroju zarówno zawodowym, gospodarczym jak i kulturalno-społecznym. Organizacje te skupiają też najbardziej wykwalifikowany, uświadomiony i uspołeczniony element rzemieślniczy. Dlatego też należy organizacjom rzemieślniczym w terenie zapewnić decydujący wpływ na skład przedstawicielstwa w instytucjach samorządowych. Postulat ten w całej rozciągłości uwzględnia uchwalony ostatnio projekt ustawy

¹⁾ Wywiad, udzielony przedstawicielowi „Kurjera Porannego”.

o zmianie prawa o izbach rzemieślniczych. Projekt ten gorąco popierałem.

Wyższym szczeblem samorządu gospodarczego rzemiosła winien nadal pozostać Związek Izb Rzemieślniczych. Instytucja ta, stanowiąc emanację samorządów regionalnych, nie powinna przejawiać dążeń do hierarchicznego podporządkowania sobie poszczególnych samorządów. Tego rodzaju tendencja byłaby zaprzeczeniem samej idei samorządu, który opiera się na założeniach wprost przeciwnych i służyć ma przede wszystkim dla stworzenia niezależnych kryteriów gospodarczych, w oparciu o autonomię poglądów regionalnych sfer gospodarczych.

Prace Związku zatem sprowadzać się powinny do harmonijnego współdziałania z samorządami terenowymi we wszystkich wspólnych sprawach, dotyczących całego rzemiosła.

Stosunek mój, jako władzy nadzorczej, do samorządu rzemieślniczego jest jak najzyczliwszy. Stosunek wzajemny Państwa i samorządu opiera się na wspól-

ności celów zasadniczych, różnica zaś wynika z odrębności funkcji Państwa i samorządu. Państwo reprezentuje bowiem zawsze interes ogólniejszy. Dlatego istota nadzoru państwowego polega na uzgadnianiu działalności samorządu z podstawowymi założeniami polityki gospodarczej Państwa, pojętymi w zwartej całości.

Rzecz aż nadto zrozumiała, iż pojęcie nadzoru nad samorządem gospodarczym rzemiosła obejmuje również obowiązek władzy państwowej do wykonywania funkcji ściśle nadzorczych. Nie do pomyślenia jest, aby władza nadzorcza, stwierdziwszy nielegalność działania, nie wkroczyła do spraw danej instytucji samorządowej lub—w wypadkach np. wyraźnych nadużyć lub złej woli—nie wystąpiła z całą surowością prawa. Surowość ta jednak, o ile w pewnych wypadkach musiała być zastosowana—w niczym nie uchybia stosunkowi memu do samorządu, który nacechowany jest, jak to już niejednokrotnie podkreślałem, jak największą zyczliwością.

UCHWAŁY RADY MINISTRÓW

W dn. 20/VI b. r. odbyło się pod przewodnictwem Pana Premiera Gen. Sławoja Składkowskiego posiedzenie Rady Ministrów, na którym przyjęto projekt rozporządzenia Prezydenta Rzplitej w sprawie tymczasowego wprowadzenia w życie postanowień układu handlowego między Rzplita Polską a Republiką Słowacka oraz projekt ustawy o ratyfikacji tego układu.

Następnie, uchwalono m. in. rozporządzenie o zmianie granic powiatów: tureckiego i konińskiego w woj. poznańskim, rozporządzenie o statystyce przemysłu gospodniego (hotelarskiego) oraz rozporządzenie o przedłużeniu terminu stosowania zwolnień od należności celnych dla niektórych towarów, przywożonych z b. Czecho-Słowacji przez osoby, zamieszkałe na ziemiach odzyskanych.

SPRAWY GOSPODARCZE W IZBACH USTAWODAWCZYCH

SPRAWY GOSPODARCZE NA PLENUM SEJMU

W dn. 16 czerwca b. r. odbyło się posiedzenie Sejmu, na którym Pos. Łobodziński referował sprawozdanie Komisji Pracy o zmianach, wprowadzonych przez Senat do projektu ustawy o zmianie ustawy o zapewnieniu pracy i o zaopatrzeniu uczestników walk o Niepodległość. Oprócz zmian stylistycznych przyjęte zostały zmiany merytoryczne, dotyczące między innymi określenia zadań Rady Opiekuńczej, rozszerzenia prawa do leczenia także i na sanatoria oraz przyznania pierwszeństwa zrzeczeniom niepodległościowców o charakterze przemysłowo-handlowym na otrzymywanie koncesyj monopolowych.

Następnie, Pos. Szczepański referował zmiany Senatu do projektu ustawy pt. prawo o sądach ubezpieczeń społecznych. Senat przyjął 46 poprawek przeważnie natury redakcyjnej. Ze zmian merytorycznych nie została przyjęta przez Komisję Prawniczą Sejmu poprawka Senatu do art. 87, w którym skreślone zostało prawo Ministra Opieki Społecznej do kierownictwa nad rzecznikiem interesu publicznego. W art. 118 Senat poczynił zmiany w sensie uchylenia przymusu adwokackiego przy składaniu skarg rewizyjnych do Trybunału Ubezpieczeń Społecznych i przy podaniach o wznowienie postępowania. I ta poprawka nie została przez Komisję przyjęta. W głosowaniu Sejm przyjął wnioski Komisji Prawniczej.

W dalszym ciągu, Pos. Dobrowolski referował sprawozdanie Komisji Prawniczej o zmianach, wprowadzonych przez Senat do uchwalonego przez Sejm projektu ustawy: prawo o obowiązkach. Odnośnie poprawek charakteru redakcyjnego Komisja Prawnicza większość ich przyjęła. Najważniejszą poprawką charakteru merytorycznego było objęcie zasięgiem ustawy również i spółdzielni, a ściślej mówiąc, central spółdzielczych, celem ułatwienia im zdobycia kapitałów niezbędnych dla rozwoju instytucji spółdzielczych. Komisja Sejmowa zmianę tę przyjęła. Sejm w głosowaniu przyjął propozycje Komisji Prawniczej.

Z kolei, Pos. Czarnek referował sprawozdanie Komisji Prawniczej o zmianach, wprowadzonych przez Senat do projektu ustawy o orga-

nizacji więziennictwa. Sejm w myśl wniosków Komisji przyjął wszystkie poprawki Senatu z wyjątkiem jednej.

Dalej, Pos. Mazurkiewicz referował sprawozdanie Komisji Prawniczej o zmianach Senatu do projektu ustawy o znoszeniu ordynacji rodowych. Komisja Prawnicza Sejmu postanowiła przyjąć wszystkie poprawki Senatu. Na czoło tych poprawek wysuwa się zmiana, ustalająca termin płatności odszkodowania osobie, która w chwili śmierci ostatniego posiadacza ordynacji byłaby powołana do jej objęcia, co stanowi inny sposób ujęcia koncepcji następcy posiadacza ordynacji. Sejm poprawki Senatu przyjął w myśl wniosków Komisji Prawniczej.

Następnie, Pos. Kwapisiewicz referował sprawozdanie Komisji Prawniczej o zmianach, wprowadzonych przez Senat do projektu ustawy o ułatwieniu przysposobienia małoletnich. Poprawki Senatu usuwają m. in. niejasności w związku z obowiązującymi ustawami dzielnicy. Wśród poprawek Senatu na uwagę zasługuje umowne uregulowanie nazwiska dziecka adoptowanego. Inaczej uregulował Senat sprawę alimentowania rodziców naturalnych i dziedziczenia po nim. Dziecko adoptowane nie ma obowiązku alimentacji rodziców naturalnych w wypadku, gdy zostało przez nich opuszczone lub porzucone. W tym też wypadku nie dziedziczą oni po dziecku. W innych wypadkach rodzice naturalni dziedziczą po dziecku adoptowanym. Chodzi o to, że, ponieważ osoba adoptująca nie dziedziczy po adoptowanym, majątek jego przechodziłby na rzecz Skarbu Państwa, gdyby rodzice naturalni w pewnych wypadkach pozabawieni byli tego prawa. Sejm poprawki Senatu zatwierdził w myśl wniosków Komisji.

W dalszym ciągu zebrania Pos. Bohusz-Szyszko referował sprawozdanie Komisji Rolnej o zmianach Senatu do projektu ustawy o popieraniu melioracji wodnych dla potrzeb rolnictwa. Komisja przyjęła wszystkie poprawki merytoryczne, Sejm zatwierdził poprawki Senatu w myśl wniosków Komisji.

Z kolei, Pos. Mystkowski referował sprawozdanie Komisji Rolnej o zmianach Senatu do projektu ustawy o nadzorze nad niektórymi

środkami żywienia zwierząt. Komisja zaproponowała przyjęcie poprawki do art. 8, mówiącej, że organa władzy, wykonywającej czynności nadzorcze, mają prawo pobierania bezpłatnie próbek środków żywienia zwierząt. Inne zmiany nie zostały przez Komisję przyjęte. Sejm ustosunkował się do zmian Senatu w myśl wniosków Komisji.

Dalej, Pos. Karśnicki referował sprawozdanie Komisji Rolnej o zmianach Senatu do projektu ustawy o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzplitej o ochronie lasów, nie stanowiących własności Państwa. Wszystkie 9 poprawek Senatu noszą charakter redakcyjny, ściślej precyzujący stanowisko, zajęte przez Komisję Rolną Sejmu. Komisja Rolna wniosła o ich przyjęcie, co zostało przez Sejm uchwalone.

Następnie, Pos. Sikorski referował sprawozdanie Komisji Przemysłowo-Handlowej o zmianach Senatu do projektu ustawy o porozumieniach kartelowych. Komisja proponuje odrzucić wszystkie poprawki Senatu, zmieniające w sposób istotny projekt ustawy. Wśród tych znalazła się poprawka Senatu, zmieniająca zasadę powstawania karteli z konstytutywnej na rejestracyjną. Według poprawki Senatu kartel mógłby działać prawnie po zgłoszeniu kartelu do rejestru kartelowego, podczas gdy stanowisko Sejmu uwarunkowało prawne działanie kartelu od wpisania do rejestru kartelowego, przy czym Minister Przemysłu i Handlu uzależniał wpis do rejestru od istotnej celowości powstającego kartelu. Referent przedstawił Sejmowi apel Komisji Przemysłowo-Handlowej do Pana Ministra Przemysłu i Handlu o wykorzystanie postanowien art. 21 w kierunku roz-

wiązania karteli, nie odpowiadających interesom gospodarki narodowej, oraz powiadomienia o tym Izb Ustawodawczych. Sejm załatwił poprawki Senatu w myśl wniosków Komisji.

Dalej, Pos. Trębicki referował zmiany Senatu do projektu ustawy o częściowej zmianie przepisów o uporządkowaniu długów rolniczych. Obie poprawki Senatu do art. 10 i art. 19 zostały przez Sejm przyjęte. Przemawiał Pos. Budzanowski.

Następnie, Pos. Głowacki referował sprawozdanie Komisji Przemysłowo-Handlowej o zmianach Senatu do projektu ustawy o izbach rzemieślniczych i ich związku. Komisja proponuje przyjęcie tylko niektórych zmian Senatu. Między innymi nałożono na izby rzemieślnicze obowiązek prowadzenia wykazu warsztatów rzemieślniczych. Zostało to przez Komisję przyjęte. Natomiast odrzucono poprawkę, nakładającą na gminy miejskie i wiejskie obowiązek bezpłatnego dostarczania izbom rzemieślniczym pewnych danych statystycznych. Odrzucona została również poprawka Senatu, dotycząca zatwierdzania przez Ministra Przemysłu i Handlu całego zarządu Związku Izb, wychodząc z założenia, że wystarczy zatwierdzenie prezesa i wiceprezesa. Sejm załatwił poprawki Senatu w myśl wniosków Komisji.

W końcu, Pos. Zarzycki referował sprawozdanie Komisji Spraw Zagranicznych o rządowym projekcie ustawy o ratyfikacji porozumienia między Polską i Finlandią o cleniu serów i fornierów pochodzenia finlandzkiego, co Sejm bez zmian w obu czytaniach przyjął.

GÓRNICCTWO I PRZEMYSŁ

GÓRNICCTWO WĘGLOWE

EKSPORT WĘGLA W I POŁOWIE CZERWCA 1939 R.—w porównaniu z przeciętną za połowę maja—przy tej samej liczbie dni roboczych (12)—w związku z trudnościami natury transportowej—zmałał o 30 tys. t (4·32%) i wynosił 684 tys. t.

Przeciętna dzienna wysyłka węgla kamiennego—łącznie z węglem okrętowym—w okresie 1÷15/VI wynosiła 55 tys. t—wobec 57 tys. t w maju, a zatem spadła o 2 tys. t.

Spadek wywozu dotyczył rej. karwińskiego i dąbrowskiego, natomiast eksport węgla z rej. śląskiego nieco wzrósł. Z rej. śląskiego wywieziono 484 tys. t, czyli o 4 tys. t więcej, z rej. karwińskiego 112 tys. t, a zatem o 28 tys. t mniej i wreszcie z rej. dąbrowskiego 68 tys. t, czyli o 6 tys. t mniej—w porównaniu z przeciętną za połowę poprzedniego miesiąca.

Wywóz na rynki środkowo-europejskie wynosił 90 tys. t, czyli o 26 tys. t mniej w porównaniu z przeciętnym wywozem za połowę maja, przy czym spadek wysyłek dotyczył wszystkich krajów, objętych tą grupą rynków. Jak wiadomo, eksport węgla do tych krajów odbywa się na podstawie clearingu, przeto silne ograniczenie importu spowodowało automatycznie zmniejszenie wysyłek węgla.

Eksport na rynki skandynawskie wynosił 158 tys. t—wobec 203 tys. t przeciętnie za połowę maja, a zatem spadł o 44 tys. t, przy czym najsilniej spadły wysyłki do Szwecji i Norwegii.

Na rynki zachodnio-europejskie wywieziono 178 tys. t, czyli o 10 tys. t więcej w porównaniu z przeciętną za połowę poprzedniego miesiąca. Wzrost wywozu dotyczył Francji i Szwajcarii, natomiast eksport do Holandii i Belgii kształtował się znikomo.

Eksport na rynki południowo-europejskie wzrósł o 21 tys. t i stanowił 115 tys. t, przy czym wzrost eksportu dotyczył głównego odbiorcy tej grupy rynków—Włoch.

Wywóz na rynki pozaeuropejskie w okresie sprawozdawczym kształtował się zwyżkowo i wynosił 26 tys. t, przy czym—tak, jak i w miesiącach poprzednich—głównym odbiorcą pozostała Argentyna.

Wysyłki do W. M. Gdańska wzrosły o 3 tys. t i wynosiły 16 tys. t, również wzrósł odbiór węgla okrętowego i wynosił 60 tys. t.

Przeładunek węgla w portach Gdynia/Gdańsk w I połowie czerwca w porównaniu z przeciętną za połowę maja wzrósł o 19 tys. t i stanowił 568 tys. t, z czego na Gdynię przypada 327 tys. t, czyli o 3 tys. t więcej, i na Gdańsk 241 tys. t, czyli o 16 tys. t więcej—w porównaniu z przeciętną za połowę maja.

PRZEMYSŁ NAFTOWY

SITUACJA PRZEMYSŁU NAFTOWEGO W MAJU 1939 R.—Wydobycie ropy naftowej w maju 1939 r. wynosiło 45 322 t brutto (w kwietniu 43 503), mianowicie (w tonach): w okr. jasielskim 12 750 (12 569), drohobyckim 28 632 (27 115) i etaniszławowskim 3 940 (3 819). Z tych ilości—na ropę marki borysławskiej przypadało 20 799 (20 165) i na marki specjalne—24 523 (23 338).

Gazów ziemnych wydobyto 53 849 tys. m³ (55 962), mianowicie (w tys. m³): w okr. jasielskim 19 000 (20 020), drohobyckim 29 000 (30 000) i staniszławowskim 5 849 (5 942).

Cena ropy borysławskiej, zakupowanej przez „Polmin”, wynosiła zł 1 725 za cyst. 10-tonową (1 700).

Za gaz ziemny w Borysławiu płacono bez zmiany zł 4·48 za m³.

Czynnych było 851 (853) kopalń ropy i gazów ziemnych, zatrudniających 10 600 (10 500) robotników.

Nowych otworów uruchomiono 45 (41).

Rafinerie olejów mineralnych przerobiły w maju 42 321 t ropy (w kwietniu 40 946 t).

Produkcja wytworów naftowych wyniosła ogółem 42 417 t (41 382), w tym (w tonach): benzyny i gazoliny 12 682, nafty 10 802, olejów: gazowego, opałowego i lekkich 8 962, olejów smarowych 4 180, parafiny 1 835, asfaltu 3 256, oraz innych produktów naftowych 700.

Wysłano z rafinerii i gazolinarni z przeznaczeniem dla spożycia krajowego (bez zapotrzebowania własnego rafinerii) ogółem 32 502 t różnych produktów naftowych (33 318), w tym (w tonach): benzyny i gazoliny 12 058, nafty 5 755, olejów: gazowego, opałowego i lekkich 5 962, olejów smarowych 3 618, parafiny 717, asfaltu 3 623, oraz innych produktów naftowych 769.

Wysłano z rafinerii z przeznaczeniem na eksport oraz na pokrycie zapotrzebowania W. M. Gdańska i bunkrów w Gdyni ogółem 1 742 t różnych produktów naftowych (3 546), w tym (w tonach): benzyny i gazoliny 172, nafty 50, olejów: gazowego, opałowego i lekkich 514, olejów smarowych 91, parafiny 878, asfaltu 18 oraz innych produktów naftowych 37.

Zapasy produktów naftowych w rafineriach i gazolinarniach wynosiły na dz. 31/V b. r. ogółem 180 030 t różnych produktów naftowych (w dn. 30/IV—172 928 t), w tym (w tonach): benzyny i gazoliny 32 817, nafty 18 570, olejów: gazowego, opałowego i lekkich 15 989, olejów smarowych 52 389, parafiny 3 144, asfaltu 16 102, oraz innych produktów naftowych 41 019.

Gazolinarnie przerobiły w miesiącu maju 24 300 tys. m³ gazu (23 491). Otrzymano gazoliny 3 500 t (3 481). Wysłano do rafinerii celem

domieszaniami do benzyn ciężkich 3 100 t (3 055) oraz na inne zapotrzebowania krajowe 440 t (446). Eksportu gazoliny w maju—jak i w kwietniu—nie było. Zapasy gazoliny w zakładach gazolinowych wynosiły w dn. 31/V 550 t (w dn. 30/IV—528).

Płynnych gazów naftowych wyprodukowano w maju 140 t (120). Wysłano na zapotrzebowanie rynku krajowego 120 t (109), a za granicę 16 t (14).

Zapasy w zakładach gazolinowych wynosiły w dn. 31/V 1939 r. 105 t (w dn. 30/IV—100 t).

W maju czynnych było 55 zakładów przeróbki ropy (rafineryj) i gazu (gazolinarni), zatrudniających 3 462 robotników (w tym gazolinarnie—360 robotników).

Zapasy ropy w rafineriach wynosiły w dn. 31/V 33 365 t (w dn. 30/IV—34 888 t).

PRZEMYSŁ NAFTOWY W MARCU 1939 R.—Wydobycie ropy naftowej w marcu b. r. wyniosło 44 970 t brutto — wobec 40 200 t w lutym i 43 150 t w marcu 1938 r. Przeciętne dzienne wydobycie wynosiło 1 450 t, tj. o 15 t więcej niż w lutym i o 59 t więcej niż w marcu ub. r. Stanowi to wzrost produkcji o ok. 1% w porównaniu z wydobyciem przed miesiącem i przeszło o 4% w porównaniu z produkcją przed rokiem.

Udział w ogólnej produkcji kopalń boryslawskich uległ ograniczeniu do 45,7%—wobec blisko 50% w okresie analogicznym ub. r. i blisko 47% w lutym b. r. Wysoki—przeszło 54%—owy — udział ropy kopalń marek specjalnych w głównej mierze ustalił się dzięki wzrastającej wydajności kopalń na terenach okr. jasielskiego, w szczególności w Krygu, które w marcu wyprzedziły w produkcji ropy kopalnie schodnickie. Według wielkości produkcji ropy kolejność kopalń była następująca (z podziałem Borysławia na właściwy Borysław, Tustanowice i Mrażnicę i zaznaczeniem w nawiasach wzrostu lub spadku produkcji ropy w porównaniu z lutym b. r. i marcem ub. r. — w tonach): Tustanowice 9 492 (+800, —435), Mrażnica 5 839 (+441, —363), Borysław 5 254 (+475, —172), Kryg 3 791 (+354, +1 299), Schodnica 3 440 (+296, +74), Wańkowa 1 913

(+ 590, + 262), Bitków 1 849 (+ 181, + 35), Torosówka — 970 (+103, —82), Grabownica 906 (+212, +178), Lipinki 820 (+92, +37), Rypne 749 (+93, —208), Urycz 635 (+61, —36), Harkłowa 621 (+60, —33), Ropica Polska 606 (+152, +402), Potok 572 (+59, —25). Inne produkujące mniej niż 500 t—7 511 (+ 797, +885). Z kopalń, produkujących mniej niż 500 t, najwięcej — niemal dwukrotnie—zwiększyły swoją produkcję w porównaniu z marcem ub. r. kopalnie w Roztokach, Tyrawie Solnej i Perehińsku.

Z nowych dowień najwydajniejsze wynosiły po 4 t dziennie: w otworze „Olga 4” w Brzeźowce w głęb. 979 m, w głęb. 705 m w Bitkowie w otw. „Dąbrowa 150”, oraz (blisko 4 t) w otw. „Zawisza 17” w Ropicy Polskiej w głęb. 270 m. Z szeregu ukończonych innych mniej wydajnych dowień wyróżniają się płytkie dowieńca: w Iwoniczu „Bunia 1” w głęb. 45 m o dziennej produkcji 0,2 t i w głęb. 90 m w otw. „Fellnerówka 27” w Męcynie W.

W ruchu wiertniczym nie było większych zmian. W wierceniu znajdowało się 180 otworów—wobec 182 w lutym i 169 w marcu ub. r. Nowych otworów przybyło 28 (27 w lutym b. r. i 25 w marcu ub. r.). Odwiercono 13 328 m, tj. więcej niż w lutym o 291 m i o 552 m więcej niż w marcu 1938 r. W rejonie jasielskim przybyło 19 nowych otworów (10): w Harkłowej („Minerwa 24”), Iwoniczu („Bunia 4”), Krygu („Elżbieta 69”, „Henryk 141”, „Maria 10”, „Władysław 20”, „Królówka 17”, „Petrol 9”), Libuszy („Adam 175” i „177”, „Ludwika 247”), Lipinkach („Lipa V1”, „V2”, „V3”), Męcynie Wielkiej („Fellnerówka 27”), Ropicy Polskiej („Zawisza 26”), Torosówce („Amelia 71”), Woli Krecowej („Wisłok 1”) i w Zmiennicy („Pollon 14”). Na terenach okr. drohobyckiego zaczęto wiercenie 4 otworów (10): w Brzeźowcu („Sanocka Ska 5”), Schodnicy („Poła 2” i „Stefan”) i w Wańkowej („Leszczowate 50”). W obrębie okr. stanisławowskiego przystąpiono do wiercenia 5 nowych otworów (7): w Bitkowie („Dąbrowa 151”), Dolinie („Zofia 8” i „Dowtoła 17”), Dubie („Jerzy”) i w Pasicznej („Mieczysław 2”). Na kopalniach, produkujących ponad 500 t miesięcznie, odwiercono następujące ilości metrów (z zaznacze-

Produkcja i obrót ropą w marcu 1939 r. (w cysternach 10-tonowych)

OKRES	J A S Ł O				D R O H O B Y C Z				S T A N I S Ł A W Ó W				R A Z E M			
	Produkcja	Opat i manko	Ekspedycja	Zapasy w końcu m-ca	Produkcja	Opat i manko	Ekspedycja	Zapasy w końcu m-ca	Produkcja	Opat i manko	Ekspedycja	Zapasy w końcu m-ca	Produkcja	Opat i manko	Ekspedycja	Zapasy w końcu m-ca
Luty 1939	1 190	13	1 194	513	2 484	122	2 786	1 270	346	6	376	176	4 020	145	4 356	1 959
Marzec 1939	1 345	21	1 300	437	2 765	183	2 782	1 214	387	5	402	159	4 497	209	4 484	1 810
I kwartał 1939	3 799	59	3 852	437	8 008	432	8 153	1 214	1 092	17	1 106	159	12 899	508	13 111	1 810
I kwartał 1938	3 106	55	3 270	303	8 092	415	8 174	1 274	1 156	23	1 124	145	12 354	493	12 568	1 722

Produkcja i zużycie gazów ziemnych w marcu 1939 r. (w tys. m³)

OKRES	J A S Ł O				D R O H O B Y C Z				S T A N I S Ł A W Ó W				R A Z E M			
	Produkcja	Opat (zużycie własne)	Odtłoczono	Manko	Produkcja	Opat (zużycie własne)	Odtłoczono	Manko	Produkcja	Opat (zużycie własne)	Odtłoczono	Manko	Produkcja	Opat (zużycie własne)	Odtłoczono	Manko
Luty 1939	21 236	2 117	18 380	739	27 845	5 880	21 912	53	5 507	1 512	3 438	557	54 588	9 509	43 730	1 349
Marzec 1939	23 829	2 339	20 989	501	31 131	6 632	24 433	66	5 984	3 781	1 626	577	60 944	12 752	47 048	1 144
I kwartał 1939	67 404	7 404	58 375	1 625	88 653	19 477	69 008	168	17 588	9 157	6 602	1 829	173 645	36 038	133 985	3 622
I kwartał 1938	44 487	8 428	34 905	1 154	85 320	18 790	66 343	187	17 716	11 183	4 743	1 790	147 523	38 401	105 991	3 131

Liczba otworów wiertniczych na kopalniach ropy i gazów ziemnych w marcu 1939 r.

OKRES	L i c z b a o t w o r ó w														Ilość otworów produkcyjnych	Przeciętna dzienna produkcja otworów — w kg
	Montowane	Zmontowane	Wiercone			Instrumen-towane	Wyłączenie gazowe	Samopłynące	Łyżkowane	Pompowane	Tłokowane	Rekonstrukc.	Likwidacja	Razem		
			Tłoko-wane	Bez pro-dukcji	Razem											
Luty 1939	27	1	58	124	182	18	240	14	584	2 728	327	41	20	4 182	3 711	386
Marzec 1939	23	3	60	120	180	15	243	13	592	2 745	323	39	22	4 198	3 733	388

Produkcja i obrót wytworami naftowymi w rafineriach i gazoliniarniach w marcu 1939 r.
(w tonach)

Produkt	Produkcja	Wysyłka do spożycia w kraju	Spożycie własne	Eksport ³⁾	Import	Zapasy w dn. 31/III 1939 r.
Benzyna i gazolina	12 738 ¹⁾	9 569	2	953	—	32 412
Nafta	10 830	10 090	7	95	—	11 245
Olej gazowy	7 487	5 310	4	332	—	8 847
Oleje lekkie o c. g. do 0'890 . .	779	1 159	—	15	—	2 021
„ napędowy i opałowy	1 227	286	—	303	—	2 230
Oleje smar. o cięż. gat. pow. 0'890:						
maszynowe V 50 ⁰ C do 3 E	180	85	1	30	—	5 149
„ „ „ „ pow. 3 E	2 258	1 473	6	49	—	37 026
cylindrowe do pary nasyconej	360	204	1	—	—	1 055
„ „ „ przegrzanej	219	212	2	—	—	790
Olej kompresorowy	46	13	—	—	—	69
„ transformatorowy	12	1	—	3	—	286
„ turbinowy	73	36	—	11	—	290
„ samochodowy	420	446	3	11	—	1 901
„ wagonowy letni	549	205	—	5	—	4 638
„ „ zimowy	333	455	—	10	—	1 305
Olej lotniczy	2	3	—	—	—	58
Oleje inne	7	5	—	—	—	57
Razem oleje smarowe:	4 459	3 138	13	119	—	52 624
Wazelina	19	36	—	—	—	160
Smary stałe	244	256	—	1	17	404
Parafina	2 013	956	—	902	—	3 608
Asfalt	3 331	2 129	22	24	—	16 090
Koks	217	97	71	16	—	653
Produkty atypowe	185	76	—	5	—	249
„ uboczne	108	170	—	1	—	576
Olej parafinowy ²⁾	—	—	—	—	—	17 898
Gacz i oleje potne	458	—	—	—	—	2 996
Slops	560	—	602	—	—	1 105
Pozostałości	468	94	15	—	—	16 396
Ogółem:	41 625	33 366	736	2 766	17	169 514
Płynne gazy naftowe	188	116	42	24	—	104

niem w nawiasach ilości otworów): w Schodnicy 1 541 (15), Krygu 1 498 (22), Wańkowej 729 (3), Lipinkach 676 (7), Tustanowicach 584 (7), Rypnem 448 (5), Ropicy Polskiej 396 (3), Mrażnicy 306 (10), Toroszwce 287 (2), Uryczu 273 (3), Grabownicy 233 (8), Bitkowie 198 (9), Borysławiu 85 (2), Harkłowej 83 (3), Potoku 14 (1) i na innych, produkujących mniej niż 500 t ropy miesięcznie—5 977 m.

Z wierceń pionierskich otwór „Minister Kwiatkowski” w Mrażnicy został pogłębiony do 2 021 m, w otwór „San I” w Hłomczy po osiągnięciu 411 m natrafiono na pokład o wydajności 1·2 t ropy dziennie, ponadto w Niebysłowie w otwór „Sezam VII” w głęb. 251 m, 303 m i 351 m nawiercono ślady gazów.

Ilość ropy zużytej na opała i manko wynosiła 4·6%.

Do rafinerij wyeksportowano 44 840 t (4 356).

Zapasy ropy zamagazynowanej nieco się zmniejszyły do 18 160 t (19 590).

Ceny ropy nie uległy zmianie: za ropę bruttową „Polmin” płać—jak w lutym—zł 1 700 za cysternę 10-tonową.

Wydobycie gazów ziemnych w marcu wynosiło 60 944 tys. m³—wobec 54 588 tys. m³ w lutym b. r. Przeciętne dzienne wydobycie wynosiło 1 966 tys. m³—wobec 1 946 tys. m³ w lutym. Ilość gazów wydobytych wynosiła na kopalniach wyłącznie gazowych w rej. drohobyckim (w tys. m³): w Daszawie z 14 otw. 11 810, Oleksicach Nowych z 7 otw. 6 244, Chodowicach z 5 otw. 2 476. W rej. jasielskim kopalnie o dominującej produkcji gazowej bądź wyłącznie gazowe dostarczyły: Roztoki z 12 otw. 14 265, Górki i Strachocina z 3 otw. 715 i inne (Białkówka, Brzezówka itd.) z 29 otw. 6 257. W rej. stanisławowskim: Kałusz i Siwka Kałus-

ka z 2 otw. 1 429 i Wierzbowice z 1 otw. 162. Z kopalń, produkujących gaz i ropę, wydobyto gazu (w tys. m³): w Borysławiu 9 981, Bitkowie 3 159 i na innych 4 446. Kopalnie wyłącznie gazowe lub o przeważającej produkcji gazowej dostarczyły 43 358 tys. m³, a resztę, tj. 17 586—kopalnie, produkujące ropę i gazy. Nowe wyłącznie gazowe dowieńczenia zostały ukończone: w Roztokach w otwór „Zygmunt 14” w głęb. 1 013 m z rezultatem 20 m³/min. i w Chodowicach w otwór „Gazolina 30” w głęb. 756 m o ciśnieniu 64·7 atm. Ponadto w Szalowej w otwór „Heddy I” nawiercono gazy w ilości 30 m³/min. w głęb. 606 m. Specjalnie za gazem odwiercono 1 125 m, tj. o 288 m więcej niż w lutym.

Manko gazowe wynosiło ok. 2% wydobyć.

W marcu b. r. było czynnych 27 rafinerij nafty oraz 28 zakładów gazolinowych, przerabiających gaz ziemny w celu otrzymania lekkiej benzyny (gazoliny), które zatrudniały ogółem 3 464 robotników i majstrów (w lutym b. r. 3 490); z tej liczby—3 456 robotników było zajętych przy pracach, związanych bezpośrednio z ruchem zakładów.

Przeróbka ropy w rafineriach wyniosła 41 304 t (w 1938 r. przeciętnie miesięcznie 41 820 t). Przerobiono ropy borysławskiej (standard) 16 957 t, specjalnej małoparafinowej 17 359 t, specjalnej bezparafinowej 6 988 t.

Produkcja wytworów naftowych wyniosła ogółem w rafineriach 37 946 t, w gazoliniarniach 3 679 t. Strata przy przeróbce ropy w rafineriach stanowiła 8·2% (przeciętnie w 1938 r.—8·5%).

Produkcja benzyny wyniosła ogółem 12 738 t, nafty 10 830 t.

Konsumpcja produktów naftowych w kraju wyniosła 34 102 t (w tym wewnętrzne spożycie rafinerij 736 t) i przedstawiała się następująco (w tonach—bez spożycia rafinerij):

¹⁾ W tym wytwórczość gazoliny 3 679 t.

²⁾ Potrąca się 3 498 t, wziętych z zapasów i oddanych do dalszej przeróbki.

³⁾ Łącznie z wysyłką na zapotrzebowanie W. M. Gdańska oraz bunkrów dla Gdyni.

Eksport produktów do poszczególnych krajów w marcu 1939 r. (w tonach)

Kraj przeznaczenia	Benzyna Gazolina	Nafta	Olej gazowy	Oleje lekkie o c. g. do 0·890	Oleje napędowe i opałowe	Oleje smarowe	Parafina	Asfalt	Koks	Smary stałe Mydło naftenowe	Świece	Półprodukty	Pozostałości destylacyjne	Razem
b. Czecho-Słowacja	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	3
Jugosławia	—	—	—	—	—	—	221	—	—	—	—	—	—	221
Niemcy	—	—	—	—	—	—	30	—	—	—	—	—	—	30
Szwajcaria	—	—	—	—	—	—	—	—	16	—	—	—	—	16
Węgry	—	—	—	—	—	—	155	—	—	—	—	—	—	155
Włochy	—	—	—	—	—	—	35	—	—	—	—	—	—	35
Razem:	—	—	—	—	—	—	441	—	16	3	—	—	—	460
Gdańsk	884	80	60	15	303	91	451	24	—	3	—	—	—	1 911
Gdynia	69	15	272	—	—	28	10	—	—	1	—	—	—	395
Ogółem:	953	95	332	15	303	119	902	24	16	7	—	—	—	2 766

	Marzec 1938	Przec. mies. 1939	Przec. mies. 1938
Benzyna	7 825	9 569	9 250
Nafta	8 887	10 090	11 400
Oleje: gazowy i opałowy	4 930	5 596	5 350
Oleje: smarowe i lekkie	3 945	4 297	4 350
Parafina	740	956	820

Eksport produktów naftowych (właściwie wysyłka z rafinerji, wraz z zapotrzebowaniem W. M. Gdańska oraz bunkrów w Gdyni) wynosił 2 766 t (przeciętny eksport miesięczny w 1938 r. wynosił 4 110 t). Z poszczególnych produktów wywieziono za granicę oraz do Gdańska/Gdyni (w tonach):

	Marzec 1939	Przec. mies. 1938
Benzyna	956	1 030
Nafta	95	180
Oleje: gazowy i opałowy	635	1 230
Oleje: smarowe i lekkie	134	340
Parafina	902	1 070

Ruch zapasów produktów naftowych w rafineriach i gazoliniarniach przedstawiał się następująco (w tonach):

	1/III 1939	1/IV 1939	1/IV 1938
Benzyna	30 660	32 412	17 825
Nafta	10 614	11 245	12 515
Oleje: gazowy i opałowy	11 037	11 077	10 149
Oleje: smarowe i lekkie	51 366	94 645	49 870
Parafina	3 443	3 608	2 984
Inne produkty	57 995	56 527	55 022
Razem:	165 115	169 514	148 365

Produkcja gazoliny w zakładach gazolinowych wyniosła w marcu b. r. 3 679 t. Z ogólnej ilości 60 944 tys. m³ gazu ziemnego, wyprodukowanego na kopalniach, przerobiono w gazoliniarniach 26 018 tys. m³, czyli 42·6%. Ze 100 m³ przerobionego gazu otrzymano przeciętnie 14·1 kg gazoliny (w 1938 r. przeciętnie 13·7 kg). Do rafinerji nafty wysłano jako domieszkę do benzyn ciężkich celem otrzymania benzyny motorowej 3 007 t gazoliny. W ruchu było 28 zakładów gazolinowych, które zatrudniały 367 robotników. Czynnych zakładów gazolinowych było: w okr. drohobyckim 15 (w tym w Borysławiu 10), w okr. jasielskim 8, w okr. stanisławowskim 5.

Cena gazu borysławskiego wynosiła gr 4·53 za m³ (4·61). W rej. jasielskim za gaz płacono gr 6·0, doliczając za tłoczenie gr 0·64 dla zakładów przemysłowych i gr 0·94 dla miast.

Liczba robotników, zatrudnionych na kopalniach ropy i gazów ziemnych, obejmowała 10 412 osób (10 593).

NOWE DOWIERCENIA.—W ostatnich dniach maja b. r. w odwiercie „Nr 1” kop. „Felicja” w Niebyłowie został nawiercony w głęb. 750·20 m horyzont roponośny o wydajności 3·5 t ropy na dobę. Płyn w odwiercie podniósł się na wysokość 200 m i utrzymuje się na poziomie niezmiennym, nawet przy eksploatacji.

Analiza nawierconej ropy, stwierdzając zawartość w niej: 33% benzyny, 20% nafty, 10% oleju gazowego, 24% olejów smarowych, 10%

asfaltu i 3% strat, określa ją jako ropę bezparafinową, o typie asfaltowym.

Dwiercony otwór znajduje się w odległości ok. 180 m na wschód od otworu świdrowego „Sezam I”. Strop menilitów w nawierconym otworze występował na głęb. 610 m. Sądząc ze śladów ropy, nawiercony horyzont nie jest identyczny z horyzontem, eksploatowanym w otw. „Sezam I”, zatem jako jeszcze jeden horyzont roponośny stwarza dla Niebyłowa nowe możliwości dalszego rozwoju.

Celem zbadania ilości, jakości i właściwego zużycia występujących wraz z nawierconą ropą gazów rozpoczęto odpowiednie prace.

W otworze „Nr 5” kop. „Polmin—Opary” w Oparach nawiercono w dn. 12/VI b. r. w głęb. 515 m w rurach 7” drugi horyzont gazowy. Po ujściu gazów ciśnienie na głowicy ustaliło się na wysokości 53·8 atm.

Pierwszy horyzont gazowy w otw. „Polmin—Opary 5” został nawiercony w głęb. 393 m o początkowej wydajności ok. 800 m³ gazów na minutę przy wolnym wypływie, a po zamknięciu o ciśnieniu ok. 44 atm. na głowicy.

Dowiercenie zatem nowego bogatego horyzontu gazowego, i to w niewielkiej odległości od pierwszego, bardzo pomyślnie świadczy o spodziewanych rezerwach gazowych w Oparach.

HUTNICTWO

URUCHOMIENIE PLACÓWEK GÓRNICZO-HUTNICZYCH W CHLEWISKACH.—Dn. 13/VI b. r. odbyło się w Chlewiskach uroczyste poświęcenie i uruchomienie wielkiego pieca na węglu drzewnym, a następnie na terenach Huty „Pokój”, koło Stąporkowa, poświęcenie szybów: „Stanisław” i „Brunon” nowej kopalni rudy żelaznej.

W uroczystości wzięli udział przedstawiciele Ministerstwa Przemysłu i Handlu, władz wojewódzkich i liczne grono osób z przemysłu górniczego-hutniczego.

Po uroczystym nabożeństwie i poświęceniu wielkiego pieca przemawiali: Prezes Zakładów „Elibor” P. Weichert, P. Naczelnik Wydz. Min. Przem. i Handlu Robowski, Dyrektor Huty „Pokój” P. Absolon.

Wspólnym staraniem zarządów Zakładów „Elibor” i Huty „Pokój”, po długoletniej bezczynności, zostały wznovione najstarsze placówki górniczego-hutnicze w Polsce. W Chlewiskach bowiem w 1738 r. był uruchomiony w kolejności drugi piec wielki na miejsce 4 dymarek.

Za czasów Zygmunta III i Batorego okolice te dostarczały surowca na zbroje.

Nawiązując do starej tradycji, kopalnie w Chlewiskach mają znowu dostarczać szlachetnych gatunków surowca, niezbędnego dla uzbrojenia naszej armii. Do tej pory surowiec ten był sprowadzany ze Szwecji za sumę ok. zł 1½ miln. rocznie.

Uruchomienie tych placówek zatrudni ok. 1 tys. robotników na hucie i w kopalniach, jak również przyczyni się w ten sposób do zlikwidowania bezrobocia w najbliższych okolicach.

PRZEMYSŁ METALOWY

ROZWIĄZANIE MIĘDZYNARODOWEGO POROZUMIENIA KARTELOWEGO PRODUCENTÓW WANIEŃ ŻELIWNYCH—p. str. 969.

PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY

PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY W KWIECNIU 1939 R.—Po wzmocnionym marcowym tempie produkcyjnym, kwiecień przyniósł osłabienie tego tempa, czego wyrazem jest zmniejszenie uruchomienia w przemyśle włókienniczym. Spadek wytwórczości zaznaczył się w stopniu silniejszym w przemyśle bawełnianym niż wełnianym. Sytuacja na rynku handlowym kształtowała się niejednolicie. Po zadowalających obrotach w I połowie miesiąca sprawozdawczego nastąpiła duża redukcja obrotów pod koniec tego miesiąca, wywołana słabym popytem na artykuły włókiennicze ze strony ludności miejskiej. Mimo stosunkowo pomyślnego przebiegu obrotów na początku i w środku omawianego miesiąca sytuacja finansowa handlu przedstawiała się na ogół niekorzystnie ze względu na zahamowanie obrotów w końcu tego okresu i znaczne pogorszenie w tym czasie wypłacalności odbiorców.

Ceny surowców włókienniczych miały na ogół tendencję zwykłą. Wskaźnik cen hurtowych, obliczany przez Gł. Urz. Stat., wykazuje dla surowców wzrost z 32·9 w marcu b. r. do 34·1 w kwietniu b. r. Bawełna północno-amerykańska przy tendencji niejednolitej wykazała zwykłą w II połowie omawianego miesiąca. Wg danych Izby Przemysłowo-Handlowej w Łodzi najwyższa cena bawełny „goodmiddling 29/32 inch” (w gr za 1 lb loco Łódź wraz z clem) wynosiła 67·16, najniższa zaś—65·44. Bawełna egipska miała poziom cen bardziej jednolity—ceny te dla gatunku „Sakellaridis” wg tychże danych wahały się od zł 0·95 do zł 0·97 za 1 lb.

Poziom cen wełny pozostał niezmienny, tzn. wynosiły one (w zł za 1 kg cif Gdynia basis prana): australijska Merino średnie runa—6, Buenos Aires Merino prima A—5·52, Buenos Aires Crossbred C—4·44. Znaczna zwykła cen nastąpiła w jucie, przy dużej rozpiętości wahań. Dla gatunku „First” notowano—wg danych

Biura Sprzedaży Wyrobów Fabryk Jutowych—ceny, wynoszące £ 24·17·6 ÷ 31·10 (marzec £ 23 ÷ 35), dla „Blitz” zaś—£ 23·10 ÷ 29·15 za 1 t (marzec £ 21·15 ÷ 23·10). Jest to zwykła surowca tak silna, że nie mogła pozostać bez wpływu na ukształtowanie się cen gotowych wyrobów jutowych. Toteż zabiegi przemysłu o podwyżkę cen zostały uwieńczono zgodą Ministerstwa Przemysłu i Handlu na odpowiednią zwykłą cen, wynoszącą ok. 30%, przy jednoczesnym zastosowaniu ruchomego klucza, przy pomocy którego będą regulowane ceny artykułów jutowych w zależności od niżki lub wyżki cen surowca—juty. Kwestia mieszanek lniano-jutowych uległa definitywnie wyjaśnieniu—artykuły lniano-jutowe będą produkowane wg programu, ustalonego przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu na rok bieżący. Sprawa surowca—targańca do mieszanek lniano-jutowych przedstawia się pomyślnie od strony zapewnienia dostaw dla tego przemysłu.

Ceny lnu mają tendencję zwykłą i mocną. Na niezmiennym poziomie kształtowały się ceny szmat.

Nie uległy dalszej redukcji ceny przędzy wełnianej czesankowej po ostatniej zaledwie 2% obniżce; wynosiły one w kwietniu b. r. (w zł za 1 kg): Nr 2/40 A—12·20, Nr 2/56 A1—13·70, Nr 1/20 DE—6·85, Nr 2/22 m. (syst. franc.)—8·05.

Jakkolwiek poziom cen przędzy bawełnianej pozostał niezmienny, to jednak obserwowano nieco korzystniejsze warunki sprzedaży. Przypomnieć należy, że ceny te wynoszą (w centach zł.): Nr 1/24 36·40 ÷ 37·98, Nr 1/32 42 ÷ 43·59 za 1 kg. Charakterystyczne jest, iż wskaźnik cen hurtowych przędzy—wg danych Gł. Urz. Stat.—wykazuje nieznaczny spadek, mianowicie z 47·3 w marcu b. r. do 47·1 w omawianym miesiącu. Wynikałoby z tego, że niezależnie od oficjalnych cen, podawanych przez organizację branżową, faktycznie mogły być na przędzę stosowane w niektórych przypadkach ceny niższe.

Tenże wskaźnik dla tkanin przedstawia się odmiennie o tyle, że notuje on nieznaczny wzrost cen; wskaźnik ten wynosi dla kwietnia b. r. 55·8 (marzec b. r.—55·7).

Import włókienniczy w pierwszych 4 miesiącach b. r. w porównaniu z analogicznym okresem ub. r. charakteryzuje poniższe zestawienie:

NAZWA TOWARU	Styczeń ÷ kwiecień				Wzrost (+) lub spadek (—) w 1939 r. w stos. do 1938 r.			
	1 9 3 8		1 9 3 9		ton	% wagi	tys. zł	% wartości
	ton	tys. zł	ton	tys. zł				
Bawełna i odpadki	27 285	41 894	27 688	38 971	+ 403	1·5	— 2 923	7
Wełna surowa nieprana	5 643	16 785	7 933	19 011	+ 2 290	40	+ 2 226	13
„ prana	1 613	8 862	2 046	8 716	+ 433	26	— 146	2
Odpadki wełniane	628	3 289	407	2 010	— 221	35	— 1 279	39
Wełna owcza czesana	768	5 364	728	4 360	— 40	5	— 1 004	19
Juta i odpadki	4 774	2 532	5 076	2 520	+ 302	6	— 12	0·5
Szmaty	5 612	7 041	5 240	5 938	— 372	6	— 1 103	15
Surowce razem:	46 323	85 767	49 118	81 526	+ 2 795	6	— 4 241	5
Przędza bawełniana	589	3 822	586	3 796	— 3	0·5	— 26	0·7
„ wełniana	276	3 564	348	3 956	+ 72	27	+ 392	11
„ z jedwabiu natur.	73	1 863	71	2 032	— 2	2	+ 169	9
Półfabrykaty razem:	938	9 249	1 005	9 784	+ 67	5	+ 535	6
Tkaniny bawełniane	260	4 025	191	2 778	— 69	34	— 1 247	31
„ wełniane, półwełniane	25	939	25	806	—	—	— 133	14
„ z jedwabiu natur.	7	960	8	1 259	+ 1	14	+ 299	31
Inne artykuły włók. niewym.	1 139	5 898	1 173	5 748	+ 34	3	— 150	3
O g ó ł e m:	48 692	106 838	51 520	101 901	+ 2 828	6	— 4 937	+6

Wypada przede wszystkim zauważyć, że mimo podniesienia się ilościowej pozycji importu włókienniczego, mamy do zanotowania redukcji pozycji wartości tego przywozu o zł 4 937 tys. Jeśli uwzględnić, iż za 4-miesięczny okres b. r. posiadamy w wywozie w stosunku do ub. r. nadwyżkę w wysokości zł 1 017 tys., to otrzymamy zmniejszenie w b. r. salda obrotów w zakresie włókiennictwa z zagranicą o zł 5 934 tys. Ujemne to saldo zamyka się na skutek tego w b. r. kwotą zł 77 589 tys. (w ub. r.—zł 83 543 tys.).

Grupa surowców charakteryzuje się 6%-owym wzrostem importu, przy czym największe nasilenie tego wzrostu przypada na wełnę niepraną i praną. Surowce te w zwiększonych ilościach pokrywają bieżące wzmocnione potrzeby produkcyjne, zwłaszcza w dziale zamówień państwowych. Charakterystyczne jest dla miesiąca sprawozdawczego wzmocnienie przywozu bawełny w tym stopniu, że jej ilość tegoroczna przewyższyła ramy importu zeszłorocznego. I w tym surowcu wchodzi w rachubę momenty zamówień państwowych i samorządowych. Zauważyć należy, że w omawianym miesiącu nadwyżka ta—jeśli chodzi o rok bieżący—wystąpiła po raz pierwszy.

W następnych miesiącach trzeba liczyć się z dalszym wzmocnionym importem tego surowca. Nieznacznie wyższy poziom przywozu juty wiąże się ze zwiększoną w b. r. skalą wytwórczości, jakkolwiek przemysł jednocześnie stosuje len jako domieszkę do juty. Dalsza redukcja udziału szmat w przywozie uzasadnia się czynnikami już uprzednio podawanymi—słabym stosunkowo przebiegiem sezonu w przemyśle zgrzebnym wełnianym.

Sytuacja w dziedzinie przywozu półfabrykatów i gotowych wyrobów przedstawia się raczej korzystnie. Wyjątek w tej mierze stanowi przędza wełniana, której przywóz nadmiernie wzrasta zarówno pod względem ilości, jak i wartości.

Import bawełny otrzymywany był w okresie styczeń ÷ kwiecień b. r. z następujących krajów: Stanów Zjedn. 172 174 q, Egiptu 37 578 q, Brazylii 20 873 q, Indyj Bryt. 16 079 q, Konga Belgijskiego 10 497 q, Peru 5 098 q. W porównaniu z analogicznym okresem ub. r. zmniejszył się przywóz z Indyj Bryt. o 3 080 q oraz z Konga Belgijskiego, natomiast wzrósł ze Stanów Zjedn. o 2 984 q, Egiptu o 6 389 q, Brazylii o 13 544 q, Peru o 1 064 q.

W zakresie źródeł przywozu wełny niepranej zaszły zmiany stosunkowo znaczne, bowiem podniósł się import z Argentyny o 26 703 q, ze Związku Południowo-Afrykańskiego o 181 q oraz dość poważnie z Urugwaju. Spadek obejmuje Australię i wynosi 7 029 q. Tak znaczny wzrost przywozu argentyńskiego przy jednoczesnym zmniejszeniu się udziału australijskiego jest odzwierciedleniem polityki „przestawiania się” na kraje południowo-amerykańskie. W omawianym 4-miesięcznym okresie przywieziono wełny niepranej: z Argentyny 34 198 q, z Australii—26 769 q, z Urugwaju 7 776 q, ze Związku Południowo-Afrykańskiego 4 047 q.

Również dziedzinie importu wełny pranej wykazuje odchylenia kierunkowe. Import tej wełny pochodził: z Anglii 4 434 q, Belgii 5 409 q, Urugwaju 4 601 q, Nowej Zelandii 431 q, Australii 1 490 q, Argentyny 3 084 q. W stosunku do ub. r. spadek przywozu nastąpił z Anglii o 1 936 q, wzrost zaś z Argentyny o 1 888 q, z Urugwaju o 3 013 q, Australii o 18 q oraz Nowej Zelandii.

Przemysł przędzalniczy bawełniany uruchomiony był w omawianym miesiącu w stopniu słabszym niż w kwietniu z racji wejścia w okres międzysezonowy, jak również w związku z obserwowanym spadkiem zapotrzebowania. Uruchomienie to, wyrażone w przeciętnej ilości godzin pracy jednego wrzeciona w tygodniu, obniżyło się w kwietniu do 44·37 (marzec b. r.—52·48). Wytwórczość tej przędzy — wg danych Zrzeszenia Producentów Przędzy Bawełnianej — osiągnęła w kwietniu b. r. wysokość 3 885 t, co stanowi zmniejszenie zarówno w porównaniu z poprzednim miesiącem (4 571 t), jako też i w stosunku do kwietnia ub. r. (4 497 t). W wyniku tych wahań na odcinku produkcji okazało się, iż wyprodukowano tego półfabrykatu w czasie styczeń ÷ kwiecień b. r. 16 029 t (ub. r. — 18 824 t), czyli znacznie mniej niż w ub. r. W dziedzinie zbytu przędzy sytuacja w kwietniu b. r. przedstawiała się jeszcze bardziej niekorzystnie niż w odnośnej wytwórczości. Zbyt ten obniżył się z 5 077 t w marcu b. r. do 3 520 t w kwietniu b. r., nie osiągnąjąc nawet poziomu zeszlenczonego z kwietnia (4 454 t). Dysproporcja zatem między liczbami porównawczymi za okres 4-miesięczny b. r. i ub. r. jest duża; zbyt tegoroczny zamknął się zaledwie ilością 15 974 t, natomiast zeszlenczony wynosił 20 444 t. Zmniejszeniu uległa także konsumpcja przędzy, dostarczonej przez przemysł zrzeszony przędzalniczy firmom handlowym i zakładom przetwórczym, z 9 804 t w ub. r. do 9 306 t w b. r. Na tle tych przesunięć w produkcji i zużyciu przędzy wzrosły jej składy o tyle, że stan tych składów okazał się nawet wyższym od zeszlenczonego.

Przewidywany pomyślny przebieg sezonu letniego w dziale tkanin bawełnianych nie nastąpił z racji niekorzystnego układu warunków na rynku włókienniczym, wynikłych w II połowie miesiąca sprawozdawczego. O ile ze strony handlu hurtowego nie powstały perturbacje na tle zmniejszonych obrotów i handel ten zobowiązania swoje pokrywał w stosunku do przemysłu bez uciekania się do zwrotów towarowych, o tyle handel półhurtowy i detaliczny występował bądź o prolongaty swych zobowiązań finansowych, bądź wkrczał na drogę zwrotów towarowych.

Podobnie ukształtowała się sytuacja na rynku tkanin wełnianych — z tym, iż pewne ożywienie obserwowane było w zakresie letnich wełnianych artykułów damskich, natomiast przy braku tego ożywienia upłynął kwiecień b. r. w płaszczynie czesankowych tkanin męskich. W minimalnym stopniu lepiej wyglądał obraz obrotów tkaninami zgrzebnymi. Zjawisko powstawania remanentów wchodziło więc w rachubę i w tej dziedzinie handlu.

Uruchomienie przemysłu przędzalniczego wełnianego było w kwietniu b. r. wprawdzie niższe niż w poprzednim miesiącu, ale przekraczało znacznie ramy zapotrzebowania na ten półfabrykat. Uruchomienie to — wg danych Konwencji Przędzalni Wełny Czesankowej — obniżyło się do 88·31% w stosunku do jednej zmiany (marzec b. r. — 95·83%); czynnych wrzecion było 344 584. Produkcja kwietniowa uległa redukcji i wynosiła 790 t (marzec b. r. — 1 002 t), tj. mniej więcej tyle, co w kwietniu ub. r. (783 t). W okresie styczeń ÷ kwiecień b. r. wyprodukowano przędzy wełnianej czesankowej 3 290 t, czyli o 286 t więcej (9%) niż w analogicznym okresie ub. r. Pod wpływem zmniejszonej w wybitnym stopniu pozycji zbytu przędzy w omawianym miesiącu oraz utrzymania produkcji w kwietniu na poziomie wyżej podanym powstała po raz pierwszy w tym roku nadwyżka liczb wytwórczości w stosunku do zbytu, a mianowicie zbyt ten w charakterystycznym 4-miesięcznym okresie b. r. zamknął się ilością 3 139 t łącznie z pozycją eksportu, wynoszącą 623 t. Odnośne dane dla ub. r. wynoszą: rynek wewnętrzny — 2 769 t, eksport — 464 t, czyli łącznie 3 233 t. Analiza ta pozwala na stwierdzenie, że mimo wzrostu wywozu zbyt tegoroczny jest mniejszy niż w ub. r., przy czym zjawisko to również wystąpiło po raz pierwszy w b. r., a powstało ono w wyniku redukcji konsumpcji przędzy na rynku wewnętrznym w kwietniu do wys. 309 t, tj. do poziomu nienotowanego od szeregu lat (kwiecień ub. r. 543 t, marzec b. r. 705 t). Na tle tej sytuacji stan składów przędzy uległ poważnemu zwiększeniu w porównaniu z marcem b. r., był on jednak nieco mniejszy niż w kwietniu ub. r.

Przemysł lniany pracował przy uruchomieniu jeszcze większym, niż w marcu, co tłumaczyć należy zarówno pomyślnym przebiegiem koniunktury na rynku wewnętrznym, jak również zwiększonymi zamówieniami państwowymi.

W przemyśle jedwabiu sztucznego i sztucznego włókna celulozowego nastąpiło osłabienie wytwórczości, związane częściowo z zarysowującą się niepomyślną sytuacją ogólną na rynku włókienniczym. Jeśli szczególnie chodzi o udział sztucznego włókna cietego celulozowego, to pewne zahamowanie mogło wystąpić na tle przesunięcia terminu obowiązkowego zakupu tego surowca przez przemysł wełniany zgrzebny.

Odmienne znowu rozwijała się produkcja lanitalu — przeszkód w tej produkcji nie sygnalizowano, przesunięcia zaś miesięczne w produkcji nie mają istotniejszego znaczenia, gdyż lanital w ilości 700 t ma zbyt zapewniony; a rolnictwo z punktu widzenia swych interesów (kwestia kazeiniarni) domaga się zwiększenia produkcji tego włókna.

Produkcja kotoniny spadła nieznacznie w kwietniu b. r. w stosunku do poprzedniego miesiąca, ale nie może to w niczym wpłynąć na końcowe wyniki produkcyjne — niedobór z miesięcy poprzednich musi być zrekomensowany w następnych miesiącach. Sprawa dostaw lnu dla kotonizacji została również wyjaśniona pozytywnie — lnu do tego celu nie powinno zabraknąć.

W przemyśle jutowym przędzalniczym dało się zaobserwować w kwietniu b. r. zmniejszenie wytwórczości, wyprodukowano bowiem przędzy jutowej i jutowo-lnianej — wg danych Biura Sprzedaży Wyrobów Fabryk Jutowych — 1 176 t (marzec b. r. 1 535 t). Produkcja tego półfabrykatu osiągnęła w ciągu 4 mies. b. r. wysokość 5 027 t, przekraczając poziom zeszlenczony o 658 t, tj. o 15%. Jest to niewątpliwie znaczne zwiększenie wytwórczości, odbiegające od poprzednich miesięcy. W tkaninach wystąpiło zjawisko analogiczne — spadek wytwórczości w kwietniu b. r. do poziomu 975 t (marzec b. r. 1 236 t), przy jednoczesnej nadwyżce produkcyjnej w b. r. (4 mies.) w porównaniu z ub. r., wynoszącej 492 t, tj. 14%. W okresie 4-miesięcznym b. r. wytworzono tkanin i worków jutowych i jutowo-lnianych 4 022 t. Zbyt przędzy, tkanin i worków uległ również powiększeniu w stopniu, odpowiadającym wzmoczeniu produkcyjnemu. W dziedzinie tzw. eksportu pośredniego uwidacznia się stale podnoszenie się jego poziomu. Na cele omawianego wywozu zużyto w kwietniu b. r. 271 t, w okresie zaś 4 mies. b. r. 786 t, gdy w tymże czasie ub. r. — 582 t; daje to różnicę 200 t, tj. 35%. W związku ze skurczeniem się w kwietniu b. r. ram produkcyjnych omawianego przemysłu uległo zmniejszeniu także uruchomienie i w stosunku do jednej zmiany; wynosiło ono 68·9% (marzec b. r. — 77·6%) przy 16 807 wrzecion.

Ożywienie na terenie Białegostoku, jakie wystąpiło w związku ze wzmoczeniem wywozu tekstylnego oraz rozpoczęciem sezonu wiosennego na rynku wewnętrznym, znalazło swój wyraz w natężeniu uruchomienia, które wyniosło 62% w stosunku do jednej zmiany (marzec b. r. — 50%). Porównanie jednak poziomu tego uruchomienia z kwietniem ub. r. (80%) nasuwa uwagę, iż ogólna sytuacja w dziedzinie włókiennictwa białostockiego kształtuje się mniej pomyślnie, niż w ub. r. Wyprodukowano artykułów w kwietniu b. r. na potrzeby rynku wewnętrznego oraz z tytułu zamówień państwowych ogółem 355 t, co stanowi poprawę w stosunku do marca b. r. o 30 t (kwiecień ub. r. — 390 t). Odcinek zbytu, obejmujący również dostawy państwowe, wykazał w kwietniu b. r. pogorszenie, czego wyrazem są odnośne liczby, wynoszące dla miesiąca sprawozdawczego 260 t, dla marca zaś b. r. — 275 t (kwiecień ub. r. — 355 t). Stan zatrudnienia zwiększył się w porównaniu z marcem b. r.; zatrudnionych było w kwietniu b. r. 2 000 robotników. Produkcja włókiennicza tego okręgu obejmuje artykuły lekkie damskie, co pozostaje w związku z rozpoczętym sezonem.

Miesiąc sprawozdawczy jest w produkcji bielskiej okresem międzysezonowym, toteż cechuje go słabe z reguły uruchomienie przemysłu wełnianego. W roku bieżącym stan zatrudnienia i uruchomienia tego przemysłu był niższy niż w analogicznym miesiącu ub. r. Na rynku handlowym dało się odczuć wzmoczenie obrotów na początku tego miesiąca, natomiast w końcu miesiąca sprawozdawczego przejawiało się słabe zainteresowanie artykułami letnimi. Sytuacja finansowa przemysłu i handlu doznała pogorszenia — wzrasta liczba prolongat wekslowych, protestów. W przemyśle lnianym i konopnym nie zaznaczyły się poważniejsze odchylenia w stosunku do poprzedniego miesiąca; zatrudnienie utrzymało się na poziomie niezmiennym, dzięki również intensywnemu wywozowi artykułów lnianych, głównie przędzy. Przemysł konfekcyjny pracował z większym nasileniem ze względu na okres sezonowy. Ożywienie trwało również w dziedzinie obrotów na rynku handlowym, warunki jednak kupna-sprzedaży uległy pogorszeniu i w dziedzinie wytwórczości i handlu ze względu na to, iż przeważały transakcje kredytowe z dłuższymi terminami płatności. Produkcja stożków i kapeluszy utrzymywała się na poziomie niewiele niższym od poprzedniego miesiąca. Do handlu wzrost zapotrzebowania dotyczył stożków dam-

skich, natomiast zainteresowanie stożkami męskimi było stosunkowo słabe. Produkcja omawianego artykułu w głównej mierze obejmowała potrzeby rynku wewnętrznego, w mniejszym zaś stopniu potrzeby eksportu.

St. W.

RZEMIOSŁO

NORMY LICZBOWE TERMINATORÓW W WARSZTATACH RZEMIEŚLNICZYCH

Ministerstwo Przemysłu i Handlu rozszerzyło dla zawodów, wchodzących w skład grupy metalowej, normy, które dotąd obowiązywały w zakresie stosunku liczbowego terminatorów do czeladników, zatrudnionych w warsztatach rzemieślniczych.

Zagadnieniem liczby uczniów w rzemiosle zajmuje się nasze prawo przemysłowe w art. 148, ustalając, co następuje:

„Jeżeli rzemieślnik przyjmuje na naukę uczniów (terminatorów) w liczbie większej, aniżeli odpowiadającej wielkości lub sposobowi prowadzenia przedsiębiorstwa, władza przemysłowa I instancji po porozumieniu z obwodowym inspektorem pracy może zobowiązać go do zmniejszenia liczby uczniów przez rozwiązanie umowy o naukę oraz zabronić mu przyjmowania uczniów ponad oznaczoną liczbę.

Władza przemysłowa wojewódzka po porozumieniu z okręgowym inspektorem pracy i po wysłuchaniu opinii izby rzemieślniczej może w drodze rozporządzenia ustalić liczbę terminatorów w stosunku do zatrudnionych czeladników¹⁾).

Gdy w praktyce przyszło realizować powyżej wspomniany przepis, okazało się, że istnieją znaczne rozbieżności w tej kwestii między stanowiskiem izb rzemieślniczych i inspekcji pracy. Aby rozbieżności te usunąć oraz ustalić podstawowe normy, które by — o ile możliwości — w sposób jednolity regulowały omawiany problem na obszarze całego Państwa, w roku 1932 przeprowadzono szereg narad w gronie przedstawicieli Ministerstw: Przemysłu i Handlu oraz Opieki Społecznej i samorządu rzemieślniczego, w wyniku których w dn. 22/VI tegoż roku uzgodniono ostatecznie poglądy w danej sprawie. Na zasadzie tego porozumienia Min. Przemysłu i Handlu rozesłało w sierpniu 1932 r. okólnik do wojewodów, w którym, podając ustalone normy, zaleca uwzględnienie ich w przewidzianych w ust. 2 art. 148 prawa przemysłowego rozporządzeniach. Ponieważ normy te poza osobami, sprawą kształcenia terminatorów bliżej interesującymi się, nie są na ogół znane, poniżej je przytoczymy.

W warsztacie, w którym pracuje jedynie sam właściciel (mistrz)¹⁾ — wolno trzymać tylko 1 terminatora. Jeżeli zaś obok mistrza pracuje stale u niego zatrudniony czeladnik, wówczas można kształcić 2 terminatorów. Wreszcie, gdyby pryncypał trzymał więcej czeladników, to na każdym 2 czeladników przypada dodatkowo po 1 terminatorze. W każdym jednak razie nie wolno rzemieślnikowi więcej kształcić u siebie uczniów niż 5. Pewne uprzywilejowanie uczyniono przy tym dla ciesielstwa i mularstwa, oznaczając maksymalną liczbę terminatorów w warsztatach, należących do obu tych rzemiosł, na 6.

Nieco odmienne zasady przyjęto dla stolarstwa i ślusarstwa. Pierwsza norma — bez zmiany, tj. na właściciela warsztatu (mistrza)²⁾ — 1 terminator, natomiast: na pierwszych 2 stale zatrudnionych czeladników przypada po 1 terminatorze na każdego czeladnika, powyżej zaś 2 czeladników — na każdą następną ich parę 1 terminator.

¹⁾ Sprawy norm, dotyczących liczby uczniów w przedsiębiorstwach przemysłowych, ujmuje art. 125 prawa przemysłowego, który tym różni się od art. 148, że: 1) w ustępie 1 poleca władzy przemysłowej I instancji nie tylko porozumienie z obwodowym inspektorem pracy, ale i wysłuchanie opinii izby przemysłowo-handlowej, 2) przewiduje, iż od zarządzenia, o którym mowa w ust. 1, wolno odwołać się do władzy przemysłowej wyższej instancji, 3) dozwala statutem zrzeszeń przemysłowych zawierać postanowienia, ustalające normy uczniów w danym przedsiębiorstwie. Poza tym tam, gdzie w art. 148 mówi się o czeladnikach, w art. 125 używa się określenia pomocników.

²⁾ Przypominamy, że kształcić terminatorów wolno tylko: mistrzom, osobom, mającym akademickie wykształcenie techniczne oraz absolwentom szkół technicznych, których spis ogłasza Minister Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem W. R. i Oświecenia Publ.

Granicę górnej liczby terminatorów w warsztatach stolarskich i ślusarskich nie wyznaczono.

Co było powodem ograniczeń, zawartych w przedstawionych normach? Działy tu dwa motywy. Jeden — był podyktowany względami na warunki kształcenia młodzieży, która nie mogłaby przechodzić normalnie nauki, gdyby w warsztacie było zbyt mało osób, mających kwalifikacje (mistrzowskie albo czeladnicze) do jej fachowego instruowania. Drugi motyw wiąże się bezpośrednio z zagadnieniem bezrobocia: skoro mnóstwo czeladników pozostaje bez pracy, nie należy stwarzać konkurencji przez zajmowanie miejsca w warsztatach tym, którzy, jako dawniejsi pracownicy, większe mają do tego moralne prawo.

Argumenty te nie przekonywają rzemieślników. Energicznie wypowiadają się oni przeciwko jakimkolwiek ograniczeniom liczby terminatorów w warsztatach, a gdyby to było niemożliwe — żądają znacznego rozszerzenia norm, dotychczas obowiązujących. Ze swej strony wysuwają twierdzenie, że wszelkie ograniczenia prowadzą do zaniku rzemiosła, zwłaszcza zaś godzą w mniej liczne jego gałęzie. Poza tym reprezentują pogląd, że lepszą rzeczą dla społeczeństwa jest uczenie młodzieży określonego fachu, nawet gdyby ta młodzież nie znalazła później zajęcia, niż pozostawienie jej poza obrębem możliwości uzyskania wiadomości zawodowych, a przez to powiększenie w kraju i tak już ogromnej rzeszy robotnika niewykwalifikowanego, któremu w momencie poprawy koniunktury gospodarczej zawsze będzie trudniej zdobyć zatrudnienie, czy wybić się na terenie prac zawodowych niż człowiekowi, mającemu wyraźny fach „w ręku¹⁾”. Należy dodać, że stanowisko rzemieślników w tej sprawie znajduje poparcie szerokich sfer ludności uboższej, gdzie powszechnie krytykowane są wypadki nieprzyjmowania do terminu adeptów rzemiosła z powodu istniejących norm ilościowych w warsztatach.

Niewątpliwie, problem ten nie byłby tak skomplikowany, gdyby nie bolesne tło, na jakim występuje on w Polsce: bezrobocie. W krajach, gdzie klęska ta nie istnieje, lub mniej daje się odczuć, ograniczenia ilościowe uczniów w warsztatach rzemieślniczych nie wzbudzają takich żalów i protestów, jak u nas. Tak jest chociażby we Francji, gdzie w 1937 r. Minister Pracy wydał zarządzenie, ustalające, że w warsztacie, w którym pracuje 2 ÷ 6 czeladników, może być nie więcej niż 1 lub 2 terminatorów¹⁾.

Ostatnio jednak nastąpiła u nas zmiana, uwzględniająca do pewnego stopnia życzenia rzemiosła. Wpłynęły na to: stwierdzone statystycznie zmniejszenie się bezrobocia w niektórych fachach oraz nowy niezmiernie ważny czynnik: potrzeby obronności kraju. Tak się przy tym złożyło, że popyt zaczął górować nad podażą kandydatów w tych samych mniej więcej zawodach, w których powiększenie liczbowe — nie mówiąc już o pogłębieniu jakościowym — stało się koniecznym ze względów natury wojskowej. Mamy tu na myśli grupę rzemiosł metalowych. W stosunku do tej właśnie grupy oba właściwe kompetencyjne urzędy: Ministerstwo Przemysłu i Handlu oraz Ministerstwo Opieki Społecznej przeprowadziły rewizję i ustaliły dla zawodów metalowych nowe normy. Rozesłano do wojewodów w kwietniu b. r. okólnik Ministerstwa Przemysłu i Handlu wyodrębnią z dotychczasowego tekstu okólnika z 1932 r. rzemiosła grupy metalowej i pozostawiając nadal przepis, że na właściciela warsztatu (mistrza) przypada 1 terminator, stosunek liczbowy terminatorów do czeladników określa: 1 na 1. Zarazem okólnik ustala górną granicę liczby terminatorów w warsztacie — granicę dostatecznie wysoką, bo sięgającą liczby 10 terminatorów.

Zmieniając normy, władze państwowe uwzględniły potrzeby życia, które w danym wypadku wykazały zgodność z postulatami wszystkich

¹⁾ Jeszcze istnieje jeden ważki moment, dla którego głównie rzemieślnicy zabiegają o zwiększenie liczby terminatorów w warsztatach. Jest to mianowicie względ natury materialnej, terminator stanowi bowiem tanią siłę roboczą, która może zastąpić droższą płatnego pracownika. Ob. artykuł mój pt. „Sprawa opłacania terminatorów”. („Polska Gospodarcza” zesz. 16/1939, str. 651).

²⁾ Ob. artykuł Janiny Miedzińskiej pt. „Poziom fachowy robotników — gwarancja niezależności kraju” („Gazeta Polska” z dn. 5 kwietnia 1939 r.).

zainteresowanych czynników. Należy przypuszczać, że jeśli i w innych działach rzemiosła okaże się potrzeba rozszerzenia norm, to i tam zostanie to zrobione, zawsze jednak do pewnych tylko granic—takich mianowicie, które gwarantowałyby, że nauka terminatorów w warsztacie nie poniesie na tym uszczerbku. Niestety, na razie nie widać znaków, aby w najbliższej przyszłości można było zmienić normy dla rzemiosł innych grup, gdyż bezrobocie na ich terenie wciąż jeszcze utrzymuje się. Toteż wspomniany okólnik Ministerstwa Przemysłu i Handlu, zawierając nowe normy dla grupy metalowej, jednocześnie dopuszcza nawet możliwość ewent. ograniczania stosowanych dotąd norm tam, gdzie daje się stwierdzić nadmiar uczniów, co w danym razie odnosi się do grup: odzieżowej i spożywczej. Ponieważ nadmiar ten nie występuje równomiernie na terenie całego Państwa, więc nowych norm dla grup tych nie ustalono.

Tomasz Piskorski

GOSPODARKA ELEKTRYCZNA

ZJAZD ELEKTRYKÓW POLSKICH ORAZ WYSTAWA ELEKTROMECHANICZNA

Dn. 18/VI b. r. rozpoczęły się w Katowicach obrady XI Walnego Zgromadzenia Stowarzyszenia Elektryków Polskich. Obrady, na które przybyło ok. 1 tys. inżynierów i techników z całej Polski, poprzedziło uroczyste nabożeństwo, poczem delegacja inżynierów elektryków złożyła wieniec na płycie Nieznanego Powstańca.

Inauguracja Walnego Zgromadzenia odbyła się o godz. 10.15 w auli Śląskich Technicznych Zakładów Naukowych w obecności Pana Ministra Przemysłu i Handlu A. Romana, reprezentującego Pana Prezydenta Rzeczypospolitej, który jest członkiem honorowym S. E. P. Pan Minister Roman przybył z Warszawy w towarzystwie PP.: Płk. Szmoniewskiego, Dyr. Dittricha, Dyr. Inż. Günthera, Nacz. Molendy z Min. Przem. i Handlu oraz Dyr. Krzyżkowskiego z Min. Poczty i Telegr.

Obrady Zjazdu zagaił Prezes S. E. P. P. Inż. Szpotański, odczytując deklarację o połączeniu się Stow. Elektryków Polskich ze Stowarzyszeniem Teletechników Polskich i Związkiem Polskich Inżynierów Elektryków w jedną ogólnopolską organizację, skupiającą ogół elektryków polskich.

Po ukonstytuowaniu się prezydium uchwalono wysłać depeze hołdownicze do Pana Prezydenta Rzeczypospolitej i P. Marszałka E. Śmigłego-Rydza.

Następnie, w imieniu Ministerstwa Przem. i Handlu zabrał głos P. Dyr. Inż. Günther, który podkreśliwszy ważkość dzisiejszej deklaracji połączeniowej, omówił pokrótce rezultaty dotychczasowej pracy elektryków polskich. Kraj nasz, wyniszczony wojną, może się wykazać dzięki tej pracy wielkimi osiągnięciami na polu elektryfikacji. W 1938 r. konsumpcja energii elektrycznej doszła do 4 mild. kWg, podczas gdy w 1928/29 r. wynosiła 3 mild. Przemysł elektrotechniczny zatrudnia obecnie ok. 17 tys. robotników, gdy w 1929 r.—tylko 7 tys. Produkcja przemysłu elektrotechnicznego i radiowego pokryła w 1938 r. w $\frac{2}{3}$ zapotrzebowanie krajowe, gdy przed 10 laty $\frac{2}{3}$ sprzętu trzeba było sprowadzać z zagranicy.

Wojewoda Śląski P. Dr Grażyński w przemówieniu powitalnym zaznaczył, że obrady Zjazdu będą nie tylko przeglądem zagadnień z dziedziny zawodowej, ale równocześnie także manifestacją tej czynności, która wypływa z solidarności narodowej. Mówca podkreślił, że wita Zjazd nie tylko w imieniu Śląska, najeżonego kominami, ale również w imieniu tego Śląska, który ma wspaniałą tradycję historyczne pracy narodowej, który swe przywiązanie do Narodu przypieczętował trzema krwawymi powstaniem, który ma wolę współuczestniczenia we wszystkim, co się w Polsce dzieje, i który razem z całym społeczeństwem polskim chce walczyć i walczy o wspaniałą przyszłość Narodu i Państwa Polskiego. Przytoczywszy najważniejsze zagadnienia, jakie Polska ma do rozwiązania, P. Wojewoda zwrócił uwagę na konieczność przebudowy struktury społecznej i gospodarczej Państwa, która nie da się skutecznie bez współudziału elektryków polskich.

Po przemówieniach P. Płk. Klaczyńskiego w imieniu władz wojsko-

wych, P. Gen. Dyr. Morawskiego w imieniu Izby Przemysłowo-Handlowej w Katowicach i P. Inż. Grobelskiego w imieniu Komisarza Rządu na m. st. Warszawę—b. Minister P. Alfons Kühn złożył sprawozdanie z akcji gromadzenia środków na fundusz stypendialny im. Józefa Piłsudskiego dla młodzieży, kształcącej się w dziedzinie elektrotechniki.

W dalszym ciągu zebrania Prezes S. E. P. P. Inż. Szpotański wygłosił odczyt na temat „Rola przemysłu w obronności Państwa”.

Z kolei uczestnicy Zjazdu wysłuchali referatów fachowych PP.: Inż. Obrąpalskiego—„Elektryczność w wielkim przemyśle polskiego zagłębia węglowego” i Inż. Gogolewskiego—„Widoki rozwoju przemysłu elektrotechnicznego w Polsce na tle osiągnięć ostatnich lat”.

Na zakończenie posiedzenia inauguracyjnego znany literat śląski Gustaw Morcinek wygłosił odczyt pt. „Śląsk i jego ludzie”, poczem obecni udali się na teren Targów Katowickich, celem wzięcia udziału w uroczystym otwarciu Wystawy Elektromechanicznej S. E. P.

Pan Minister Przemysłu i Handlu Antoni Roman dokonał przecięcia wstęgi, ogłaszając Wystawę Elektromechaniczną za otwartą.

Po akcie inauguracji przemówił imieniem Komitetu Wystawowego P. Inż. Przybyłowski, witając Pana Ministra, jako opiekuna pracy elektrycznej w Polsce. Mówca podkreślił, że w ostatnich latach wzmożło się tempo pracy elektrycznej i elektryfikacyjnej, toteż wystawa obecna, większa od poprzednich, ma dać przegląd olbrzymiego dorobku Polski w tej dziedzinie.

Po przemówieniu P. Inż. Przybyłowskiego Pan Minister Roman w towarzystwie P. Wojewody i przybyłych gości udał się na zwiedzenie wystawy, która przedstawia się imponująco.

Wystawa rozmieszczona jest w 2 halach i na wolnym terenie. Zewnętrzny jej wygląd, jak i dekoracje oraz urządzenie wnętrza i stoisk—cechuje wysoce estetyczny poziom. Ekspozyty, ugrupowane w kilkanaście działów, obrazują potężny rozwój polskiej elektrotechniki w ostatnich latach. Reprezentowany jest przemysł elektrotechniczny, teletechniczny i radiowy, oraz te działy przemysłu mechanicznego, które pracują na potrzeby rynku elektrotechnicznego.

Poza tym w wystawie biorą udział liczne placówki naukowo-badawcze oraz instytucje o charakterze społeczno-gospodarczym. Wymienić tu należy działy, obrazujące pracę poczty, radia, telefonu i telegrafu, urządzenia zdrowotne, bezpieczeństwa pracy itd.

W dn. 19 i 20 b. m. Walne Zgromadzenie Elektryków obradowało w dalszym ciągu w Katowicach. Odbywały się posiedzenia grup referatowych, a także i wycieczki techniczne.

W dn. 21 b. m. uczestnicy Zgromadzenia przybyli do Cieszyna, gdzie odbyły się końcowe posiedzenia plenarne.

Obrady przedpołudniowe zagaił P. Prezes Szpotański, reasumując pokrótce wyniki dotychczasowych konferencji zjazdowych oraz podkreślając doniosłość zjednoczenia się 3 organizacji zawodowych.

Następnie w imieniu miasta powitał uczestników Zjazdu P. Burmistrz Halfar, poczem przemawiali przedstawiciele: Naczelnej Organizacji Inżynierów, Stowarzyszenia Polskich Inżynierów Górniczych i Hutniczych, Stow. Inżynierów Mechaników Polskich i Związku Gospodarczego Gazowni i Wodociągów.

Po odczytaniu nadeszłych depeze gratulacyjnych, których Zjazd od początku obrad otrzymał przeszło 100, Dyrektor Cieszyńskiej Elektrowni Okręgowej P. Inż. Paweł Dombke wygłosił referat pt.: „Śląsk Zaolziański pod względem elektryfikacji”. Obrady przedpołudniowe zakończył komunikat P. Inż. Wójcickiego na temat spraw organizacyjnych Naczelnej Organizacji Inżynierów.

W godzinach południowych obradowały grupy referatowe: trakcyjna i szkolnictwa elektrotechnicznego, a następnie uczestnicy Zjazdu udali się na zwiedzenie miejscowej fabryki maszyn „Rohn-Zieliński”.

Wieczorem w sali hotelu „Polonia” odbyło się zamknięcie Zjazdu. Po odczytaniu sprawozdań z prac grup referatowych i po przemówieniu końcowym Prof. Inż. Obrąpalskiego, zamknięcia Zjazdu dokonał Prezes S. E. P. P. Inż. Szpotański, stwierdzając, iż obrady zjazdów dają z roku na rok bogatsze rezultaty i wytwarzają pomiędzy członkami atmosferę coraz ściślejszej współpracy.

HANDEL

HANDEL ZAGRANICZNY

HANDEL ZAGRANICZNY W MAJU 1939 R.—Obroty handlu zagranicznego w maju b. r. wykazały zwiększenie, występujące po obu stronach bilansu handlowego. W zestawieniu z kwietniem b. r. obroty zwykływały o zł 20·4 miln. (zł 234·5 miln.—wobec zł 214·1 miln.), tj. o 9·5%. Tendencja tegoroczna, jaką wykazały obroty w maju, odbiega silnie od zeszłorocznej, mianowicie w ub. r. w maju obroty utrzymały się na wysokości kwietniowej, przy znacznie niższym poziomie wymiany towarowej z zagranicą. W porównaniu z majem ub. r. obroty tegoroczne zwykływały o zł 25·7 miln. (zł 234·5 miln.—wobec zł 208·8 miln.), tj. o 12·3%. Zaznaczyć wypada, że w latach ubiegłych obroty w maju ustalały się na niskim poziomie, w b. r. zaś nie tylko zwykływały, ale ponadto osiągnęły najwyższą z dotychczasowych kwot miesięczną. W stosunku do przeciętnej za okres pierwszych 5 miesięcy b. r. obroty były wyższe o zł 15·1 miln., czyli o 6·9%. Poziom obrótów za 5-miesięczny okres b. r. wykazał wzrost w stosunku do pierwszych 5 miesięcy ub. r. o zł 64·9 miln. (zł 1 097·2 miln.—wobec zł 1 032·3 miln.), czyli o 6·3%. Świadczy to o utrzymującej się nadal silnej tendencji wzmocnienia się wymiany towarowej z zagranicą.

Liczbowo rozwój handlu zagranicznego od początku b. r. przedstawiał się następująco (w miln. zł):

		Przywóz	Wywóz	Saldo
Styczeń	1939 r. . .	97·6	113·7	+ 16·1
Luty	„ . . .	95·3	109·4	+ 14·1
Marzec	„ . . .	115·6	117·0	+ 1·4
Kwiecień	„ . . .	104·9	109·2	+ 4·3
Maj	„ . . .	119·7	114·8	— 4·9

Jak wynika z powyższego zestawienia, wartość importu wzrosła o zł 14·8 miln., tj. o 14·1%, wykazując jednocześnie zwykły w stosunku do maja ub. r. o zł 7·0 miln. (6·2%). Przywóz osiągnął poziom nienotowany w ciągu całego okresu rocznego i przekraczający silnie wysokość przeciętnej miesięcznej ostatnich 7 lat. W stosunku do przeciętnej miesięcznej b. r. import w maju był wyższy o zł 13·1 miln. (12·3%). Wzrost przywozu nastąpił przede wszystkim w zakresie surowców dla przemysłu metalowo-przetwórczego, których zapotrzebowanie stale rośnie.

Wywóz w maju b. r. w stosunku do kwietnia powiększył się o zł 5·6 miln. (5·1%). W porównaniu natomiast z majem ub. r. zwykływał o zł 18·7 miln. (19·5%). Wzrost wywozu w maju b. r. jest zjawiskiem charakterystycznym, zazwyczaj bowiem eksport w miesiącu tym ma tendencję malejącą — z uwagi na brak wywozu szeregu artykułów rolnych, odgrywających poważną rolę w nasileniu dostaw z Polski. Wywóz w maju był niższy jedynie od poziomie z marca b. r., natomiast przekroczył wysokość, zanotowaną w innych miesiącach b. r., a w stosunku do przeciętnej pierwszych 5 miesięcy wykazał wzrost o zł 2·4 miln. (2·1%).

Silny wzrost importu spowodował powstanie po raz pierwszy w b. r. i w okresie ostatnich 7 miesięcy ujemnego salda bilansu handlowego. Nadwyżka przywozu nad wywozem wyniosła zł 4·9 miln., co stanowi 2·1% obrotów majowych. W ub. r. w maju saldo bierne było znacznie wyższe—zł 16·6 miln., stanowiąc 8% obrotów. W ciągu marca i kwietnia b. r. saldo dodatnie utrzymywało się na niskim poziomie i zapowiadało, zgodnie z przewidywaniami poprzedniego sprawozdania, przekształcenie się w maju na saldo ujemne. Surowcowy charakter importu w pozycjach, których wzrost spowodował bierne kształtowanie się wymiany handlowej z zagranicą, dowodzi, że struktura obrotów towarowych opiera się na zdrowych zasadach, a w tym stanie rzeczy fakt istnienia salda ujemnego nie może być poczytany za niekorzystny dla wymiany towarowej Polski z zagranicą.

W ciągu czerwca oczekiwać wypada nieznacznych zmian w kształtowaniu się obrotów, przy utrzymaniu lub nawet pewnym zmniejszeniu importu, w związku zaś z tym bilans handlowy dążyć będzie do wyrównania.

W dziedzinie polityczno-handlowej w ciągu maja b. r. zanotować należy zawarcie 2 układów handlowych: z Węgrami i ze Słowacją. Układ kontyngentowy z Węgrami, parafowany dn. 29/IV, a podpisany w ciągu czerwca, wchodzi w życie z dn. 1/VII b. r. Ustala on kontyngenty roczne w ramach wzajemnej wymiany towarowej, rozszerzone w stosunku do dotychczas obowiązujących, z uwagi na wydatne możliwości wzrostu obrotów zarówno ze względów koniunkturalnych jak i strukturalnych, związanych z powiększeniem terytorialnym. Układ ze Słowacją składa się z 3 części: zasadniczego układu, opartego na klauzuli największego uprzywilejowania, układu kontyngentowego oraz turystycznego. Rozrachunek z tytułu wymiany to-

warowej prowadzony jest przez Polski Instytut Rozrachunkowy. Układ kontyngentowy wszedł w życie na okres roczny do dn. 2/V 1940 r. Rozpoczęte w marcu rozmowy o rewizję układu kontyngentowego z Holandią zostały zawieszono, natomiast nastąpiło przedłużenie dotychczas obowiązującego układu do końca b. r.

Pod względem geograficznym nastąpiły w wymianie towarowej zmiany. Import z Niemiec utrzymuje się nadal na pierwszym miejscu, natomiast w ciągu kwietnia Stany Zjedn. zajęły drugie miejsce w rzędzie dostawców przed Anglią, która stale utrzymywała się dotychczas jako drugi z kolei importer. Na czwarte miejsce wysunęła się Argentyna przed Belgią. Import z Niemiec i Stanów Zjedn. wzrósł, natomiast z innych wyliczonych krajów spadł. W wywozie nadal Niemcy i Anglia były najpoważniejszymi odbiorcami towarów polskich, na trzecie miejsce natomiast wysunęły się Stany Zjedn. W dalszej kolejności rynków zbytu również nastąpiły zmiany, Holandia z 7 miejsca przeszła na czwarte, przed Szwecją i Włochy, a Belgia zajęła 7 miejsce w rzędzie odbiorców (w marcu trzecie). Dalej idą: Czecho-Słowacja, Francja, Szwajcaria, Argentyna. Spadek dostaw nastąpił w eksporcie do Niemiec, Szwecji, Belgii, Francji i Czecho-Słowacji, przy czym wywóz do Czech najpoważniej się obniżył. Udział krajów pozaeuropejskich w eksporcie w maju stanowił 17·9%, a więc nieco wzrósł w porównaniu z poprzednim miesiącem.

Zwiększył się wywóz następujących artykułów (w miln. zł):

	Kwiecień	Maj
Jaja	2·3	7·0
Węgiel	21·1	23·6
Bale, deski, łąty, opoły	7·1	8·6
Masło	1·8	3·1
Rury żelazne, stalowe	1·8	2·8

Poza tym wzrósł wywóz: żelaza i stali (z zł 4·3 miln. do zł 5·1 miln.), szyn kolejowych (z zł 0·4 miln. do zł 1·1 miln.), cukru (z zł 0·6 miln. do zł 1·2 miln.), podkładów kolejowych, sliprów (z zł 0·7 miln. do zł 1·2 miln.), szynok, połędwic wieprzowych w opakowaniu hermetycznym (z zł 5·4 miln. do zł 5·8 miln.), skór surowych (z zł 1·2 miln. do zł 1·6 miln.), kłód, dłuźyc (z zł 1·8 miln. do zł 2·2 miln.).

Zmniejszył się natomiast wywóz: żyta (z zł 7·0 miln. do zł 5·1 miln.), bekondów (z zł 5·3 miln. do zł 4·4 miln.), melasy (z zł 0·9 miln. do zł 0·0 miln.), ziemniaków świeżych (z zł 0·7 miln. do zł 0·0 miln.), nawozów (z zł 0·7 miln. do zł 0·1 miln.), bydła rogatego (z zł 0·6 miln. do zł 0·1 miln.), przędzy wełnianej (z zł 1·5 miln. do zł 1·0 miln.), drutu żelaznego, stalowego (z zł 1·4 miln. do zł 0·9 miln.), owsa (z zł 0·9 miln. do zł 0·5 miln.), nasion koni-czyn: czerwonej i białej (z zł 0·6 miln. do zł 0·2 miln.).

Zwiększył się przywóz następujących artykułów: miedzi i blachy miedzianej (z zł 3·5 miln. do zł 6·6 miln.), tytoniu i wyrobów tytoniowych (z zł 3·8 miln. do zł 6·0 miln.), cyny technicznie czystej (z zł 0·9 miln. do zł 2·4 miln.), nasion ziarn i owoców olejnych (z zł 0·8 miln. do zł 2·2 miln.), ryżu (z zł 0·0 miln. do zł 1·1 miln.), rud żelaznych (z zł 2·0 miln. do zł 3·1 miln.), kopy (z zł 0·1 miln. do zł 0·9 miln.), rud manganowych (z zł 0·1 miln. do zł 0·8 miln.), części metalowych, samochodów, cykloket, motocykli, kół (z zł 1·2 miln. do zł 1·9 miln.), wełny owczej pranej (z zł 2·4 miln. do zł 3·0 miln.), kauczuku surowego mytego (z zł 1·3 miln. do zł 1·9 miln.), żelastwa (z zł 2·4 miln. do zł 3·0 miln.), silników tłokowych, lokomobil, turbin (z zł 0·9 miln. do zł 1·5 miln.), elektrycznych maszyn, aparatów, przyrządów, ich części (z zł 3·0 miln. do zł 3·6 miln.), środków farmaceutycznych, opatrunkowych (z zł 0·5 miln. do zł 1·0 miln.), samochodów (z zł 1·5 miln. do zł 2·0 miln.).

Zmniejszył się przywóz: bawełny i odpadków (z zł 12·0 miln. do zł 9·7 miln.), wełny owczej surowej niepranej (z zł 5·6 miln. do zł 4·5 miln.), skór futrzanych (z zł 2·5 miln. do zł 1·6 miln.), wszelkich obrabiarek do metali, maszyn formierskich dla odlewni (z zł 3·3 miln. do zł 2·6 miln.), barwników syntetycznych i produktów pośrednich, służących do ich wyrobu (z zł 1·0 miln. do zł 0·6 miln.), juty i odpadków (z zł 0·9 miln. do zł 0·5 miln.), celulozy (z zł 0·6 miln. do zł 0·2 miln.).

STOSUNKI HANDLOWE POLSKI Z DALEKIM WSCHODEM.—Perturbacje w wymianie towarowej z rynkami europejskimi, uszczuplające lub hamujące nasze obroty handlowe, skłaniają do rozwijania z większą jeszcze energią ekspansji na rynki odległe.

Niewątpliwie do rzędu tych rynków odległych, z którymi obroty mogą być wydatnie rozszerzone, należą rynki Dalekiego Wschodu, mamy bowiem dzięki umiejętnej 8-letniej pracy Polskiej Izby Handlowej w Charcinie pewnego rodzaju bazę na rynku w Mandżukuo

dla rozszerzenia naszych wpływów na teren Chin Północnych, a przez oparcie się na placówkach gospodarczych w Szanghaju i Tientsinie—objęcia naszym zasięgiem rynków Hongkongu, Singapuru, Indochin, Indyj Holenderskich i Wysp Filipińskich. Znacznym ułatwieniem będzie w tej pracy z jednej strony kreowanie nowych placówek konsularnych, jak w Hongkongu, Singapurze, Manili, z drugiej zaś strony fachowo przygotowywany w uczelniach handlowych cudzoziemskich na Dalekim Wschodzie młody element handlowców spośród młodzieży na wychodźstwie polskim w Mandżukuo. Akcja rozszerzenia naszej wymiany towarowej z tymi rynkami dla pełnego powodzenia potrzebowałaby być może jeszcze unormowania w sposób ściślejszy naszego stosunku z Mandżukuo, stosowane bowiem w ostatnim czasie ograniczenia w możliwości uzyskania przez przedstawicieli firm polskich licencji importowych na towar polski zahamowały naszą wymianę z tym rynkiem. Trzeba przypomnieć, że z rynkiem Mandżukuo mieliśmy w 1938 r. dodatni bilans handlowy, że rynek ten jest już dokładnie przez nas zbadany i że posiadamy na tym rynku—dzięki powadze Polskiej Izby Handlowej—dobrą markę, a w pewnych branżach, jak np. w manufakturze bawełnianej, dobrze funkcjonujący aparat handlowy.

W miarę regulowania stosunków z Mandżukuo będziemy mogli rozszerzyć naszą wymianę na nowe dziedziny—wobec tego, że rozwój tego kraju posuwa się w szybkim tempie—dzięki forsowaniu 5-letniego planu inwestycyjnego. Będą mogły liczyć na zbyt zwłaszcza wyroby żelazne i stalowe, maszyny i narzędzia, chmiel i nasiona buraczane, te ostatnie nawet w znaczniejszej ilości—wobec zamierzonej budowy szeregu cukrowni w Mandżukuo, gdzie obecnie ok. 15% zapotrzebowania pokrywane jest cukrem z produkcji krajowej.

Zasadą stosunków handlowych, z Mandżukuo z Niemcami i Włochami, jest ustalenie z góry określonej kwoty wzajemnej wymiany, przy czym stosunek—o ile chodzi o gotowy fabrykat—wynosi 1:1, przy surowcu zaś za fabrykat wynosi 1:4 na korzyść Mandżukuo.

Dotychczasowe stosunki handlowe Polski z rynkiem Mandżukuo opierały się raczej na transakcjach dorywczych, więc i suma obrotów nie mogła być dokładnie oceniona—tym więcej, iż brak uregulowania ściślejszego naszych stosunków handlowych nie pozwalał na dokładne rozgraniczenie między eksportem na rynek japoński a uskutecznianym przez pośrednictwo firm niepolskich na rynek Mandżukuo.

Przy eksporcie z Mandżukuo do Polski w pierwszym rzędzie w grę wchodzi: boby i soja, następnie zaś—pewne surowce, nie podlegające zakazom wywozu, jak kieszki baranie, magnezyt, talk. Niewątpliwie do rzędu krajów, z których Polska zaspokaja swe potrzeby na nasiona oleiste, obejmujące jednak jeszcze ok. 90 tys. t nasion egzotycznych rocznie, należałoby zaliczyć Mandżukuo, właściwy bowiem produkt eksportu mandżurskiego, tj. boby i soja—wobec niewielkiej kwoty naszego eksportu, którą w pierwszych latach, w stadium przygotowawczym wzajemnej wymiany, będziemy mogli na tym rynku umieścić—da się z pewnością przyjąć—bez poważnego uszczerbku w zakresie naszych umownych zobowiązań co do importu nasion oleistych z innych rynków, natomiast pozwoli to doprowadzić stosunki handlowe z rynkiem Mandżukuo do szybkiej normalizacji, tak niezbędnej w interesie szerokiej ekspansji na rynki Dalekiego Wschodu. Do przyszłego uregulowania wysuwają się ewent. także i takie zagadnienia, jak sprawy unormowania własności polskich koncesyj leśnych, nadań górniczych, przedsiębiorstw budowlanych, nieruchomości, których posiadanie oparte jest na legalnie uzyskanych tytułach prawnych od dawnych władz chińskich, jak niemniej sprawy zaspokojenia pretensji emerytów b. Kolei Wschodnio-Chińskiej co do kapitalizacji ich roszczeń do funduszu emerytalnego, a również ważna dla interesów naszego wychodźstwa w Mandżukuo sprawa uwzględnienia w pewnej części starań rolników, zgrupowanych w Polskim Towarzystwie Rolniczym w Charbinie, o wyznaczenie im pewnego obszaru z części ziem stepowych, leżących odlegiem, na zagospodarowanie się.

Dotychczasowe stosunki z poszczególnymi rynkami na Dalekim Wschodzie wykazały w pełni możliwość korzystnej wymiany, należałoby więc jak najszybciej korzystać z obecnej koniunktury, dającej sposobność do oddziaływania na psychologię wschodniego klienta.

T. Szukiewicz

KRAJOWE RYNKI TOWAROWE

ZBOŻA I PRZETWORY

—Ruch cen zbóż w okresie 5 ÷ 17/VI 1939 r. kształtował się następująco (w zł za 100 kg):

	5 ÷ 10/VI	12 ÷ 17/VI	Różnica %
Pszennica			
Warszawa . . .	24'12½	24'65	+ 2'1
Poznań	21'75	22'54	+ 3'6
Lwów	21'69	22'47½	+ 3'5
Średnia	22'52	23'22	+ 3'1

Ż y t o

Warszawa . . .	15'31	15'27	— 0'3
Poznań	14'94½	15'12½	+ 1'2
Lwów	14'87½	14'87½	—
Średnia	15'04	15'09	+ 0'3

O w i e s

Warszawa . . .	17'69	18'09	+ 2'2
Poznań	17'17½	17'27½	+ 0'5
Lwów	16'87½	17'44	+ 3'3
Średnia	17'24½	17'60	+ 2'0

Jęczmień zwykły

Warszawa . . .	18'12½	18'25	+ 0'7
Poznań	19'12½	19'12½	—
Lwów	17'87½	18'37½	+ 2'7
Średnia	18'37	18'58	+ 1'1

—Na rynku zbóż i przetworów w okresie sprawozdawczym (od 12 do 17 czerwca) panowała nadal tendencja zwyżkowa. Na giełdzie warszawskiej zwyżkowały (w zł na 100 kg): pszenica jednolita i zbierana o 0'75, wszystkie 3 standarty jęczmienia o 0'25, oba standarty owsa o 0'50, wszystkie rodzaje I gat. mąki pszennej o 2'00 (z wyjątkiem I gat. 0÷35%, który zwyżkował o 1'00), mąka pszena II gat. A 30÷65% i II gat. D 50÷65% o 1'50, oraz III gat. 65÷70% i pastwana o 1'00. Zniżki wykazały natomiast: wszystkie 3 rodzaje otrąb pszennych z przemiału standartowego 0'75 i otręby żytnie z przemiału standartowego 0'50. Na giełdzie poznańskiej zwyżki notowań były następujące (analogicznie): pszenica 1'25 oraz wszystkie rodzaje i gatunki mąki pszennej 2'00; zniżkowały jedynie otręby pszenne z przemiału standartowego grube i średnie o 0'50.

Ogólny obrót na giełdzie warszawskiej w okresie sprawozdawczym wyniósł 12 293 t, w tym 3 478 t żyta (dla okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, odpowiednie liczby wynosiły: 9 846 i 3 272).

Warszawa.—Ceny hurtowe według ceduły urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu)—w zł za 100 kg parytet wagon Warszawa ładunek wagon (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy): pszenica czerwona szklista bez notowań,—jednolita 25'00÷25'50 (24'25÷24'75),—zbierana 24'50÷25'00 (23'75÷24'25), żyto I standart 15'25÷15'50 (15'25÷15'75),—II standart 15'00÷15'25, jęczmień browarny bez notowań,—I standart 18'50÷18'75 (18'25÷18'50),—II standart 18'25÷18'50 (18'00÷18'25),—III standart 18'00÷18'25 (17'75÷18'00), owies I standart 18'25÷18'75 (17'75÷18'25), —eksportowy 478÷488 grl bez obrotów,—II standart 17'75÷18'00 (17'25÷17'50), mąka pszena: I gat. 0÷30% 44'50÷45'50 (42'50÷43'50),—I gat. 0÷35% 42'50÷43'50 (40'50÷42'50),—I gat. 0÷50% 39'50÷42'50 (37'50÷40'50),—I gat. A 0÷65% 37'50÷39'50 (35'50÷37'50),—II gat. 35÷50% bez notowań,—II gat. A 30÷65% 34'00÷35'50 (32'50÷34'00),—II gat. B 35÷65% bez notowań,—II gat. C 50÷60% bez notowań,—II gat. D 50÷65% 29'00÷30'00 (27'50÷28'50),—III gat. 65÷70% 22'00÷24'00 (21'00÷23'00),—razowa 0÷95% bez notowań,—pastwana 17'50÷18'50 (16'50÷17'50), mąka żytnia: I gat. 0÷30% 27'00÷27'50,—I gat. 0÷55% 25'25÷25'75,—razowa 0÷95% 20'50÷21'00, otręby pszenne grube z przemiału standartowego 12'00÷12'50 (12'75÷13'25),—średnie z przemiału standartowego 11'00÷11'50 (11'75÷12'25),—miakkie z przemiału standartowego 11'00÷11'50 (11'75÷12'25), otręby żytnie z przemiału standartowego 11'00÷11'50 (11'50÷12'00), otręby jęczmienne bez notowań.

Poznań.—Ceny hurtowe według ceduły urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu)—w zł za 100 kg parytet dostawa bieżąca (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy): pszenica 23'00÷23'50 (21'75÷22'25), żyto 15'00÷15'25, jęczmień 638/650 grl bez notowań,—673/678 grl 18'50÷19'00,—700/720 grl 19'25÷19'75,—browary bez notowań, owies I standart 17'35÷17'75,—II standart 16'75÷17'25, mąka wraz z workiem: pszena I gat. 0÷35% 42'00÷44'00 (40'00÷42'00),—I gat. 0÷50% 39'25÷41'75 (37'25÷39'75),—I gat. A 0÷65% 36'50÷39'00 (34'50÷37'00),—II gat. 35÷50% 35'25÷36'25 (33'25÷34'25),—II gat. 35÷65% 32'25÷34'75 (30'25÷32'75),—II gat. 50÷60% 30'75÷31'75 (28'75÷29'75),—II gat. A 50÷65% 29'75÷30'75 (27'75÷28'75),—II gat. 60÷65% 28'25÷29'25 (26'25÷27'25),—III gat. 65÷70% 24'25÷25'25 (22'25÷23'25),—razowa 0÷95% bez notowań,—pastwana bez notowań, mąka żytnia: I gat. 0÷30% 25'75÷26'50,—I gat. 0÷55% 24'25÷25'00,—razowa 0÷95% bez notowań,—II gat. 30÷65% bez notowań,—II gat. A 50÷55% bez notowań, otręby pszenne grube z przemiału standartowego 12'25÷12'75 (12'75÷13'25),—średnie z przemiału standartowego 10'50÷11'25 (11'00÷11'75), otręby żytnie z przemiału standartowego 11'50÷12'50, otręby jęczmienne 11'75÷12'75.

RYNEK AKCYJNY

za okres od 12 do 17 czerwca 1939 r.

Na rynku akcyjnym giełdy warszawskiej w okresie sprawozdawczym zapanowała zdecydowana tendencja zniżkowa. Tylko nieliczne akcje utrzymały kurs dotychczasowy, mianowicie: Banku Handlowego w Warszawie, Banku Polskiego (imienne i na okaziciela) oraz Lilpopa, wyższe zaś notowań wykazały jedynie akcje Haberbuscha i Schielego—o zł 3-25. Pozostałe akcje straciły na kursie, mianowicie (w zł): Warsz. Tow. Fabryk Cukru 0-25, Warsz. Tow. Kopalń Węgla 1-00, Modrzejów 2-00, Norblin 2-00, Ostrowiec ser. B 6-00, Starachowice 2-75, Zieleniewski i Fitzner-Gamper 0-75 oraz Tow. Zakładów Żyrardowskich 2-00 (te ostatnie w stosunku do notowań sprzed 2 tygodni). Z dniem 13 czerwca akcje Banku Dyskontowego Warszawskiego notowane są bez bezwartościowego kuponu na 1938 r.

Spośród giełd prowincjonalnych—giełda krakowska pozostawała nadal bezczynna, a na giełdach lwowskiej i poznańskiej dokonywano jedynie sporadycznych transakcyj.

Poniższe zestawienie ilustruje obroty akcjami na giełdzie warszawskiej w kwietniu i maju b. r.:

	Kwiecień		Maj	
	ilość transakcyj	na kwotę (tys. zł)	ilość transakcyj	na kwotę (tys. zł)
Banki	382	721	516	520
w tym:				
Bank Polski	375	708	507	514
Przemysł chemiczny	—	—	3	3
„ elektrotechniczny	—	—	1	0
„ spożywczy	143	212	87	127
„ metalowy	582	912	384	602
„ włókienniczy	29	32	13	18
Inne gałęzie przemysłu	2	19	—	—
Górnictwo	125	178	53	59
Razem:	1 263	2 074	1 062	1 329

W maju w stosunku do kwietnia obroty na rynku akcyjnym giełdy warszawskiej spadły poważnie, bo o ok. 35-9%; ponieważ jednocześnie liczba zawartych transakcyj spadła tylko o ok. 16-7%, przeciętna wartość transakcyj spadła. Jeśli chodzi o udział obrotów poszczególnymi grupami akcyj—to wzrósł udział obrotów akcjami bankowymi, spadł natomiast udział obrotów pozostałymi grupami akcyj.

GIEŁDA WARSZAWSKA

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs		Ostatni kurs w tygodniu
		naj-wyższy	naj-niższy	
Bank Handlowy w Warszawie	zł 100			44-00
Bank Polski	zł 100	106-25	105-00	106-00
„ „ imienne	zł 100	105-00	105-00	-106-25
Bank Zachodni	zł 100			105-00
Warsz. Tow. Fabryk Cukru	zł 100	36-00	35-50	35-50
Tow. Fabr. Portl.-Cementu „Wysoka”	zł 100			63-00
Warsz. Tow. Kopalń Węgla	zł 100	32-75	31-00	32-00
Lilpop	zł 100	85-50	84-00	84-50
Modrzejów	zł 50	19-50	18-00	18-00
Norblin	zł 100			95-00
Ostrowiec ser. B	zł 100	81-00	75-00	75-00
Starachowice	zł 100	51-75	49-50	49-75
Zjedn. Fabr. Maszyn, Kotłów i Wagon. Zieleniewski i Fitzner-Gamper	zł 100			-49-50
Tow. Zakładów Żyrardowskich	zł 100	51-25	50-00	50-00
Haberbusch i Schiele	zł 100	59-50	57-00	58-75
				-59-26

GIEŁDA KRAKOWSKA

Akcje w okresie sprawozdawczym nie były notowane.

GIEŁDA LWOWSKA

Akcje—w zł: Chodorów 68-00.

GIEŁDA POZNAŃSKA

Akcje—w zł: H. Cegielski 55-00, Cukrownia Kruszwica 850-00.

KOMUNIKACJA I TRANSPORT

DZIESIĘCIOLECIE P. L. L. „LOT”

W dn. 15/VI b. r. Polskie Linie Lotnicze „Lot” obchodziły 10-lecie swej pracy. Uroczystość zaszczycił swą obecnością Pan Prezydent Rzeczypospolitej Prof. Ignacy Mościcki, którego oczekiwali na lotnisku: reprezentujący Pana Prezesa Rady Ministrów Pan Minister Komunikacji J. Ulrych, Pan Minister Rolnictwa i Reform Rolnych J. Poniatowski, Panowie Wiceministrowie: Spraw Zagranicznych Szembek, Komunikacji Bobkowski, Ks. Biskup Gawlina, przedstawiciele lotnictwa wojskowego z Inspektorem Gen. Zającem i Gen. Kalkusem, wyżsi urzędnicy Ministerstw: Komunikacji i Spraw Zagranicznych, przedstawiciele Aeroklubu R. P. oraz szeregu instytucyj i przedsiębiorstw lotniczych, wreszcie zaproszeni goście. Obecni również byli członkowie korpusu dyplomatycznego z Ambasadorem Anglii Kennardem, Niemiec—v. Moltkem, Włoch—bar. A. di Valentino, przedstawiciele ambasady francuskiej oraz posłowie państw obcych. W uroczystościach wzięły także udział delegacje: włoska, węgierska i jugosłowiańska, przybyłe w dn. 14 b. m. na uroczystość otwarcia nowej linii lotniczej Gdynia—Warszawa—Rzym—Budapeszt—Białogrod.

Mszę świętą odprawił Ks. Arcybiskup Gall w otoczeniu duchowieństwa.

Po nabożeństwie wygłosił przemówienie Pan Minister Komunikacji J. Ulrych:

„Dziesięć lat temu, gdy powoływano do życia P. L. L. „Lot”, polskie lotnictwo cywilne miało zaszczyt witać Cię, Panie Prezydencie, na starym lotnisku mokotowskim, gdzie w ubogim drewnianym hangarze mieściły się nieliczne, dziś już muzealnego typu samoloty.

Pięć lat później, gdy P. L. L. „Lot” święciły 5-lecie swego istnienia, raczyłeś Panie Prezydencie zaszczycić tę uroczystość swoją obecnością. Oddawano wówczas do użytku ten oto port lotniczy, z którego byliśmy bardzo dumni, jako z jednego z największych wówczas i najnowocześniejszych portów lotniczych w Europie. Choć sieć polskich linii lotniczych przekraczała już wtedy granice nasze, dochodząc na północy do Tallina, na południu do Salonik, a na zachodzie do Berlina, nie wiedzieliśmy, że tak szybko, bo już w przeciągu następnych 5 lat, stanie się nam tutaj zbyt ciasno, że te obszerne hangary nie będą mogły pomieścić naszych maszyn, że obok naszej polskiej bandery lotniczej witać będziemy na tym lotnisku bandery 6 zagranicznych towarzystw, i że sieć nasza wyjdzie poza granice Europy. Za chwilę dyrektor P. L. L. „Lot” złoży sprawozdanie, co w zakresie transportu lotniczego w pierwszym 10-leciu zostało dokonane. Ze swej strony pragnę Ci zameldować Panie Prezydencie, że Ministerstwo Komunikacji nie zaniedbało w tym okresie żadnej możliwości zapewnienia Polsce na szlakach lotniczych miejsca, które nam z racji naszego stanowiska w świecie przypada. Choć wiele w tej dziedzinie pozostaje do zrobienia, choć liczne odczuwamy braki, tym niemniej, zamykając okres pierwszego 10-lecia P. L. L. „Lot”, możemy stwierdzić, że przyszłość polskiej komunikacji lotniczej jest oparta na solidnych fundamentach i że sprostą ona swoim zadaniom.

Sieć „Lotu”—to obecnie pewna zwarta całość, mająca swą pozycję w Europie. Ponadto linie „Lotu” wydoszły się poza granice naszego ładu, obierając sobie punkty zaczepu w Azji.

Obecnie w Europie mamy za zadanie już tylko uzupełnienie tego cyklu i wykończenie jego ogniów. Wchodząc obecnie w okres drugiego 10-lecia działalności „Lotu”, możemy być pewni, że instytucja ta wyteży wszystkie siły, aby sprostać nowym zadaniom, które przed nią stawiamy, mianowicie: musi zająć odpowiednie miejsce w żegludze powietrznej międzykontynentalnej i tym samym transoceanicznej, stając się potężnym czynnikiem w realizacji zadań naszej ekspansji zamorskiej.

Potrzebny jest w tym celu stały, codzienny wysiłek wszystkich, którzy w danym dziele udział biorą—od kierowników do najskromniejszych pracowników. Ten codzienny wysiłek, tę ofiarność w szarej, niestrudzonej pracy dla dzieła, któremu się służy, Państwo uznaje i wyróżnia. Odnaczenia, którymi pracownicy P. L. L. „Lot” zostali udekorowani, świadczą o uczciwej, wytrwałej i nienaganej pracy dla Ojczyzny. Pamięć poległych w służbie lotniczej towarzyszy pracy pozostanie drogowskazem dla tych, co ich dzieło kontynuują.

W głębokim przeświadczeniu, że następne lata przyniosą dalszy rozwój naszego lotnictwa cywilnego, życzę Polskim Liniom Lotniczym „Lot” najwspanialszego rozwoju.

W zakończeniu zjednoczymy się wszyscy w solidarnym okrzyku na cześć Pana Prezydenta Rzeczypospolitej i Naczelnego Wodza:

Pan Prezydent Rzeczypospolitej Prof. Dr Ignacy Mościcki oraz Naczelnny Wódz Marszałek Śmigły-Rydz niech żyją!

Z kolei wygłosił przemówienie Dyrektor P. L. L. „Lot” Ppłk. W. Makowski.

Następnie Pan Prezydent R. P. w otoczeniu przedstawicieli władz oraz Dyrekcji P. L. L. „Lot” dokonał przeglądu sprzętu lotniczego, interesując się specjalnie typem samolotu Lockheed Electra 14, mianowicie urządzeniami, służącymi do zmniejszenia szybkości lądowania, oraz urządzeniami do zwiększenia statyczności tego samolotu. Następnie Pan Prezydent Rzplitej przeszedł do hangaru Nr 1, gdzie m. in. obejrzał przyrząd do pomiaru zużycia benzyny.

O godz. 11.45 Pan Prezydent Rzplitej przy dźwiękach hymnu narodowego, żegnany przez przedstawicieli władz, odjechał z lotniska na Zamek.

ZMIANY I UZUPEŁNIENIA W POLSKO-RUMUŃSKICH TARYFACH ZWIĄZKOWYCH.—Wprowadzony z dniem 10/VI b. r. Dodatek do polsko-rumuńskiej taryfy związkowej Cz. II, którego termin ważności przesunięto na dz. 20/VI b. r., zawiera następujące zmiany i uzupełnienia:

Do postanowień reekspedycyjnych, zawartych w Cz. I teże taryfy, wprowadzono uzupełnienie, dopuszczające dokonywanie ponownego

nadania przesyłek z zastosowaniem ulgowego obliczania przewoźnego nie tylko w Śniatynie i Boguminie, lecz również i w Chorzowie.

W teże Cz. I wprowadzono nową tablicę odcinkową rumuńskich odległości taryfowych z równoczesnym skreśleniem odległości dotychczasowych, a także skorygowano odległość od st. Płock do granicy Państwa pod Śniatyniem.

W Cz. II teże taryfy związkowej dokonano szeregu zmian w taryfach artykułowych, mianowicie:

W związku z wybudowaniem nowej linii kolejowej i stworzeniem tym samym nowego połączenia Śiedmiogrodu z Bukowiną odległość poszczególnych stacji siedmiogdzkich od polsko-rumuńskiego przejścia granicznego pod Śniatyniem znacznie się zmniejszyła, co też wpłynęło w konsekwencji na obniżenie w tych relacjach także stawek przewozowych.

Z tego też powodu przeprowadzono odpowiednie zmiany w tar. art.: Nr 1 na towary wszelkiego rodzaju, Nr 15 na orzechy i śliwki, Nr 15-F na winogrona, Nr 25 na drzewo, Nr 43 na skóry, Nr 53 na kuchenki, Nr 141 na przedzę, Nr 143 na worki jutowe, Nr 160 na wyroby porcelanowe i fajansowe, Nr 165 na szkło i wyroby ze szkła, Nr 170-G na rury z żelaza i stali, Nr 170-S na wyroby z żelaza i stali, Nr 180-B na obrabiarki do drzewa, Nr 180-C na obrabiarki do metali, Nr 180-D na maszyny włókiennicze.

W tar. art. Nr 6 na nasiona oleiste skorygowano dotychczasowe stawki przewozowe do st. Płock, wprowadzając nowe niższe.

W tar. art.: Nr 2 na zboża w ziarnie, Nr 4 na ziarna roślin strączkowych i Nr 6 na nasiona oleiste zezwolono w związku z wprowadzeniem odnośnej zmiany w Cz. I taryfy na stosowanie reekspedycji również na st. Chorzów.

Z analogicznego powodu wprowadzono st. Chorzów do tar. art. Nr Nr: 6, 15, 15-C, D, E na owoce świeże, 25, 34 na mięso świeże, 43, 51 na otręby zbożowe, 52 na oleje roślinne, 53, 57 na wysłodki buraczane, 141, 160, 162 na wyroby ceramiczne ogniotrwałe, 165, 170-C, 170-G, 170-J na odlewy żelazne i wyroby lane i kute z żelaza i stali, 170-K na drut żelazny i stalowy i wyroby druciane, 170-M na wyroby z blachy żelaznej i stalowej, 170-N na wyroby kowalskie i ślusarskie z żelaza i stali, 170-P na narzędzia z żelaza i stali, 170-S, 180-A na kotły żelazne, maszyny parowe i spalinowe, 180-B na obrabiarki do drzewa, 180-C, 180-D, 180-G na maszyny i przybory wiertnicze, 180-H na maszyny i aparaty elektryczne, 180-J na maszyny, aparaty i pompy, 180-M na maszyny i formy dla przemysłu betonowego, 181 na maszyny i aparaty rolnicze, 210 na zwierzęta żywe.

Wprowadzono również st. Bogumin do tar. art. Nr Nr: 2, 4, 6, 15-C, D, E, 15-F, 25, 34, 43, 51, 52, 57, 165, 210.

W tar. art. Nr 165 zmieniono dotychczasowe stawki, odnoszące się do granicy Państwa pod Boguminem w kierunku Annaberg, w tar. art. zaś Nr 170-J—do granicy Państwa: pod Boguminem, w kierunku Annaberg, pod Chebziem, pod Chorzowem, pod Rudą Śląską i pod Zbąszyniem.

W tar. związkowej dla komunikacji pomiędzy Rumunią i portami Gdynia i Gdańsk zniesiono w Cz. I z ważnością od dn. 16/VI b. r. postanowienie o pobieraniu dotychczasowego dodatkowego przewoźnego po zł 2 od przesyłki wagonowej, i to przy przesyłkach, nadanych na stacjach W. M. Gdańska wzgl. przeznaczonych do tychże stacji.

M. Brz.

ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE

POŚWIĘCENIE BANDERY NA MS „SOBIESKI“

W dn. 15/VI b. r. odbyła się uroczystość poświęcenia bandery na najnowszej jednostce polskiej marynarki handlowej motorowcu „Sobieski”. Na uroczystość tę przybył do Gdyni Pan Minister Przemysłu i Handlu Antoni Roman. Matką chrzestną statku była małżonka Pana Wiceministra Przemysłu i Handlu M. Sokołowskiego.

Po Mszy świętej nastąpiło poświęcenie bandery, poczem Prezes gdyńskiego Sądu Okręgowego wręczył Panu Ministrowi Przemysłu i Handlu świadectwo rejestracji statku.

Pan Minister A. Roman wręczył świadectwo Prezesowi Rady Nadzorczej przeds. „Gdynia — Ameryka, Linie Żeglugowe”, wygłaszając następujące przemówienie:

„Z uczuciem szczerzej radości stwierdzam i ogłaszam, że motorowy statek pasażersko-towarowy „Sobieski”, przeznaczony w ramach polskiego programu morskiego do służby regularnej na wielkim szlaku nawigacyjno-handlowym między Bałtykiem i portami Argentyny, Brazylii i Urugwaju — włą-

czony został do składu polskiej floty handlowej. Powiększył on stan naszego posiadania na wolnych morzach świata i w międzynarodowej wymianie morskiej.

Życząc tej nowej jednostce morskiej, jej kapitanowi, oficerom i załozie szczęśliwej pracy pod polską banderą handlową — daję wyraz przekonaniu, że motorowiec „Sobieski” dobrze zasłuży się Ojczyźnie.

W imię Boże i na pożytek Rzeczypospolitej niech statek ten pływa.

Banderę podnieść!

W chwili podnoszenia bandery orkiestra odegrała polski hymn narodowy, poczem kolejno hymn angielski, francuski, brazylijski, urugwajski, argentyński i paragwajski.

Z kolei przemówił Prezes Rady Nadzorczej „GAL” P. Szujski-więczając akt rejestracji statku Kapitanowi Knoetgenowi, któremu przekazał dowództwo m/s „Sobieski”, życząc mu i załodze powodzenia w pracy i pomyślnych wiatrów.

M/s „Sobieski” wyszedł w pierwszą podróż do Ameryki Południowej w sobotę dn. 17/VI b. r.

NOWY STATEK. — W tych dniach przybywa do naszych portów jeszcze jeden statek, nabyty przez Bałtycką Spółkę Okrętową. Jest to grecki statek parowy jednopokładowy, noszący dotychczas nazwę „Aghios Spyridon”, zbudowany w 1912 r. na jednej ze stoczni angielskich. Statek ten charakteryzują następujące dane: nośność ok. 2 700 t, pojemność brutto 1 864 t, netto — 1 105 t.

Jak podaje angielskie czasopismo „Fairplay”, parowiec powyższy zmienił już kilkakrotnie właścicieli, a równocześnie i nazwę, a więc nazywał się niegdyś „Melton”, później „Glynymel”, „Nicolaos Pittas” i „Aghios Spyridon”.

Dodać trzeba, że według informacji powyższego czasopisma statek ten zmienił właściciela w 1933 r. za cenę £ 3 800, w 1936 r. — po dokonanym remoncie — został sprzedany za £ 6 750 i w tymże roku ponownie zmienił właściciela za £ 7 000.

Obecnie nasi armatorzy zapłacili za ten statek przeszło £ 10 000. Te ostatnie 3 liczby ilustrują wahania cen statków w ostatnich kilku latach.

PRACA PORTU GDYŃSKIEGO W MAJU 1939 R. — Miesiąc sprawozdawczy wyróżnia się w porcie gdyńskim rekordowym wynikiem pracy. Ogólny obrót towarowy, dokonany w ciągu maja b. r., sięga mianowicie liczby 941 043 t, jest zatem większy o 60 tys. t od dotychczasowego rekordowego wyniku miesięcznego, który został osiągnięty w Gdyni w lipcu ub. r. i wynosił 881 020 t.

Ruch statków w maju b. r. wykazuje również rekordowe ożywienie, w miesiącu tym bowiem zawinęło do Gdyni 620 statków (w kwietniu — 523) o łącznym tonażu 627 603 nrt (562 133), wyszło zaś statków 611 (w kwietniu — 526) o łącznym tonażu 612 958 nrt (547 227). W związku z ożywieniem ruchu statków wzrosła znacznie w maju średnia ilość statków, przebywających jednocześnie w porcie, która wyniosła 79 statków (w kwietniu — 65), natomiast średni tonaż statku, zawijającego do Gdyni, zmalał nieco w maju do 1 012,3 nrt (w kwietniu — 1 074 nrt); średni postój statku w porcie wzrósł w maju do 64,1 godz. (w kwietniu — 52,1). Kolejność bander ukształtowała się w maju następująco: Szwecja, Polska, Finlandia, Dania, Włochy, Anglia, Niemcy i Norwegia.

W obrocie towarowym w maju na obrót zamorski przypada 924 753 t (w kwietniu — 830 926 t), na obrót przybrzeżny — 2 815 t (802 t) i na obrót drogą wodną z wnętrzem kraju — 13 475 t (6 934 t). W obrocie zamorskim po stronie przywozu figuruje ogólna kwota 153 283 t (w kwietniu — 118 876 t), po stronie zaś wywozu — 771 470 t (712 050 t), na które to kwoty złożyły się następujące pozycje poszczególnych towarów (w tonach):

Przywóz		Wywóz	
Nasiona różne	58	Zboże	6 964
Nasiona oleiste	11 571	Strączkowe	389
Ryż surowy	14 973	Nasiona i rośliny	274
Owoce świeże	1 284	Mąka	5
„ suszone	38	Ryż wyluszczone	—
Konserwy owocowe	11	Ślód	1 253
Orzechy i migdały	127	Ziemniaki	—
Kawa	316	Warzywa	5
Herbata	186	Owoce świeże	342
Kakao	1 377	Konserwy owocowe	1
Korzenie	125	Szynki i in. peklowane	1 341
Rośliny i mat. roślinne	98	Bekony	2 536
Zywyce	463	Drób i ptactwo bite	1
Śledzie świeże	2	Jaja	5 026
Śledzie solone	92	Masło	1 291
Rudy różne i wyp. pirytowe	31 750	Cement	2 319
Piryty	880	Sól kuchenna i przem.	922
Smola i smary	94	Węgiel kamienny	560 901
Oleje	2 306	„ bunkrowy	80 138
Asfalt	494	Koks	9 051
Tłuszcze i oleje roślin.	332	Smola i pak smołowy	102
„ zwierzęce surowe	1 372	Oleje i parafina	73
Tran	353	Tłuszcze zwierzęce	13
Napoje alkoholowe i in.	120	Konserwy warzyw	82
Tytoń	26	Przetwory mięsne	2 008
Siarka	1 320	Cukier	4 871
Przetwory chemiczne	645	Napoje alkoholowe	31
Farby	66	Makuchy	1 131
Garbniki	1 598	Melasa	—
Fosforyty	3 870	Przetwory chemiczne	205
Żuźle Thomasa	1 319	Siarczan amonu	—
Sól potasowa	—	Salmiak	84
Skóry	2 847	Karbid	124
Włna	3 594	Farby	56
		Biel cynkowa	1 151

Odpadki wełny	102	Mączka kostna	125
Przędza wełniana	5	Saletra	11
Bawełna	4 608	Skóry	778
Odpadki bawełny	139	Tkaniny	448
Przędza bawełniana	153	Bawełna i odpadki	527
Len, konopie, sisal i in.	64	Bale i słupy	17 687
Juta	931	Drzewo tarte (obejm. papier.)	19 977
Szmaty	887	Wyroby z drzewa	1 185
Kauczuk	1 166	Klepki	—
Wyroby gumowe	67	Dytki i formiery	3 207
Papier i makulatura	2 180	Meble gięte	294
Celuloza	575	Wyroby koszykarskie	106
Papa i tektura	140	Papier	504
Żelazo surowe	247	Papa i tektura	408
Metale różne	2 095	Celuloza	1 012
Złom żelazny	43 255	Żelazo surowe	305
Cyna	402	„ handlowe	11 251
Cynk	—	Błacha żel. i stalowa	4 376
Miedź	5 121	Metale różne	778
Wyroby żel. i metal. (oprócz osob. wym.)	574	Wyroby żel. i metal.	6 973
Maszyny, aparaty i sprzęt elektrotechniczny	1 128	Szyny kolejowe	4 175
Części wagonów i lokom.	7	Rury żeliwne i żelazne	5 813
Samochody, motocykle i części	692	Naczynia emaliowane	217
Różne	5 038	Cynk	1 537
		Błacha cynkowa	655
		Różne	5 431

Razem: 153 283

Razem: 771 470

Po stronie przywozu największy wzrost wykazuje w maju pozycja złomu żelaznego (43 255 t wobec 18 122 t w kwietniu), ponadto wzrosły również pozycje: nasion oleistych (11 571 t wobec 537 t), ryżu surowego (14 973 t wobec 12 t), kakao (1 377 t wobec 928 t), rud różnych (31 750 t wobec 29 522 t), olejów (2 306 t wobec 136 t), tłuszczów zwierzęcych surowych (1 372 t wobec 721 t), siarki (1 320 t wobec 591 t), kauczuku (1 166 t wobec 794 t), metali różnych (2 095 t wobec 1 396 t), miedzi (5 121 t wobec 3 164 t) oraz maszyn, aparatów i sprzętu elektr. (1 128 t wobec 618 t). Zmalały natomiast w maju w porównaniu z kwietniem pozycje: owoców świeżych (1 284 t wobec 10 404 t), garbników (1 598 t wobec 3 379 t), fosforytów (3 870 t wobec 5 340 t), żuźli Thomasa (1 319 t wobec 9 500 t), skór (2 847 t wobec 3 111 t), wełny (3 594 t wobec 4 235 t), bawełny (4 608 t wobec 6 451 t), papieru i makulatury (2 180 t wobec 2 334 t), celulozy (575 t wobec 1 436 t) i „różnych” (5 038 t wobec 7 647 t).

Po stronie wywozu główna pozycja zestawienia — węgiel kamienny — wykazuje w maju dość poważny wzrost (560 901 t wobec 502 420 t), natomiast zmalały dwie pokrewne pozycje: węgla bunkrowego (80 138 t wobec 82 363 t) i koksu (9 051 t wobec 15 380 t). Z innych artykułów, wywożonych przez Gdynię, wzrost eksportu wykazują w maju: ślód (1 253 t wobec 891 t), szynki i peklow. (1 341 t wobec 371 t), jaja (5 026 t wobec 2 424 t), masło (1 291 t wobec 992 t), cement (2 319 t wobec 1 941 t), cukier (4 871 t wobec 3 412 t), biel cynkowa (1 151 t wobec 1 087 t), bale i słupy (17 687 t wobec 15 025 t), drzewo tarte (19 977 t wobec 17 907 t), wyroby z drzewa (1 185 t wobec 847 t), dytki i formiery (3 207 t wobec 2 810 t), blacha żelazna i stalowa (4 376 t wobec 1 546 t), wyroby żelazne i metal. (6 973 t wobec 3 742 t), szyny kolejowe (4 175 t wobec zupełnego braku w kwietniu), rury żeliwne i żelazne (5 813 t wobec 4 152 t) i „różne” (6 431 t wobec 4 707 t). Na identycznym poziomie, w porównaniu z kwietniem, utrzymała się pozycja bekonów (2 536 t wobec 2 519 t), zmalały zaś pozycje: smoły i paku (102 t wobec 1 906 t), przetworów mięsnych (2 008 t wobec 2 901 t), makuchów (1 131 t wobec 2 333 t), melasy (brak zupełny wobec 5 840 t), wytlóków buraczanych (również brak zupełny wobec 1 039 t), celulozy (1 012 t wobec 1 745 t), żelaza handlowego (11 251 t wobec 16 647 t) i cynku (1 537 t wobec 1 970 t).

W obrocie drogą wodną z wnętrzem kraju na przywóz przypada w maju 5 696 t (w kwietniu brak zupełny), na wywóz zaś — 7 779 t (w kwietniu — 6 934 t). Po stronie przywozu figuruje tylko jedna pozycja — cukru, po stronie zaś wywozu — 25 drobniejszych pozycji, wśród których na wyróżnienie zasługują: kakao (1 114 t), garbniki (697 t) i miedź (784 t).

W obrocie przybrzeżnym przywieziono w maju 629 t — wyłącznie ryb z własnych połowów (w kwietniu — 435 t), wywieziono zaś — 2 186 t (w kwietniu — 367 t), w czym 1 911 t ryżu oraz zupełnie nikłe ilości innych towarów.

Ruch pasażerów jest jedynym działem działalności portu, który wykazał w maju pewne osłabienie. Przyjechało w maju, mianowicie, 577 osób (w kwietniu — 763), wyjechało — 2 514 (w kwietniu — 2 798).

Z RYNKU FRACHTOWEGO. — Zapotrzebowanie na tonaż pod ładunki zboża do Europy jest nadal nieznaczne. Stawki frachtowe nie przekraczają stawek minimalnych. Ceny zbóż również wykazują tendencję zniżkową.

Pomimo tych raczej niekorzystnych czynników Trampowy Komitet Administracyjny przedłużył pozwolenie na kontraktowanie statków, udających się pod balastem do portów La Platy, na podróże powrotne — do dn. 31/VII b. r. Wydaje się zresztą, że to stanowisko Komitetu jest wyrazem małych szans utrzymania w obecnych warunkach zdyscyplinowanej współpracy międzynarodowej w zakresie ograniczania podaży tonażu.

W portach Ameryki Północnej operacje w dziedzinie eksportu zboża są również bardzo nieznaczne. Ukazała się wiadomość o zakupieniu przez Anglię przeszło 72,5 tys. t cukru na Kubie, ale załadownicy nie wykazują pośpiechu w zapewnieniu sobie statków. Pojedyncze transakcje na przewóz są zawierane z łatwością po stawkach minimalnych. Ożywione obroty utrzymują się tylko w zakresie eksportu złomu głównie do Anglii oraz pojedyncze transporty do Polski, a z portów Pacyfiku do Japonii.

Na Dalekim Wschodzie sytuacja dla właścicieli statków również się pogarsza. Gromadzi się tam tonaż, który nie znajduje odbiorców, toteż zawierane są transakcje dość ospale po stawkach zniżkowych. Szereg statków zakontraktowano na przewóz ryżu z Afryki Południowej do Anglii, przy czym wchodzi tutaj w grę prawie wyłącznie statki angielskie.

Na morzu Śródziemnym i Czarnym operacje ograniczają się do transportów rudy i fosfatów i w tym zakresie wykazują dalsze ożywienie w szczególności w kierunku do Anglii.

Inaczej zupełnie kształtuje się sytuacja w portach morza Północnego i Bałtyckiego. Tutaj odczuwa się nadal brak tonażu głównie pod ładunki drzewa — papierówki. Rośnie również zapotrzebowanie na statki pod ładunki rudy szwedzkiej zarówno z portów bałtyckich jak i z portu Narvik.

Gdynia i Gdańsk utrzymują swoje obroty na dotychczasowym wysokim poziomie.

Według „Hansy” z dn. 17 b. m. stawki orientacyjne na tarcie przy ładunkach 600÷900 stds kształtowały się następująco (w szylingach za stand.a.d): do Londynu 32/6÷33/6, do portów Szkocji 31/-÷32/-, do Bristolu 45/-÷46/-, do Amsterdamu 33,6÷34/6, do Antwerpii 35/-÷36/-.

Nadmienić trzeba, że według powyższego źródła analogiczne stawki są przeciętnie wyższe z portów Południowej Finlandii o sh 1/6, z portów Północnej Finlandii o sh 5/- ÷ 5/6, z portów Szwecji Wschodniej o sh 4/6÷5/6.

Orientacyjne stawki na węgiel z portów polskich są następujące (w sh za tonę): do portów Danii 5/- ÷ 5/6, do portów Szwecji Południowej 5/6÷6/-, do Rouen 7/-÷7/6, do Bordeaux 8/-÷8/6.

Notowano m. in. następujące konkretne transakcje: statek 5 500 ÷ 6 000 t do Piraeus sh 10/6 i statek ok 7 000 t do tegoż portu po sh 11/- za tonę.

POCZTA I TELEGRAF

RUCH POCZTOWY, TELEGRAFICZNY I TELEFONICZNY W KWIETNIU 1939 R. w ważniejszych miastach przedstawiał się w sposób następujący (w tys. jednostek, wzgl. zł):

Miejscowość	Przesyłki listowe:		Czasopisma	Listy wartościowe	Paczki:		Przesyłki za pobraniem	Zlecenia pocztowe	Przekazy pocztowe i telegraficzne		Obrót przez P. K. O.		Rozmowy telefoniczne międzymiastowe i międzynarodowe.	Telegramy	Rozmowy telef. miejscowe na siec. M. P. T. i P. A. S. T.	Wpływy brutto			
	zwyczajne	polecone			bez podanej wartości	z podaną wartością			ilość	na kwotę	ilość	na kwotę					ilość		kwota
																	ilość	na kwotę	
Warszawa	wysłane 42 431,1 otrzymane 14 423,6	470,2 623,5	8 474,8 135,7	7,4 14,9	309,1 132,8	9,2 3,1	100,9 16,2	20,2 17,6	208,8 238,6	29 428,1 17 210,8	421,6 152,4	48 311,0 11 831,9	288,8 298,3	63,5 100,7	19 863,6	2 921,4			
Łódź	wysłane 2 794,0 otrzymane 4 842,8	148,9 161,6	335,5 354,2	0,7 3,7	34,9 41,8	8,0 1,7	15,6 7,8	45,4 34,4	46,1 104,4	4 462,0 8 052,3	88,1 25,9	25 920,2 1 821,3	70,3 53,9	12,7 14,0	3 656,1	637,5			
Lwów	wysłane 3 985,5 otrzymane 1 863,7	146,2 137,8	1 865,7 738,7	2,2 3,8	57,2 44,8	4,3 4,6	19,4 10,1	7,3 4,5	47,4 78,9	6 088,1 5 728,0	80,7 26,2	13 563,3 2 103,8	41,1 48,1	16,5 18,4	2 255,7	603,4			
Poznań	wysłane 8 516,6 otrzymane 3 905,7	81,0 75,4	3 656,7 114,4	2,2 4,2	57,9 50,0	1,3 1,6	19,5 7,3	2,3 3,2	45,4 67,2	4 657,1 3 738,5	63,7 23,8	11 519,6 1 950,1	63,4 79,1	14,3 13,0	1 554,3	742,0			
Kraków	wysłane 2 826,6 otrzymane 4 715,5	141,4 167,4	1 639,9 276,1	2,3 2,6	53,6 53,4	6,3 6,1	20,4 6,4	9,4 5,8	49,3 128,2	5 187,5 8 448,4	80,6 30,3	15 308,5 2 380,1	71,1 100,7	8,0 11,0	1 955,7	842,2			
Wilno	wysłane 2 593,7 otrzymane 1 280,4	54,1 47,4	624,0 256,4	1,2 3,1	17,5 23,6	3,7 1,1	7,0 3,8	6,6 3,6	21,3 51,0	2 642,8 3 684,1	32,0 17,8	4 931,6 1 273,7	12,9 13,7	7,1 7,5	2 238,8	293,5			
Katowice	wysłane 2 287,4 otrzymane 1 682,8	70,6 61,5	491,7 152,7	0,9 1,4	25,0 26,4	1,6 3,0	8,3 7,0	6,0 3,1	29,5 29,7	4 023,9 2 027,2	51,7 13,3	8 893,8 1 199,7	88,3 82,8	11,8 10,1	1 772,2	776,3			
Lublin	wysłane 602,4 otrzymane 1 000,3	37,8 40,6	35,4 74,7	0,9 0,2	11,5 12,6	1,2 1,1	3,7 3,6	3,0 2,2	14,2 21,7	1 589,5 1 991,9	23,7 10,5	4 302,4 1 344,0	15,3 18,6	3,5 3,1	321,3	117,6			
Bydgoszcz	wysłane 1 928,2 otrzymane 1 325,3	32,6 24,6	237,6 140,2	0,4 0,5	16,7 17,2	1,1 1,7	5,9 4,7	2,3 2,6	19,9 27,7	2 017,4 1 774,7	36,9 11,1	5 461,8 1 249,9	17,7 25,3	4,9 5,1	423,5	187,3			
Sosnowiec	wysłane 1 385,5 otrzymane 333,1	23,0 16,7	25,5 57,1	0,3 0,2	5,6 8,7	0,2 0,2	1,4 2,6	1,5 1,6	13,9 17,2	1 798,0 737,8	22,8 9,6	4 561,4 919,2	7,3 15,9	2,5 2,2	493,0	223,8			
Białystok	wysłane 688,0 otrzymane 816,3	23,2 22,4	34,2 80,2	0,3 1,6	5,8 7,3	0,4 1,4	1,2 2,5	3,7 2,2	10,4 14,6	877,0 1 451,8	18,8 6,0	3 274,2 871,2	9,1 11,0	2,8 2,3	535,5	96,6			
Chorzów	wysłane 723,3 otrzymane 957,1	17,6 19,0	305,4 157,7	0,3 0,4	7,3 8,9	0,5 0,9	1,8 2,5	2,2 2,5	12,2 10,7	1 586,2 501,6	25,0 7,8	5 237,9 809,9	0,3 0,1	1,6 1,8	527,2	214,6			
Toruń	wysłane 1 346,0 otrzymane 956,7	29,1 28,7	307,1 112,7	0,2 0,3	19,0 18,0	0,4 2,3	9,0 2,9	0,7 1,3	15,2 22,3	1 071,8 1 150,8	24,5 9,8	3 838,8 864,1	28,0 33,4	3,7 3,6	255,6	162,5			
Gdynia	wysłane 1 081,6 otrzymane 974,6	38,1 30,6	40,4 127,9	0,2 0,2	20,8 19,1	0,5 1,1	3,6 4,0	1,6 2,7	26,5 18,3	2 246,2 2 309,0	26,7 10,5	7 831,0 859,2	49,2 43,3	11,7 11,0	929,9	420,9			

Weksli w kwietniu 1939 r. nadesłano do urzędów i agencji pocztowych do inkasa 361 tys. sztuk na kwotę zł 33 812 tys., z tego: zainkasowano 251 tys. sztuk na kwotę zł 24 114 tys. i zaprotestowano 55 tys. sztuk na kwotę zł 5 608 tys.

WPŁYWY I ROZCHODY PRZEDSIĘBIORSTWA „POLSKA POCZTA, TELEGRAF I TELEFON” W KWIETNIU 1939 R. przedstawiają się, jak następuje (w zł):

	Wpływy	Rozchody
Dyrekcje okr. poczt. i telegr.	1 457,63	460 512,12
Urzędy pocztowe	11 981 250,31	9 378 034,90
Urzędy telegraficzne i telegr.	6 333 487,82	2 333 856,86
Radiotelegraf	522 678,13	98 369,55
Państwowy Instytut Telekomun. i Zakł. Tech. Pocztovej	5 053,65	96 814,63

Główna Składnica Materiałów Poczтовых	—	—
Główna Składnica Materiał. Teletechnicznych	84·62	28 424·67
Izba Kontroli Rachunkowej Poczty i Telekomunikacji	39·77	78 122·35
Pocztowy Ośrodek Szkolny	5·56	35 630·05
Muzeum Poczty i Telekomun.	5·00	3 632·06
Emerytury	34 521·28	1 574 225·12
Wpływy wspólne	48·00	—
Rozchody wspólne	—	183 759·00
Długi i gwarancje	—	289 933·26
Rozchody na poczet nadwyżki eksploatacyjnej	—	3 442 503·11
Razem:	18 878 631·77	18 003 817·68

Nadwyżka wpływów nad rozchodami z Państwowego Przedsiębiorstwa „Polska Poczta, Telegraf i Telefon” w kwietniu 1939 r. wyniosła zł 874 814·09.

Niezależnie od tego dochody i wydatki Zarządu, wykonywanego przez Min. Poczty i Telegrafów, stanowiły: zł 308·16 w dochodach i zł 177 237·34 w wydatkach.

Wpływy urzędów obejmują dochód z następujących źródeł (w zł):

Oplaty pocztowe	11 264 511·77
„ telegraficzne	933 528·52
„ telefoniczne	5 360 974·69
„ radiotelegraficzne	8 090·35
„ radiofoniczne	500 278·69
Wpłata za świadczenia na rzecz P. K. O.	600 000·00
Inne wpływy	211 247·75

Rozchody zgrupować można wg następujących pozycji (w zł):

Place za maj	52 273·12
„ „ kwiecień	7 149 898·94
Wydatki rzeczowo-eksploatacyjne	5 784 917·39

PRAWO I SĄD W ŻYCIU GOSPODARCZYM

ROZWIĄZANIE MIĘDZYNARODOWEGO POROZUMIENIA KARTELOWEGO PRODUCENTÓW WANIEŃ ŻELIWNYCH

Orzeczeniem Pana Ministra Przemysłu i Handlu z dn. 15/VI b. r. rozwiązano międzynarodowe porozumienie kartelowe, zawarte w Berlinie w dn. 3/IV 1936 r., między polską firmą Herzfeld & Victorius, S. A. w Grudziądzu i niemieckim kartelem producentów żeliwnych wanien emaliowanych pod nazwą „Gussemaille-Syndikat, G. m. b. H.” w Berlinie, który znów ze swej strony uczestniczy w międzynarodowym kartelu producentów wanien żeliwnych w Londynie pod nazwą „International Bath Association Ltd”, obejmującym—obok fabryk angielskich i niemieckich—fabryki węgierskie i jugosłowiańskie oraz dawne austriackie i czeskie. Kartel ten współdziałał poza tym z porozumieniem kartelowym fabryk francuskich i włoskich.

Kartel ten zmusił firmę Herzfeld & Victorius do wstąpienia w szeregi jego uczestników przez rozwinięcie tego rodzaju polityki gospodarczej na rynkach eksportowych spółki Herzfeld & Victorius, że eksport jej stawał się coraz trudniejszym, aż w końcu musiał ustać zupełnie. Polityka ta polegała częściowo na obniżaniu cen do poziomu nieopłacalności, częściowo na zawieraniu porozumień kartelowych z hurtownikami zainteresowanych rynków eksportowych, zobowiązując ich do nabywania wanien żeliwnych jedynie z fabryk skartelizowanych, wskutek czego fabryki outsiderów nie mogły znaleźć na tych rynkach nabywców dla swoich wanien. Przy pomocy takich porozumień z hurtownikami—importerami kartel wypała spółkę Herzfeld & Victorius zupełnie z rynków norweskiego i palestyńskiego.

Podczas gdy w 1934 r., w którym międzynarodowy kartel producentów emaliowanych wanien żeliwnych znajdował się jeszcze w stadium organizacji, spółka Herzfeld & Victorius zdołała wyeksportować blisko 8 200 sztuk wanien, w następnym roku eksport ten spadł prawie o połowę (do 4 618 sztuk), a w pierwszych miesiącach 1936 r. przed przystąpieniem do kartelu zanikł prawie w całości.

W tych warunkach spółka Herzfeld & Victorius nie miała innego wyjścia, jak tylko przystąpienie do kartelu; uczyniła to za pośrednictwem grupy fabrykantów niemieckich, zrzeszonych we własnym krajowym kartelu, utworzonym w formie spółki z ogr. odp. pod firmą „Gussemaille-Syndikat, G. m. b. H.” w Berlinie, mianowicie dlatego, że rodzaj wanien, produkowanych przez spółkę Herzfeld & Victorius, odpowiadał najbardziej typowi wanien niemieckich.

Firma Herzfeld & Victorius nie przystąpiła formalnie do spółki z ogr. odp. „Gussemaille-Syndikat” w charakterze spółnika, lecz ograniczyła się do zawarcia z nią umowy (właśnie obecnie rozwiązywanej przez Ministra Przem. i Handlu), na zasadzie której otrzymała procentowy udział w ogólnym kontyngencie eksportowym, jaki ta spółka kartelowa niemiecka miała w międzynarodowym kartelu „International Bath Association Ltd.” w Londynie. Kartel niemiecki otrzymał równo-

cznie odpowiednie podwyższenie swej kwoty eksportowej w kartelu międzynarodowym w Londynie.

Udział spółki Herzfeld & Victorius wynosił 4·14%, co praktycznie miało jej dawać roczny kontyngent eksportowy co najmniej ok. 4 tys. sztuk, czyli mniej więcej powrót do poziomu jej eksportu z 1935 r. W miarę poprawiającej się koniunktury ten kontyngent eksportowy wzrastał automatycznie w stosunku do procentowo określonej kwoty uczestnictwa.

Po wtóre kartel zapewniał sprzedaż tej ilości wanien po cenie korzystniejszej od tych cen, jakie istniały w okresie wolnej konkurencji. Przed rozpoczęciem walki konkurencyjnej z kartelem S. A. Herzfeld & Victorius uzyskiwała za wannę sh 58÷64, podczas tej walki już tylko sh 48÷54, jednocześnie gdy średnia cena, osiągnięta w ramach kartelu, wynosiła ostatnio ok. sh 60.

Dalej zapewniał kartel każdemu swemu uczestnikowi (również pośredniemu, jakim była S. A. Herzfeld & Victorius) w razie niewykorzystania przyznanego mu kontyngentu bez jego winy odpowiednie odszkodowanie pieniężne, obliczane każdorazowo na podstawie uzyskanej średniej ceny we wszystkich transakcjach, dokonanych przez kartel w danym czasokresie. Na odwrót, w razie przekroczenia kwoty eksportowej wpłacał każdy kontrahent na rzecz pozostałych kontrahentów za pośrednictwem spółki „Gussemaille-Syndikat” odpowiednie, analogicznie obliczane, odszkodowanie.

Głównymi rynkami eksportowymi spółki Herzfeld & Victorius stały się znów Norwegia i Palestyna. Do jakich krajów poszczególni uczestnicy kartelu eksportowali—było zresztą okolicznością obojętną, z uwagi na to, że ostateczne rozliczenia uczestników kartelu dokonywane były stale na podstawie średniej ceny, uzyskiwanej w kartelu.

S. A. Herzfeld & Victorius obowiązana była—podobnie jak wszyscy uczestnicy spółki „Gussemaille-Syndikat”—dokonywać wszelkich sprzedaży eksportowych wyłącznie za pośrednictwem „Gussemaille-Syndikat” w Berlinie; we własnym imieniu mogła spółka Herzfeld & Victorius sprzedawać na rynkach obcych jedynie za uprzednią zgodą tegoż syndykatu w Berlinie, zawsze jednak na jego zlecenie oraz wedle jego wskazań.

Dzięki tak scentralizowanej sprzedaży kartel dyktował jednolite ceny i warunki sprzedaży emaliowanych wanien żeliwnych na interesujących go rynkach eksportowych oraz z łatwością kontrolował ściśle przestrzeganie tych cen i warunków sprzedaży przez poszczególnych uczestników kartelu.

Poza tym pozostawiał kartel spółce Herzfeld & Victorius do wyłącznej eksploatacji rynek polski łącznie z Gdańskiem, chroniąc go tym samym skutecznie przed ewentualną konkurencją zagraniczną—bez względu na to, jak by do tego zechciała się ustosunkować polska polityka celna.

Taką samą wzajemną ochronę krajowego rynku niemieckiego poczęła spółka Herzfeld & Victorius kartelowi niemieckiemu.

Umowa berlińska zawarta była na czas do końca 1936 r. — z tym, że w braku wypowiedzenia przez jednego z kontrahentów listem poleconym na 3 miesiące przed upływem danego roku, umowa przedłużała się automatycznie co roku na dalszy rok.

W grudniu 1936 r. kontrahenci przedłużyli tę umowę na czas do końca 1938 r. — z tym, że w braku wypowiedzenia na 4 miesiące przed upływem czasokresu umownego przedłużała się ona automatycznie co 2 lata na dalsze 2 lata.

Przystąpienie do kartelu, niestety, nie dało firmie Herzfeld & Victorius spodziewanych korzyści. I tak, w 1937 r. zamiast 5 911 sztuk wanien, jakie przypadły na firmę Herzfeld & Victorius wg kartelowego klucza kontyngentowego, wyeksportowała ona tylko 2 518 sztuk. W 1938 r.

wyksportowała spółka Herzfeld & Victorius zamiast 5 082 sztuk znów tylko 1 950 sztuk wanien, a w I kwartale b. r. zamiast przypadających na nią ok. 2 tys. sztuk wanien — zaledwie 191 wanien, mimo wyraźnego wzrostu chłonności rynków eksportowych kartelu.

W tych warunkach dalszy udział spółki Herzfeld & Victorius w kartelu stał się wyraźnie szkodliwym dla interesów gospodarki narodowej, skoro zaistniały poza kartelem lepsze możliwości dla polskiego eksportu emaliowanych wanien żeliwnych. Leżało dlatego w interesie dobra publicznego natychmiastowe rozwiązanie porozumienia kartelowego spółki Herzfeld & Victorius ze spółką „Gussemaille — Syndikat, G. m. b. H.” w Berlinie, które te możliwości eksportowe polskiego uczestnika kartelu krępowało w sposób gospodarczo nieusprawiedliwiony.

R. P.

KRONIKA TYGODNIOWA

PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓLKACH AKCYJNYCH

USTAWA:

Sprzedż i bezpłatne odstąpienie niektórych nieruchomości państwowych — ust. z dn. 15/VI 1939 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 54, poz. 343).

ROZPORZĄDZENIA MINISTRÓW:

Zmiany w rozporządzeniu o pożyczkach z Funduszu Obrobowego Reformy Rolnej — rozp. Ministra Roln. i Ref. Roln. z dn. 6/VI 1939 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 53, poz. 338).

Wykonanie ustawy z 1938 r. o zamianie niektórych należności b. pruskich władz i instytucji agrarno-finansowych na pożyczki F. O. R. R. — rozp. Ministra Roln. i Ref. Roln. z dn. 15/VI 1939 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 54, poz. 344).

5 lipca:

— **Dom Przem.-Tow. „Józef Fetter”, S. A.** w Gdyni — o g. 17 w lok. firmy „J. Fetter”, Sp. Kom. w W-wie, Przejazd 5.

10 lipca:

— **T-wo Fabr. Motorów „Perkun”, S. A.** — o g. 18 w lok. S-ki w W-wie, Grzechowska 309/317.

— **S. A. Hand. Zagr. „Brytopol”** — o g. 12 w kanc. Not. J. Siennickiego w W-wie, Kapucyńska 6.

— **„Naftamin” S. A. dla Przem. Naft.** — o g. 16 w lok. S-ki w Katowicach—Ligocie, Ks. Bisk. Bromboszcza 14b.

SKARBOWOŚĆ I FINANSE

PODATKI I OPŁATY

PRZECIĘTNE CENY ŻYTA PŁACONE PRODUCENTOM ROLNYM W 1938 R. — Okólnikiem z dn. 17/VI 1939 r. Ministerstwo Skarbu ogłosiło — według powiatów — ustalone w trybie § 24 rozporządzenia wykonawczego do ordynacji podatkowej ceny żyta, płacone producentom rolnym w poszczególnych miesiącach — od stycznia do maja i od września do grudnia 1938 r., oraz przeciętne ceny żyta, płacone producentom rolnym w roku kalendarzowym 1938 i roku gospodarczym 1937/38.

Przeciętne ceny żyta służą do ustalenia ogólnych norm dochodowości gruntów (§ 21 rozp. wyk. do ordynacji podatkowej) na rok podatkowy 1939.

RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH

GIEŁDA WARSZAWSKA

za okres od 12 do 17 czerwca 1939 r.

Rynek dewiz w okresie sprawozdawczym kształtował się niejednolicie. Zwyżki kursów wykazały (w zł na 100 jednostkach walutowych): franki szwajcarskie 0·05, korony szwedzkie 0·15 i korony duńskie 0·05. Zniżkowały natomiast: dolary gotówkowe o zł 0·00¹/₈ na \$ 1, belgi o zł 0·10 na 100 belgach i floreny holenderskie o zł 1·10 na 100 florenach. Pozostałe dewizy utrzymały kurs dotychczasowy.

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Ostatni kurs w tygodniu
Dolary St. Zjedn.	\$ 1	—	—	5·31 ⁷ / ₈
„ „ „ teleg.	\$ 1	5·32 ¹ / ₈	5·32	5·32 ¹ / ₈
Funty szterlingi	£ 1	24·94	24·90	24·92
Franki francuskie	100 fr.	14·11	14·10	14·11
Franki szwajcarskie	100 fr.	120·15	120·00	120·00
Belgi	100 blg.	90·65	90·40	90·55

Marki niemieckie	100 RM	—	—	—
Korony czesko-słow.	100 K	—	—	—
Liry włoskie	100 lir.	—	—	27·97
Floreny holenderskie	100 fl.	283·00	281·95	282·30
Guldeny gdańskie	100 guld.	—	—	100·00
Korony szwedzkie	100 kor.	128·50	128·30	128·40
Korony duńskie	100 kor.	115·35	111·25	111·35
Korony norweskie	100 kor.	125·30	125·15	125·25

Poniższe zestawienie przedstawia kształtowanie się obrotów dewizami na giełdzie warszawskiej w kwietniu i maju b. r.:

	Kwiecień		Maj	
	ilość transakcyj	na kwotę (tys. zł)	ilość transakcyj	na kwotę (tys. zł)
Ogółem	611	29 734	616	27 742
w tym:				
dolary Stanów Zjedn.	95	7 892	85	6 718
funty szterlingi	134	11 210	123	10 076
franki francuskie	81	3 551	85	3 783
franki szwajcarskie	48	309	41	288
belgi	79	1 419	96	1 487
marki niemieckie	—	—	—	—
korony czesko-słowackie	—	—	—	—
liry włoskie	—	—	—	—
floreny holenderskie	58	765	67	1 418
guldeny gdańskie	—	—	—	—
korony szwedzkie	45	3 838	57	3 192
korony duńskie	20	123	21	125
korony norweskie	28	395	21	211
inne dewizy	23	232	20	444

W maju w stosunku do kwietnia liczba zawartych transakcyj dewizami minimalnie wzrosła (o ok. 0·8%), obroty zaś spadły o ok. 6·4%; w związku z tą nierównowagą przeciętna wartość transakcji spadła. Jeśli chodzi o udział obrotów poszczególnymi dewizami

w obrotach ogólnych—to spadł udział obrotów funtami szterlingami, dolarami i koronami szwedzkimi, wzrósł natomiast—frankami francuskimi i belgami. Pierwsze miejsce przypadło, jak zwykle, funtom szterlingom, którymi obroty stanowiły 36·3% obrotów ogólnych (w kwietniu—37·7%), drugie—dolarom (24·2%—wobec 26·6%), trzecie—frankom francuskim (13·6%—wobec 12·0%), czwarte—koronom szwedzkim (11·5%—wobec 12·9%), piąte—belgom (5·4%—wobec 4·8%) itd.

Na rynku papierów lokacyjnych państwowych w okresie sprawozdawczym ujawniła się tendencja zniżkowa. Straciły na kursie (w zł): sztuki obu emisji 3% Poż. Prem. Inwestycyjnej 4·00, serie I emisji tej pożyczki 4·25 i serie II emisji 3·00 oraz 4% Poż. Prem. Dolarowa 0·25, wreszcie 4½% Poż. Wewnętrzna 0·25% nom.

Zniżkowa tendencja opanowała również i rynek papierów lokacyjnych prywatnych. Straty wykazały (w %/0-ach nominalu): 5½% L. Z. Tow. Kred. Przem. Polskiego emisja BF 0·25, 4½% L. Z. Tow. Kred. Ziemińskiego w Warszawie 1·50, 5% L. Z. Tow. Kred. m. Warszawy: z 1933 r. 3·00 i z 1936 r. 1·85, 5% L. Z. Tow. Kred. m. Łodzi: z 1933 r. 2·50 i z 1938 r. 3·25, 5% L. Z. Tow. Kred. m. Lublina z 1933 r. 2·00 (w stosunku do notowań sprzed 2 tygodni) i 5% L. Z. Tow. Kred. m. Piotrkowa z 1933 r. 0·50. VIII i IX 6% Poż. Konwers. m. Warszawy straciła 1·50% nom.

Papiery państwowe	Wartość nominalna (waluta)	Kurs		
		naj-wyższy	naj-niższy	Ostatni kurs w ty godniu
w zł za sztukę				
3% Pożyczka Premiowa Inwestycyjna				
I emisja	sztuki zł w zł. 100	79·00	76·00	76·00
II „	„ „ „ „	81·75	79·25	79·25
„ „	sztuki „ „ „ „	80·00	77·00	77·00
„ „	serie „ „ „ „	82·75	81·75	82·00
4% Pożyczka Premiowa Dolarowa	\$ ¹⁾	39·75	39·50	39·75
w %/0 nominalu				
4% Pożyczka Konsolidacyjna	zł w zł.	61·50	61·50	61·50
		-61·00 ²⁾	-60·50 ³⁾	-60·75 ³⁾
		-61·00 ³⁾	-60·50 ³⁾	-60·75 ³⁾
4½% „ Wewnętrzna	zł	60·50	60·50	60·50
5% „ Konwersyjna	zł	65·00	65·00	65·00
		-62·00 ²⁾	-62·00 ²⁾	-62·00 ²⁾
		-60·00 ²⁾	-60·00 ²⁾	-60·00 ²⁾
5% „ Konwers. Kol.	zł	61·00	61·00	61·00
				-59·00 ²⁾

Listy zastawne i obligacje banków				
5½% L. Z. Państw. Banku Roln.	zł w zł. 1927	81·00	81·00	81·00
5½% „ „ „ „ „	„ „ „ „ 1924	81·00	81·00	81·00
5½% L. Z. Banku Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	81·00	81·00	81·00
5½% „ „ „ „ „	„ „ „ „ 1924	81·00	81·00	81·00
5½% Obl. Kom. B. Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	81·00	81·00	81·00
5½% „ „ „ „ „	„ „ „ „ 1924	81·00	81·00	81·00
5½% „ „ „ „ „	zł w zł. 1927	81·00	81·00	81·00
6% Obl. B. Gosp. Kraj.	zł	97·00	97·00	97·00

Listy zastawne i obligacje towarzystw kredytowych				
5½% L. Z. Tow. Kred. Przem. Polskiego emisja AF ⁴⁾	£	.	.	83·00
5½% L. Z. Tow. Kred. Przem. Pol. skiego emisja BF ⁴⁾	£	.	.	81·50
4½% L. Z. Tow. Kred. Ziemińskiego w Warszawie	zł	58·25	56·50	57·00
				-57·50
5% L. Z. Tow. Kred. m. Warszawy z 1933 r.	zł	66·00	64·13	64·50
		-67·50 ³⁾	-65·00 ³⁾	-64·13
				-64·50
				-65·00 ³⁾
5% L. Z. Tow. Kred. m. Warszawy z 1936 r.	zł	64·50	63·50	64·15

5%	L. Z. Tow. Kred. m. Łodzi z 1933 r.	zł	59·50	57·75	58·00
					-57·75
5%	L. Z. Tow. Kred. m. Łodzi z 1938 r.	zł	56·25	55·75	55·75
5%	L. Z. Tow. Kred. m. Kielc z 1933 r.	zł	.	.	59·00
5%	L. Z. Tow. Kred. m. Lublina z 1933 r.	zł	.	.	55·00
5%	L. Z. Tow. Kred. m. Piotrkowa z 1933 r.	zł	55·50	55·00	55·00

Obligacje miast

VI 6% Poż. Konwers. m. Warszawy	zł	.	.	70·00
VIII i IX 6% Poż. Konwers. m. Warszawy	zł	67·50	67·00	67·00

Poniżej zestawione są obroty na giełdzie warszawskiej papierami procentowymi, państwowymi i prywatnymi, w kwietniu i maju b. r.:

Papiery państwowe	Kwiecień		M a j	
	ilość trans-akcyj	na kwotę (tys. zł)	ilość trans-akcyj	na kwotę (tys. zł)
Papiery państwowe	1 764	7 041	1 928	6 229
w tym:				
pożyczki państwowe	1 581	6 710	1 737	5 903
listy zastawne i obligacje banków państwowych	183	331	191	326
Papiery prywatne	825	2 333	836	1 894
w tym:				
listy zastawne Tow. Kred. Przem. Polskiego	9	37	7	28
listy zastawne tow. kred. ziemskich	298	898	332	812
listy zastawne tow. kred. miejskich	485	1 333	457	985
obligacje miast	33	65	40	69
różne	—	—	—	—
Ogółem:	2 589	9 374	2 764	8 123

Jak widać z powyższego zestawienia, w maju w stosunku do kwietnia obroty papierami państwowymi i prywatnymi spadły o ok. 13·3%; ponieważ jednocześnie liczba zawartych transakcji wzrosła o ok. 6·8%, przeto przeciętna wartość transakcji spadła. Udział obrotów papierami państwowymi w obrotach ogólnych wzrósł z ok. 75·1% w kwietniu do ok. 76·7% w maju, gdy jednocześnie udział liczby transakcyj wzrósł z ok. 68% do ok. 69·8%.

POŻYCZKI POLSKIE NA GIEŁDACH ZAGRANICZNYCH¹⁾

(maksimum — minimum — ultimo; w nawiasach — obroty)

	30/V ÷ 31/VI	5 ÷ 10/VI	12 ÷ 17/VI
New York			
6% dolarowa			
1920	bez obrotów	41—41—41	bez obrotów
		(1 000)	
4½% dolarowa skonw. 1920	34—30½—34	36½—35—36½	35½—33½—
	(7 000)	(3 000)	33½ (2 000)
8% Dillan	54—51½—51½	52—49—49	49½—48—48
1925	(8 000)	(9 000)	(4 000)
4½% dolarowa skonw. 1925	44—44—44	44—44—44	43—41½—41½
7% stabiliz. 1927	42½—42½—42½	42—42—42	(10 000)
4½% stabiliz. skonw. 1927	43—42—42	42—42—42	37½—37½—
	(6 000)	(5 000)	—37½ (8 000)
7% Warszawy 1928	b e z o b r o t ó w		
4½% Warszawy skonw. 1928	27½—27½—	28½—28½—	bez obrotów
	27½ (2 000)	28½ (1 000)	
7% Śląska 1928	30½—30½—	b e z o b r o t ó w	
	30½ (1 000)		
4½% Śląska skonw. 1928	b e z o b r o t ó w		
London			
4½% stabiliz. 1927	47·40—46·90—	48·06—45·56—	—
	—47·40	—47·81	

1) \$ 5 = zł 44·57.

2) Dotyczy odcinków po 100.

3) Dotyczy drobnych odcinków.

4) Gwarantowane przez Skarb Państwa.

1) Kursy — w %/0-ach nominalu; obroty — w jednostkach walutowych danego kraju (w Mediolanie — w tysiącach).

Zurych			
4½% stabiliz.			
1927			
Paryz ¹⁾			
7% stabiliz.			
1927	31·85—30·50	32·11—31·36	31·55—31·21
4½% stabiliz.			
skonw. 1927	30·18—29·54	30·64—30·20	30·26—29·82
Mediolan			
7% włoska			
1924	89·35—80·75— —89·35 (525)	91·22—90·22— —90·42 (775)	88·68—81·68 —81·68 (375)

Z BANKU POLSKIEGO

STAN RACHUNKÓW BANKU POLSKIEGO W DN. 10 CZERWCA 1939 R.—Obroty walutowe Banku Polskiego kształtują się przeważnie lekko deficytowo, wykazując na ogół niewielką przewyżkę sprzedaży nad skupem. W związku z tym przeważają też w ruchu rezerw walutowych Banku lekkie obniżki. W ostatnich dekadach jednak notowaliśmy przeważnie wzrost rezerw. Mianowicie, w okresie maja I i III dekady przyniosły zwykłą rezerwę walutowych, a tylko II dekada—zniżkę, i w rezultacie rezerwy walutowe podniosły się o zł 1·8 miln. Dekada sprawozdawcza przynosi co prawda znowu odpływ rezerw, ale niewielki, bo wynoszący zł 0·26 miln. — tak, że rezerwy utrzymały się na poziomie o zł 0·6 miln. wyższym niż przed miesiącem i o zł 0·1 miln. wyższym niż przed rokiem. Przypomnieć należy, że w ub. r. w I dekadzie czerwca nastąpił silny odpływ rezerw walutowych, mianowicie o zł 6·2 miln.; co prawda w dużej części było to związane z zakupem złota, którego rezerwy podniosły się o zł 5·1 miln., ale i tak odpływ walut w ub. r. przedstawia się poważniej niż w tej samej dekadzie w b. r.

W b. r. w I dekadzie czerwca nie było specjalnych zakupów złota, które—jak stwierdziliśmy wyżej—były przeprowadzone w analogicznej dekadzie ub. r.; odbywał się jedynie drobny skup złota przez oddziały Banku, tak, że w rezultacie rezerwy z złota podniosły się tylko o zł 0·09 miln. W okresie miesięcznym—od końca I dekady maja do końca I dekady czerwca—notujemy wzrost rezerw złota o zł 0·3 miln., a w okresie rocznym 10/VI 1938 ÷ 10/VI 1939—spadek, ale minimalny, bo tylko z zł 445·6 miln. do zł 443·6 miln., czyli o ok. ½%.

Jak wiemy, przepisy zmienionego statutu nie przewidują obliczania—jak to dawniej było stosowane—pokrycia złotem sumy obiegu banknotów i części natychmiast płatnych zobowiązań (po odliczeniu mianowicie zł 100 miln., uznanych jako niezmiennie minimum tych zobowiązań), lecz stanowią tylko, że rezerwy złota równać się muszą co najmniej 40% tej kwoty, o którą suma obiegu biletów bankowych i natychmiast płatnych zobowiązań Banku przewyższa kontyngent tzw. emisji fiducjarnej, wynoszący nie mniej niż zł 800 miln., nie więcej zaś niż zł 1 200 miln. Otóż, stosunek rezerw złota do tej nadwyżki sumy obiegu i zobowiązań ponad emisję fiducjarną wynosił na ultimo I dekady czerwca: a) przy uwzględnieniu dolnej granicy emisji fiducjarnej (zł 800 miln.)—39·0% (gdw na ultimo maja—tylko 36·9% i na ultimo I dekady maja—38·4%), b) przy uwzględnieniu górnej granicy emisji fiducjarnej (zł 1 200 miln.)—60·2% (gdw na ultimo maja—55·4% i na ultimo I dekady maja—58·8%). Bardzo poważny wzrost na ultimo I dekady czerwca stosunku rezerw złota do sumy obiegu i zobowiązań (po potrąceniu kontyngentu emisji fiducjarnej)—prz. drobnym tylko zwiększeniu się rezerw złota—tłumaczy się silnym obniżeniem się sumy obiegu biletów bankowych i natychmiast płatnych zobowiązań Banku, która skurczyła się z zł 2 001·0 miln. do zł 1 937·0 miln. Spadek sumy obiegu i zobowiązań w I dekadzie czerwca dotyczy nie tylko—jak zwykle na początku miesiąca—obiegu biletów bankowych, który zmniejszył się z zł 1 841·0 miln. do zł 1 799·9 miln., ale także i natychmiast płatnych zobowiązań, które jednocześnie skurczyły się z zł 160·0 miln. do zł 137·1 miln.

Spadek zobowiązań w I dekadzie czerwca nie dotyczył pozycji „innych” zobowiązań (poza rachunkami żyrowymi), która wykazała wzrost salda z zł 39·4 miln. do zł 42·2 miln., ale dość silnie—wbrew normalnej tendencji—zmniejszyły się lokaty żyrowe — z zł 120·6 miln. do zł 94·9 miln. Zaznaczyć należy, że również w I dekadzie maja lokaty żyrowe—także—wbrew normalnej tendencji—wykazały zniżkę (o zł 5·4 miln.).

Pośród lokat żyrowych odpływ na początku czerwca wykazały lokaty kas państwowych, które osiągnęły bardzo niski dawno nie notowany poziom, oraz lokaty banków i innych instytucji kredytowych, które uprzednio gwałtownie wzrosły na ultimo maja (prawie że podwoiły się) a obecnie, powróciły do poprzedniego poziomu.

Zwykowały jedynie—i to b. silnie (o ⅓)—lokaty tzw. pozostałe—co prawda po uprzedniej prawie takiej samej zniżce na ultimo maja. Liczbowo ruch lokat żyrowych przedstawia następujące zestawienie (w miln. zł):

			Lokaty żyrowe:		
			kas państwowych	banków	pozostałe
10/IV	1939		2·9	71·5	58·3
10/V	„		10·1	56·5	45·8
20/V	„		9·5	42·1	50·3
31/V	„		6·1	83·6	31·0
10/VI	„		0·7	43·0	51·2
10/VI	1938		37·7	167·0	

Jak widzimy, w okresie rocznym—od końca I dekady czerwca 1938 r. do końca I dekady czerwca 1939 r.—skurczyły się gwałtownie lokaty kas państwowych, natomiast wszystkie inne lokaty zmniejszyły się stosunkowo słabiej, chociaż jednak o ok. 43%.

Obieg biletów bankowych skurczył się w I dekadzie czerwca o zł 41·0 miln.; znacznie słabszy był spadek obiegu przed miesiącem, kiedy w I dekadzie maja wynosił tylko zł 14·5 miln. i przed rokiem, tj. w I dekadzie czerwca 1938 r., stanowił bowiem wówczas zł 17·9 miln.

Wobec zdecydowanie zwykłej tendencji, jaką wykazywał ostatnio obieg biletów Banku—stan jego na ultimo I dekady czerwca był jednak wyższy niż przed miesiącem i o przeszło ⅓, wyższy niż przed rokiem, jak to wykazuje poniższe zestawienie (w miln. zł):

30/IV	1939	1 807·8
10/V	„	1 793·2
31/V	„	1 841·0
10/VI	„	1 799·9
10/VI	1938	1 105·4

Spadek obiegu w I dekadzie czerwca nie znajdował odpowiednika w dopływie lokat żyrowych do Banku, które—wprost przeciwnie—dość znacznie nawet skurczyły się, był natomiast ściśle związany z dość poważnym zmniejszeniem się działalności kredytowej Banku.

Jeśli chodzi o 3 główne formy kredytów Banku, to nie wszystkie one uległy w dekadzie sprawozdawczej zniżce. Mianowicie, portfel wekslowy, który wzrastał nieprzerwanie przez szereg dekad, wykazał w I dekadzie czerwca spadek, wynoszący zł 7·1 miln., a więc prawie tyleż co w analogicznej dekadzie ub. r. (zniżka o zł 7·6 miln.). Również zmniejszyły się w I dekadzie czerwca—i to bardzo silnie, bo aż o zł 64·3 miln.—pożyczki zastawowe. Natomiast zwykłował w dekadzie sprawozdawczej portfel skupionych przez Bank biletów skarbowych, mianowicie o zł 4·2 miln.

W okresie miesięcznym—od końca I dekady maja do końca I dekady czerwca—spośród powyższych 3 rodzajów kredytów zniżkę wykazały jedynie pożyczki zastawowe, natomiast zarówno kredyty dyskontowe, jak i skup biletów skarbowych wzrosły—jak to wykazuje poniższe zestawienie (w miln. zł):

	Wzrost (+) lub spadek (—)
Kredyty dyskontowe	+ 4·8
Pożyczki zastawowe	— 38·0
Bilety skarbowe	+ 17·7

Obliczenie zmiany stanu kredytów w ciągu roku jest utrudnione wobec przeprowadzenia w końcu marca b. r. na podstawie zmienionego statutu konsolidacji części kredytów krótkoterminowych Banku na oprocentowany dług amortyzacyjny Skarbu Państwa—częściowo książkowy, częściowo w obligacjach (przedsiębiorstwa P. K. P. oraz Państw. Funduszu Drogowego). Operacja konsolidacyjna wyraziła się w bilansie Banku powstaniem 2 nowych pozycji: długu książkowego w wys. zł 327·0 miln. i obligacyj w wys. zł 188·0 miln.—które to pozycje, oczywiście, z natury rzeczy pozostają niezmiennione, oraz spisaniem łącznej sumy tych 2 pozycji, a więc zł 515 miln., z 3 pozycji, reprezentujących krótkoterminowe kredyty Banku, mianowicie: portfeli wekslowego, pożyczek zastawowych i portfeli biletów skarbowych. Porównanie obecnego stanu kredytów w tych 3 pozycjach ze stanem przed rokiem, tj. na ultimo I dekady czerwca ub. r., możliwe też jest tylko w łącznej sumie—przy założeniu, że powyższa operacja konsolidacyjna nie została jeszcze przeprowadzona. W takim razie powyższe 3 formy kredytów krótkoterminowych Banku wynosiłyby na ultimo I dekady czerwca b. r. zł 1 265·6 miln., gdy na ultimo I dekady czerwca ub. r. stanowiły one zł 696·6 miln.

Jeśli chodzi o inne operacje czynne Banku—poza powyższymi 3 formami kredytów oraz kredytami konsolidacyjnymi—to zmiany w tym zakresie przedstawiały się w I dekadzie czerwca nastę-

¹⁾ Notowania w stosunku do parytetu pożyczki w guldenach.

pująco: dług Skarbu Państwa z tytułu kredytu bezprocentowego pozostawał wciąż niezmienny; zapas skupionych przez Bank na własność monet srebrnych i bilonu z emisji skarbowej skurczył się bardzo nieznacznie (o zł 1-1 miln.); portfel skupionych przez Bank papierów kredytu długoterminowego wzrósł o zł 1-5 miln. do zł 154-2 miln.

Choć ostatnie dekady przynosiły przeważnie silny wzrost szeregu operacji czynnych Banku, pozostają one niższe od norm, jakie zmienił statut Banku dla czynności tych przepisuje, pozostawiając jeszcze bardzo dużą marżę do wykorzystania. Stan wykorzystania przepisanych statutem norm operacji czynnych Banku ilustruje następujące zestawienie (w miln. zł):

	Górna granica	Stan na dz. 10/VI 1939
Pożyczki zastawowe	300'0	87'5
Bilety skarbowe	400'0	122'0
Skup papierów procentowych	200'0	154'2
Bezprocentowy dług Skarbu Państwa	150'0	45'0
Skup monet srebrnych i bilonu	90'0	45'3

Zgodnie z nowymi przepisami statutu pokrycie łączne kwoty obiegu biletów bankowych i natychmiast płatnych zobowiązań (wynoszącej w dn. 10/VI zł 1 937'0 miln.) przedstawiało się następująco (w miln. zł):

	10/IV	3I/IV	10/VI
Złoto	443'3	443'5	443'6
Waluty i dewizy	13'6	14'4	14'2
Monety srebrne i bilon	53'7	46'4	45'3

Weksle, warranty, czeki i kupony	536'3	548'2	541'1
Pożyczki zabezpieczone zastawami	125'5	151'8	87'5
Bilet skarbowe	104'3	117'8	122'0
Papiery procentowe własne	149'2	152'7	154'2
Dług Skarbu Państwa	560'0	560'0	560'0

w tym:

bezprocentowy	45'0	45'0	45'0
oprocentowany książkowy	327'0	327'0	327'0
obligacje P.K.P. i P.F.D.	188'0	188'0	188'0

Razem: 1 985'9 2 034'8 1 967'9

Obieg monet srebrnych i bilonu, emitowanych przez Skarb Państwa, mimo początku miesiąca, uległ — odmiennie niż obieg biletów, emitowanych przez Bank Polski — wyższe, minimalnej zresztą, bo wynoszącej tylko zł 1-2 miln., tj. ¼%.

Zmiany w stanie i strukturze obiegu bilonowego przedstawia następujące zestawienie (w miln. zł):

	3I/VI 1939	10/VI 1939	10/VI 1938
Monety srebrne (10-, 5- i 2-złotowe)	375'3	375'3	343'8
Bilon niklowy i brązowy	96'3	97'5	82'0

Razem: 471'6 472'8 425'8

Obieg pieniężny, obejmujący łącznie obieg biletów Banku Polskiego oraz monety i bilon z emisji skarbowej, wynosił na ultimo I dekady czerwca zł 2 272'7 miln. — wobec zł 2 312'6 miln. na ultimo maja b. r. i zł 1 531'2 miln. na ultimo I dekady czerwca 1938 r.

PRZEGLĄD ZAGRANICZNY

KRONIKA ZAGRANICZNA

OGÓLNE

KONGRES MIĘDZYNARODOWEJ FEDERACJI WEŁNIANEJ.—W czerwcu obradowała w Brukseli tegoroczna sesja zebrania plenarnego Międzynarodowej Federacji Wełnianej. W obradach uczestniczyła również delegacja polskiego przemysłu wełnianego, który w pracach Federacji bierze bardzo aktywny udział.

Międzynarodowa Federacja Wełniana powstała przed 11 laty, zainicjowana przez tzw. konferencje wełniane, odbywające się w latach powojennych co pewien okres czasu. Dopiero w 1928 r. na konferencji paryskiej powołano do życia Międzynarodową Federację Wełnianą, na czele której stanął, wybierany od tego czasu stale na jej prezydenta, przewodniczący delegacji francuskiej P. Maurice Dubrulle. Sekretariat i biuro Federacji przejęte zostały przez Izbę Handlową w Bradford, a w poszczególnych krajach powstały związki przemysłu wełnianego. Z ważniejszych prac Federacji wymienić należy działalność, związaną z ujednostajnieniem warunków w międzynarodowym handlu wełnianym, arbitrażu handlu wełną, prace w zakresie nomenklatury celnej, współdziałanie z organizacjami hodowców w krajach pochodzenia wełny, badanie kwestii włókien syntetycznych itd. Warto przypomnieć, że przed 3 lata doroczny kongres Federacji obradował w Warszawie pod protektorem Pana Ministra Przem. i Handlu A. Romana, który otworzył wówczas obrady plenarne.

W ramach Federacji uczestniczą wszystkie europejskie kraje przemysłowe i większość zamorskich producentów tego surowca. Świadczy o tym liczba tegorocznych uczestników kongresu brukselskiego, którzy reprezentowali: Anglię, Francję, Belgię, Estonię,

Holandię, Włochy, Niemcy, Polskę i Węgry. Poza tym w obradach kongresu wzięli udział przedstawiciele hodowców wełny Australii, Nowej Zelandii, Afryki Południowej, Portugalii. Wreszcie, w charakterze przedstawicieli oficjalnych przybyli reprezentanci Międzynarodowej Izby Handlowej, Międzynarodowego Biura Pracy, Federacji Bawełnianej, Angielskiego Komitetu Gospodarczego itd.

Obrady zainaugurował Prezydent Federacji, P. Maurice Dubrulle, sprawozdaniem z działalności Federacji na tle ogólnej koniunktury w handlu wełną. Podkreślił on, że w obecnej sytuacji politycznej Federacja ograniczyć się musi raczej do zagadnień naukowo-technicznych. Nie jest bowiem do pomyślenia—tak, jak to miało miejsce na poprzednich kongresach Federacji—podejmowanie dyskusji na tematy polityczno-gospodarcze i przeprowadzanie uchwał, rezolucji i wniosków tego rodzaju. Przy tej okazji P. Dubrulle nadmieniał, że przemysł wełniany Hiszpanii zgłosił obecnie swą współpracę i gotowość przywrócenia normalnych stosunków, jakie nie istniały w odniesieniu do Międzynarodowej Federacji Wełnianej od czasu wybuchu wojny domowej.

Z kolei zapoznano się z wynikami prac komisji technicznej, obejmującej m. in. określenia jakości włókna wełnianego, naukowych metod w badaniu wełny, stosowania specjalnych systemów barwienia wełny itd. Szereg dalszych referatów obejmował sprawy warunków płatności w międzynarodowym handlu wełną, ubezpieczeń od ryzyka wojennego, międzynarodowej wymiany młodych sił fachowych w handlu wełnianym, określenia pojęcia „czysta wełna” i sposobów celenia tkanin z wełny oraz z wełny syntetycznej. Obrady pod przewodnictwem Prezydenta

Federacji belgijskiej, André Peltzera, wywołały ożywioną dyskusję, w której udział wzięła również i delegacja polska. W odniesieniu do spraw wymiany rybku kupieckiego w handlu wełną wskazano, że wymiana taka nie tylko stanowi jeden z czynników rozwoju organizacyjnego handlu wełną, ale jest ważnym elementem zbliżenia i współpracy międzynarodowej. Wymiana taka odbywa się w coraz szerszym zakresie zarówno w przemysle wełnianym państw europejskich, jak i na terenach zamorskich, produkujących surowiec wełniany. Najbardziej ożywiona, a chwilami nawet dość burzliwa dyskusja objęła zagadnienie ustalenia pojęcia „czysta wełna”. W sprawie tej zarysowały się 3 odrębne stanowiska. Kraje zamorskie, reprezentujące hodowlę owiec, domagały się rygorystycznego określenia pojęcia „czysta wełna”. Uprzemysłowane państwa europejskie, dysponujące zamorskimi źródłami własnych surowców wełnianych, jak Francja, Anglia i Belgia, wysuwały postulat mniej rygorystycznego określenia tego pojęcia. Państwa ubogie w surowce, a rozwijające w szybkim tempie produkcję wełny syntetycznej, domagały się dalekoidącego liberalizmu przy stosowaniu tego określenia. W wyniku dyskusji przyjęto formułę kompromisową, stwierdzającą m. in., że używanie wyrażenia „czysta wełna” nie ma służyć dla oznaczania jakości towaru, gdyż tkaniny mogą być również produkowane z wełny odpadkowej i regenerowanej. Wreszcie, jako ostatni punkt porządku dziennego przedyskutowano zagadnienie normalizacji opakowania wełny. Przed zamknięciem kongresu delegacja niemiecka zaprosiła uczestników na przyszłoroczny kongres do Niemiec, co też bez dyskusji zostało przyjęte.

M. K.

WŁOCHY

SYTUACJA GOSPODARCA. — Sprawozdanie Banku Włoskiego za 1938 r. zawiera także charakterystykę sytuacji gospodarczej Włoch w ub. r.

Pomimo dalszej intensyfikacji uprawy roli urodzaje w 1938 r. nie były na ogół lepsze niż w roku poprzednim wskutek mniej pomyślnych warunków atmosferycznych. Zbiory pszenicy osiągnęły 81 miln. q, przekraczając produkcję w ostatnich 10 latach (poza 1933 r.). Pomimo że produkcja pszenicy pokrywa zapotrzebowanie kraju — celem utworzenia zapasów — utrzymany został w mocy dekret z dn. 8/IX 1937 r. o przymusowym mieszanii mąki pszennej z mąką z innych zbóż i kukurydzy w stosunku, nie przekraczającym 10%. Zbiory innych zbóż oraz kukurydzy i ziemniaków były w 1938 r. nieco słabsze w porównaniu z rokiem poprzednim. Produkcja winogron była raczej obfita — mniejsza jednak, niż początkowo się spodziewano. Zaznaczyć należy, że 10% nowego wina przymusowo musi być oddane do przeróbki na spirytus. Zbiory oliwek — jednego z podstawowych produktów rolnictwa włoskiego — były ilościowo słabe, zato polepszyła się ich jakość. Spośród roślin przemysłowych produkcja buraków cukrowych była w 1938 r. mniejsza niż w roku poprzednim, przy czym już w 1937 r. była ona niedostateczna. Natomiast zbiory bawełny przekroczyły więcej niż 2-krotnie zbiory z 1937 r. — wskutek zwiększenia powierzchni uprawy i wdajności z ha. Produkcja konopi utrzymała się na stosunkowo wysokim poziomie, osiągniętym w 1937 r. Także produkcja lnu — pomimo bardzo niepomyślnych warunków atmosferycznych — w niektórych okolicach przewyższała zbiory z roku poprzedniego. Mniejsza ilość zebranych kokonów wwrótnana została polepszeniem się gatunkowym jedwabiu. W dziedzinie warzywnictwa i sadownictwa sytuacja była na ogół dobra. Ogromne szkody w zakresie pasz wyrządziła susza w zimie i z wiosną, co pogorszyło sytuację w gospodarstwie hodowlanym. Rząd oraz właściwe organizacje musiały interweniować, aby zapobiec masowej wyprzedaży bydła.

Ogólny wskaźnik produkcji przemysłowej obniżył się w 1938 r. o 1-1 punktu w porównaniu z rokiem poprzednim. Produkcja górnicza oraz przemysłu metalurgicznego i mechanicznego (poza samochodowym) wzrosła. Wskaźnik budowy okrętów nie uległ zmianie. Zmniejszyła się natomiast produkcja energii hydroelektrycznej oraz wytwórczość przemysłu chemicznego. Przemysł budowlany po spadku aktywności w pierwszych 2 miesiącach roku wykazał następnie pewną poprawę. Produkcja przemysłu tekstylnego zmniejszyła się w jesieni ponadsezonowo, wzrosła jednak ponownie z końcem roku w związku z realizowaniem planu autarkicznego w tej dziedzinie.

W 1938 r. rozpoczęto eksploatację nowego zagłębia górniczego Carbonia na Sardynii, które przyczyni się do „zmniejszenia daniny, jaka Włochy płać zagranicę za import różnych kopalni, głównie węgla”. Duże znaczenie przypisuje się również przeprowadzonej w 1938 r. reorganizacji i normalizacji produkcji przemysłu metalurgicznego.

Zwyżka cen, która występuje we Włoszech od połowy 1934 r., uległa w 1938 r. zahamowaniu. Wskaźnik cen hurtowych (1928 r. = 100) wahał się w poszczególnych miesiącach około przeciętnej rocznej 95-3. W stosunku do września 1936 r., tj. okresu, poprzedzającego bezpośrednio dewaluację lira, wzrost tego wskaźnika wynosi ok. 25%. Także poziom cen w złocie utrzymał się

w ciągu 1938 r. na niezmiennym poziomie. Ceny poszczególnych grup towarów wykazały jednak w 1938 r. pewne wahania. Ceny artykułów spożywczych oraz fabrykatów (prze- de wszystkim tekstylnych) silnie wzrosły, ceny półfabrykatów utrzymały się na niezmiennym poziomie, ceny natomiast surowców przemysłowych zniżkowały, chociaż w mniejszym stopniu niż na rynkach światowych.

Ceny detaliczne artykułów codziennego użytku po niższe w I półroczu 1938 r. zwyżkowały w II półroczu i osiągnęły w grudniu poziom z końca 1937 r. Wskaźnik kosztów utrzymania wykazał niewielką zwyżkę. Wskaźnik płac (stawka za godzinę), który wykazuje stały wzrost od II półrocza 1935 r., zwyżkował dalej w 1938 r. i był w poszczególnych miesiącach wyższy w porównaniu z odpowiednimi miesiącami 1937 r. Celem nieobniżania poziomu życia warstwy robotniczej podwyższone zostały płace proporcjonalnie do wzrostu kosztów utrzymania. Płace pracowników państwowych oraz instytucji publicznych wzrosły od dn. 1/IV 1938 r. o 6-10%, wprowadzono przy tym specjalne zasiłki na wypadek niezdolności do pracy i na wypadek śmierci dla rodziny. Na uwagę zasługuje utworzenie specjalnej komisji przy Min. Spraw Zagr., której zadaniem jest dostarczanie pracy obywatelom włoskim, przebywającym dotychczas za granicą, w razie powrotu do kraju.

O pomyślnym rozwoju aktywności gospodarczej we Włoszech świadczy — jak stwierdza sprawozdanie Banku — wzrost kapitałów towarzyszących o 5-4 mild. lirów. Z końcem 1938 r. ilość towarzystw akcyjnych wynosiła 20 809, a ich kapitał — 53-1 mild. lirów, co stanowi kwotę dotychczas nienotowaną.

Na rynku kapitałowym obroty w 1938 r. były mniejsze niż w 1937 r. Kursy akcji miały tendencję zwyżkową od listopada 1937 r. do marca 1938 r. Następnie kursy obniżyły się nieco w okresie wzmoczonych nowych emisji i utrzymały się na tym poziomie do września. W jesieni wystąpiła zwyżka kursów, które osiągnęły poziom z końca 1937 r., i jedynie kursy akcji towarzystw, które zwiększyły swe kapitały, były nieco niższe niż w roku poprzednim. Kursy papierów wartościowych utrzymywały się na ogół na niezmiennym poziomie w ciągu 1938 r. Emisje obligacji przez instytucje publiczne i prywatne były stosunkowo małe.

Wzrost wkładów oszczędnościowych w bankach i kasach był w 1938 r. większy niż w roku poprzednim. Przewrost wkładów w pocztowych kasach oszczędności trwał przez cały rok. W innych natomiast instytucjach kredytowych wystąpił spadek wkładów w kwietniu w związku z płatnością nadzwyczajnego podatku od kapitału towarzystw akcyjnych i wypłatą dywidend przez te towarzystwa oraz we wrześniu pod wpływem wypadków w polityce międzynarodowej.

Kapitały, uzyskane przez instytucje kredytowe w formie wkładów oszczędnościowych, lokowane były w papierach wartościowych oraz posłużyły do udzielania kredytów w szerszym zakresie. Wartość nominalna papierów wartościowych, będących w posiadaniu instytucji kredytowych, wzrosła w ciągu 1938 r. z 22-6 mild. lir. do 23-1 mild. lir.

Operacje kredytowe instytucji dysponujących wkładami oszczędnościowymi, wzrosły od połowy 1937 r. do połowy 1938 r. z 29-8 mild. lir. do 32-3 mild. lir., a więc o 8-5%. W tym czasie kredyty, udzielone przez wszystkie instytucje kredytowe, podniosły się do 42-9 mild. lirów. Ten wzrost działalności kredytowej znajduje się w związku ze zwiększoną aktywnością przemysłu, akcją

autarkizacji, finansowaniem żniw oraz nadzwyczajnym podatkiem od nieruchomości i od kapitałów towarzystw akcyjnych.

Należy podkreślić, że Bank Włoski ułatwiał płacenie podatku od kapitału towarzystw akcyjnych przez bezpośrednie operacje dyskontowe, przewidziane w dekrety, wprowadzającym wspomniany podatek, oraz — w mniejszym stopniu — przez operacje redyskontowe. Natomiast część pożyczek, udzielonych przez Bank Włoski i aparat kredytowy właścicielom nieruchomości w roku poprzednim na zapłacenie nadzwyczajnego podatku od nieruchomości, została spłacona w ciągu 1938 r.

Kredytów średnio- i długoterminowych udzielał wyłącznie „Istituto par la Ricostruzione Industriale” i „Istituto Mobiliare Italiano”. Działalność kredytowa I. R. I. ograniczała się do przedsiębiorstw przemysłowych, podlegających jego kontroli, natomiast I. M. I. finansował przedsiębiorstwa wszelkiego rodzaju. Instytucje te uzyskiwały nowe środki finansowe przez emisje obligacji długoterminowych na rynku.

Wykonanie budżetu zwyczajnego Państwa w okresie 1937/38 przyniosło deficyt 2 147 miln. lir. (preliminowano deficyt 3 173 miln.). Zmniejszenie deficytu nastąpiło wskutek wzrostu wpływów do 27 468 miln. i stosunkowo mniejszego wzrostu wydatków — do 29 615 miln. lir. Wydatki budżetu nadzwyczajnego na zbrojenia i inwestycje wyniosły 9 027 miln., cały deficyt wyniósł zatem 11 174 miln. lir. — wobec 16 230 miln. w roku 1936/37. Wzrost wpływów skarbowych w omawianym okresie nastąpił m. in. w związku z wpłatą podatku nadzwyczajnego od kapitału towarzystw akcyjnych (nałożonego dekretem z dn. 19/X 1937 r.). Zwiększenie się wydatków nastąpiło wskutek podwyższenia płac pracowników państwowych, akcji podniesienia gospodarczego kraju, organizowania gospodarki w koloniach itp.

Preliminarz budżetu zwyczajnego na okres 1939/40 przewiduje wpływy w wys. 24 561 miln. lir. oraz wydatki w wys. 29 316 miln. lir., a więc deficyt wyniesie 4 755 miln. lir. W okresie tym przewidziane są wydatki o charakterze wyjątkowym na zbrojenia, roboty przygotowawcze do wystawy w 1942 r., prace w koloniach i in. Zmniejszenie się wpływów po włączeniu nadzwyczajnego podatku od kapitałów towarzystw akcyjnych oraz wskutek obniżenia cła od importu ropy naftowej wwrótnane zostanie częściowo wpłatami z tytułu nadzwyczajnego podatku od kapitału prywatnych przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych, nałożonego dekretem z dn. 9/XI 1938 r., oraz z opłat od sprzedaży ropy naftowej, wyprodukowanej w kraju.

Eksport włoski w 1938 r. wzrósł nieco, osiągając prawie 8 mild. lir., import natomiast zmniejszył się o 20% do 10-9 mild. lir., ujemne saldo bilansu handlowego zmniejszyło się więc z 5-7 mild. w 1937 r. do 2-9 mild. Przy uwzględnieniu zwyżki cen światowych oraz krajowych, jaka nastąpiła po dewaluacji lira — eksport wykazuje najwyższy poziom od 1934 r., pokrywając import w 73% — wobec 60% w okresie 1934-37. Rząd włoski dążył nadal do rozwinienia wymiany kompensacyjnej, a 66% importu i 71% eksportu dokonane było z krajami, z którymi Włochy mają układy kompensacyjne. Zmniejszenie się importu w 1938 r. nastąpiło w związku z postępną autarkizacją, którą umożliwił ograniczenie przywozu artykułów spożywczych, a także niektórych surowców i półfabrykatów. Wzrost natomiast znacznie import ropy naftowej.

Kurs lira w stosunku do dolara (a zatem i do złota) utrzymywał się na giełdzie nowojorskiej na niezmiennym poziomie przez

cały rok. Na innych giełdach wahania kursu lira odpowiadały zmianom stosunku wymiennego waluty danego kraju do dolara.

Zapas złota Banku Włoskiego zmniejszył się w ciągu 1938 r. z 3 995·9 miln. lir. do 3 674 miln. lir. Zapas dewiz wzrósł natomiast z 32·4 miln. do 152 miln. Pozycja „złoto, zdeponowane za granicą na rachunku Państwa” nie uległa zmianie i wynosiła 1 773 miln. lirów. Złoto to w ilości 146 321 kg zdeponowane zostało przez Skarb w Anglii z początkiem wojny abisyńskiej. Portfel wekslowy wzrósł z 2 544·2 miln. lirów do 3 703·6 miln. lir. Wzrost ten znajduje się w związku z akcją tworzenia zapasów pszenicy, pomocą przy płaceniu nadzwyczajnego podatku od kapitału spółek akcyjnych oraz wzrostem redyskonta weksli handlowych, których stan zwiększył się z 904 miln. w dn. 20/XII 1937 r. do 1 385 miln. na koniec 1938 r. Natomiast bezpośrednie operacje dyskontowe zmniejszyły się w tym czasie z 317 miln. do 272 miln. Wykorzystanie pożyczek zastawowych spadło do 3 686 miln. — wobec 4 508 miln. przed rokiem — głównie wskutek częściowej spłaty kredytów, udzielonych właścicielom nieruchomości na zapłatę nadzwyczajnego podatku. Portfel papierów państwowych i gwarantowanych przez Państwo zmniejszył się w 1938 r. nieznacznie — o 5·8 miln. Skarb zaciągnął w 1938 r. nadzwyczajną pożyczkę w Banku Włoskim na kwotę 2 mld. (Pożyczka na tę samą kwotę zaciągnięta w 1936 r. została całkowicie w 1937 r. spłacona). Pożyczki tymczasowe dla Skarbu utrzymały się na niezmiennym poziomie 1 mld. Również i l. R. I. nie zwiększył swego zadłużenia w Banku, które wynosi 4 708·1 miln.

Wzrost portfela wekslowego oraz nadzwyczajnych kredytów dla Skarbu, w małym tylko stopniu zrównoważone spadkiem pożyczek zastawowych i zmniejszeniem się portfela papierów, pociągnęło za sobą zwiększenie się obiegu banknotów w ciągu 1938 r. z 17 468·1 miln. do 18 955·5 miln. W ciągu września obieg wzrósł o 12·6%, do czego przyczyniły się głównie reperkusje wypadków w polityce międzynarodowej.

Sila nabywcza lira wynosiła w 1938 r. — wg sprawozdania Banku — prawie tyle samo, co przed 10 laty. Świadczą o tym wskaźniki cen hurtowych i kosztów utrzymania (1928 r. = 100), które w 1938 r. wynosiły 95·3 i 99·1.

Wkłady a vista na rachunkach bieżących Banku Włoskiego — będące podstawą obiegu czeków — wzrosły z 715·3 miln. lir. do 815·9 miln. lir. Wkłady terminowe prywatne obniżyły się w 1938 r. z 368·5 miln. do 339·7 miln., saldo na rachunku bieżącym Skarbu wzrosło z 638·6 miln. do 849·8 miln., inne zaś rachunki — z 1 003·9 miln. do 1 087·1 miln.

PRZEPISY REGULUJĄCE OBRÓT WALUT, DEWIZ, PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH I KOSZTOWNOŚCI. — Osoby,

przybywające z zagranicy do Włoch, posiadłości włoskich i kolonii, mogą wwieźć z sobą: a) bilety bankowe włoskie w wysokości lir. 300 oraz lir. 50 w bilonie, b) czeki turystyczne wszelkiego rodzaju (bez ograniczeń), c) walutę zagraniczną w każdej postaci i w jakiegokolwiek wysokości, d) czeki, asygnacje i inne papiery kredytowe, opiewające na liry, wystawione za granicą na banki we Włoszech, posiadłościach włoskich i koloniach.

Waluta zagraniczna winna być zgłoszona przy wjeździe i odnotowana na specjalnym formularzu, którego oryginał otrzymuje podróżujący i który winien być okazany władzom celnym przy wyjeździe. Obowiązek ten odnosi się do waluty zagranicznej — tak w banknotach, bilonie, jak i dewizach, oraz do czeków turystycznych i listów kredytowych

turystycznych, opiewających na liry włoskie. Natomiast nie podlegają rejestracji bony hotelowe, asygnaty bankowe w dewizie zagranicznej, wystawiane przez bank na bank, oraz listy kredytowe i travellers-czeki, wystawiane za granicą w walucie zagranicznej.

Bezwzględnie zabroniony jest przywóz obli-gacji i walorów państwowych włoskich, akcyj, udziałów itp. towarzystw włoskich, oraz bonów pocztowych oprocentowanych i książeczek P. K. O. włoskich, z wyjątkiem książeczek oszczędnościowych tzw. emigracyjnych. Mogą być one wysłane pocztą do Włoch tylko pod adresem Banku Włoskiego oraz innych banków upoważnionych.

Osoby, wyjeżdżające z Włoch, mogą wywieźć sumę, nie przekraczającą 350 lir. włoskich, z czego lir. 300 w biletach bankowych i lir. 50 w bilonie.

Osoby, przybyłe do Włoch w celach turystycznych i zaopatrzone w czeki lub listy kredytowe turystyczne, nie mogą wywieźć więcej aniżeli lir. 50 i to wyłącznie w bilonie. Wyjątek stanowią turyści przybyli do Włoch, zaopatrzeni w czeki turystyczne niemieckie, węgierskie, jugosłowiańskie, rumuńskie i polskie, którzy mogą wywieźć lir. 350. Dozwolony jest wywóz wszelkich czeków turystycznych, zakupionych za granicą, a nieużytkowanych we Włoszech. Ponadto dozwolony jest wywóz waluty zagranicznej w każdej postaci w ilości takiej, jaka zarejestrowana została przy wjeździe. Również dozwolony jest wywóz książeczek oszczędnościowych zagranicznych, o ile były zarejestrowane przy wjeździe.

Osoby, stale zamieszkałe we Włoszech, mogą wywieźć tylko tyle waluty zagranicznej i dewiz, ile upoważnione banki im wydały i zaznaczyły na formularzu specjalnym. Dla celów normalnych banki wydają na podstawie zakupionego biletu zagranicznego dewizy w następującej wysokości: do Niemiec, Szwajcarii, Francji, Węgier i Hiszpanii — równowartość lir. 2 650, do innych krajów europejskich — równowartość lir. 2 150.

Wysyłka za granicę zagranicznych biletów bankowych i czeków, wystawionych przez osoby prywatne na zagraniczne banki, może być dokonana jedynie za pisemnym zezwoleniem Banku Włoskiego, które osoba zainteresowana winna przedłożyć w urzędzie pocztowym.

Bezwzględnie zabroniony jest wywóz jakiegokolwiek walorów w lirach włoskich bez zezwolenia Ministerstwa Wymiany i Walut. Wyjątek stanowią: 1) bony pocztowe oprocentowane i książeczki P. K. O. włoskie, wypuszczone przed dn. 1/I 1935 r., pod warunkiem, że właścicielem ich jest osoba, stale zamieszkała za granicą, a bony i książeczki opiewają na jej imię; 2) czeki turystyczne jakiegokolwiek rodzaju; 3) książeczki pocztowe oszczędnościowe typu emigracyjnego, których przywóz do Włoch jest dozwolony.

Nie podlega zakazowi wywóz z Włoch monet srebrnych zagranicznych, legalnie kursujących w państwie, które je wypuściło.

Osoby, podróżujące pomiędzy Włochami i posiadłościami oraz Afryką Włoską, mogą przewozić z sobą bilety bankowe i państwowe włoskie do wysokości lir. 500 (w odcinkach do lir. 100) oraz monety do wysokości lir. 50 względnie lir. 1 000, o ile podróżujący udają się wprost do Afryki Włoskiej lub z niej powracają do Włoch lub posiadłości. Natomiast nie ma żadnych ograniczeń co do przewozu waluty włoskiej, o ile podróż dokonywana jest bezpośrednio pomiędzy Włochami i Libią lub odwrotnie z ominięciem terytorium zagranicznego.

W ogólności nie ma też ograniczeń w przewozie lirów tak drogą pocztową jak i osobiście, w postaci czeków bankowych, przekazów

pocztowych itp. oraz w wysyłce banknotów drogą pocztową.

Sumy w lirach włoskich, przekraczające ustaloną wysokość i zadeklarowane przy wjeździe do Włoch, mogą być zwrócone w ciągu 3 miesięcy przez graniczny urząd celny, który je zatrzymał, albo też przez inny graniczny urząd celny na podstawie wydanego zaświadczenia („bolletta di somme depositate”) w momencie wyjazdu turysty z Włoch. Po upływie 3 miesięcy suma, zdeponowana w urzędzie celnym, wpłacona zostaje do najbliższego oddziału Banku Włoskiego, który ją może odesłać stronie, za uprzednim zwrotem „bolletty”, w biletach bankowych tej samej wartości, w jakiej została zdeponowana.

Sumy pieniężne w lirach i walory, zadeklarowane przez cudzoziemców i Włochów, stale zamieszkałych we Włoszech, przy wyjeździe z Włoch mogą być zwrócone w ciągu 3 miesięcy przez urząd celny, który je zatrzymał w momencie powrotu tych osób do Włoch. Po upływie tego czasokresu urząd celny wpłaca zdeponowane sumy do Banku Włoskiego lub innego upoważnionego, który zwrócić je może stronie względnie osobie wyraźnie do tego upoważnionej, zamieszkałej we Włoszech, za przedstawieniem „bolletty”.

Sumy pieniężne w lirach i walory, zadeklarowane przez Włochów i cudzoziemców, stale zamieszkałych za granicą, przy wyjeździe z Włoch, mogą być zwrócone jedynie za zezwoleniem Ministerstwa Wymiany i Walut, do którego strona zainteresowana winna wnieść podanie.

Jeśli chodzi o walory w lirach, zwrot ich (w 3 pierwszych wypadkach) może być dokonany tylko przez urzędy celne, które je zatrzymały w depozycie.

Sumy i walory w walucie obcej, zadeklarowane przy wyjeździe z Włoch, o ile przekraczają wysokość poprzednio wwiezionych lub na których wywóz strona posiada zezwolenie, mogą być zwrócone podróżującemu jedynie za zezwoleniem Ministerstwa Wymiany i Walut, do którego strona winna skierować podanie.

Sumy w lirach, zgodnie z przepisami zadeklarowane przy wyjeździe turystów, a pochodzące ze zrealizowanych czeków i listów kredytowych turystycznych, zostają wpłacone przez urząd celny do najbliższego oddziału Banku Włoskiego lub innego upoważnionego banku, który — o ile suma nie przekracza wysokości lir. 1 500, odsyła jej równowartość w dewizie stronie zainteresowanej po odliczeniu 3% tytułem prowizji i kosztów Iścambi. Natomiast, o ile chodzi o sumę, przekraczającą lir. 1 500, zakredytowana ona zostaje na specjalnym rachunku turystycznym i może być podjęta przez stronę po powrocie do Włoch w granicach, ustalonych jak dla czeków turystycznych.

Sumy, niezadeklarowane przez podróżujących, ulegają sekwestrowi; prócz sekwestru mogą być zastosowane sankcje, przewidziane ustawą o zwalczaniu przestępstw walutowych.

Kosztowności, będące w posiadaniu podróżnego przy wyjeździe z Włoch, mogą być zatrzymane, o ile według oceny urzędników celnych przekraczają one normalne wyposażenie osobiste w zależności od stanowiska społecznego podróżującego, chyba że strona przedstawi zaświadczenie, zezwalające na ich wywóz, wydane przez bank upoważniony do operacji dewizowych.

W braku takiego dokumentu kosztowności, o ile zadeklarowane zostały przez podróżującego, brane są do depozytu przez urząd celny, który sporządza dokładną listę kosztowności (opieczetowanych przez urzędnika celnego w obecności strony), przy czym kopia tej listy wręczona zostaje stronie. O dokonaniu zatrzymania kosztowności zawiado-

mione zostają organa służby bezpieczeństwa publicznego, które przeprowadzają dochodzenia odnośnie pochodzenia i prawowitej własności kosztowności. O wyniku dochodzeń zawiadomione zostaje Ministerstwo Finansów, które orzeka, czy kosztowności mają być zwrócone stronie, czy też należy postawić inaczej. O ile zaś kosztowności nie są zgłoszone przez stronę i zachodzi podejrzenie co do intencji przemytu, urząd celny sporządza akt oskarżenia przy równoczesnym ich sekwestrze.

Przy tranzycie przez terytorium Włoch władze celne obowiązane są wydać stronie zaświadczenie o dokonanej wwozie kosztowności, celem zapobieżenia trudnościom przy wyjeździe z Włoch.

L.

Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH

ZE ŚWIATOWYCH RYNKÓW ZBOŻOWYCH. — Ceny w okresie 5 ÷ 17/VI 1939 r. kształtowały się następująco (w walucie danego kraju, w Buenos Aires, Liverpoolu i Hamburgu — w \$ — za 100 kg):

	5 ÷ 10/VI	12 ÷ 17/VI	Różnica %
Pszenica			
Berlin . . .	—	—	—
Chicago . .	2'92	2'77	— 5'2
Buenos Aires	2'32	2'32	—

Liverpool . .	—	—	—
Hamburg . .	3'00½	3'00½	—
Żyto			
Berlin . . .	—	—	—
Chicago . .	2'01	2'02	+ 0'4
Hamburg . .	—	—	—
Owies			
Berlin . . .	—	—	—
Chicago . .	2'48	2'50	+ 0'8
Buenos Aires	1'42	1'42	—
Liverpool . .	—	—	—
Hamburg . .	2'07	2'07	—
Jęczmień browarny			
Berlin . . .	—	—	—
Chicago . .	2'44	2'45	+ 0'8
Hamburg . .	—	—	—

BIBLIOGRAFIA

IDEE PRZEWODNIE GOSPODARSTWA POLSKI. ROMAN RYBARSKI. — Autor rozpatruje przyszłość gospodarczą Polski na zasadzie obcych doświadczeń pokrzyzysowych, poruszając także kwestie ideologiczne. Konsumpcja nasza jest niska i w okresach poprawy tylko słabo wzrasta, wywóz jest rezultatem małej siły kupna gospodarstwa. Wysiłek roku ostatniego dał niewielkie wyniki, wzrost zatrudnienia jest b. nieduży. Nie można jednak doradzać jakiegoś panaceum, bo właśnie z obserwowania innych krajów widzimy, że każdy musi stworzyć sobie własną metodę pracy, odpowiadającą jego warunkom i ustrojowi społeczno-gospodarczemu. Nie stać nas na wydanie tak olbrzymich kapitałów jak Stany Zjedn., ani nie imponuje nam system sowiecki usuwania kryzysów przez śmierć głodową obywateli, nie możemy hołdować ideom pieniądza manipulowanego i odrzekać się od złota, bo to pozbawiłoby nas niezbędnej rezerwy wojennej. W Polsce rynek kapitałowy jest b. szczupły, nie ma więc warunków do finansowania wielkiej masy krótkoterminowych zobowiązań Skarbu, poddanie zaś cen i płac tak ścisłej dyscyplinie, jaka by była niezbędna dla uniknięcia złych wpływów dodatkowych kredytów, nie wydaje się możliwym. Jaką więc zastosować metodę zwalczania kryzysu? Metoda deflacyjna nie wytrzymała nigdzie próby życia, „nakręcanie koniunktury” zaś może wywołać niepożądane prze-

miany struktury społeczno-gospodarczej, w formie wzrostu gospodarki publicznej kosztem prywatnej. Dotkliwy brak kapitału u nas sugeruje nam konieczność takiego systemu, który go potrafi najszybciej i najskuteczniej wytwarzać i gromadzić. Udział pracy nieproduktywnej (do tej zalicza autor wszelką pracę poza produkcją dóbr kapitałowych) jest nadmiernie wysoki, monopole za nadto rozbudowane, natomiast rentowność przemysłu i rolnictwa minimalna. Rozwój gospodarczy w Polsce musi się oprzeć na własności prywatnej i związanej z nią koniecznej wolności gospodarczej, nie wystarczy bierna oszczędność, polegająca na subskrypcji pożyczek państwowych. Utrzymanie równowagi między wolnością i przymusem wymaga ścisłego rozgraniczenia sfer działania, wysuwanie zaś koncepcji gospodarstwa planowego nie liczy się z tym, że w samej istocie gospodarowania leży niepewność, której się nie usunie technicznym doktrynerstwem. Korporacjonizm, starając się usunąć ten dylemat, wysuwa ideę organizacji społeczeństwa, opartej na wspólności funkcji produkcyjnych, ale w praktyce, np. we Włoszech, korporacje są organami rządu, próby zaś stanowiska w Niemczech zupełnie zawiodły. W Polsce niezbędne jest rozwiniecie psychiki samodzielności gospodarczej.

Książka jest bezwarunkowo interesująca i żywo pisana, ale pisząc ją był autor bardziej publicystą politycznym aniżeli ekonomistą-naukowcem. Cierpi na tym ścisłość

określeń (na każdym kroku słyszymy o „organizmie” gospodarczym czy narodowym, o jakimś stanie „normalnym”, nie wiedząc, co autor przez to rozumie) oraz, co gorsza, ścisłość traktowania materii. Pisząc o inwestycjach w Polsce, autor zaniedbuje odróżnienia inwestycji bieżących i zastępczych od dodatkowych (co robią zresztą i publikacje urzędowe), skutkiem czego niemożliwe jest wyrobienie sobie poglądu na działalność koniunkturalną Państwa w tej dziedzinie. Przykład niemiecki potraktowany jest powierzchownie. Dowiadujemy się wprawdzie o zaprzestaniu finansowania inwestycji za pomocą „weksli specjalnych”, ale nie ma ani wzmianki o zależności tej zmiany metody od pełnego zatrudnienia czynników produkcji. Autor wskazuje nam „nowe możliwości” w razie emigracji żydów, ale tylko pod kątem dodatnim, zupełnie nie tykając ekonomicznej strony problemu przesunięcia w konsumpcji i produkcji. Można się zgodzić z autorem, że nadmiar inicjatywy publicznej wywoływać może tendencję etatyzacji gospodarstwa, ale żalować należy, że autor pomija zupełnie ekonomiczną argumentację tego poglądu. Wreszcie, obok opinii autora, że totalizm gospodarczy nie jest jedyną formą przejawiania się idei narodowej, nie znajdujemy przy tej okazji wskazania, jakie są, jego zdaniem, zasadnicze pierwiastki tych różnych możliwych „innych postaci”, wynikających z istoty idei narodowej.

Z. R. G.

PRZEDRUK DOZWOŁONY. LECZ Z PODANIEM ŹRÓDŁA

REDAKCJA I ADMINISTRACJA

ELEKTORALNA 2 (parter)

Telefony: 5 12 66 (Red.), 5 12 73 i 5 35 35 (Adm.), 5 12 50 (Druk.)

Biura czynne od godziny 9 do 3 po południu

KONTO CZEKOWE P. K. O. 701

PRENUMERATA W KRAJU: kwartalnie — zł 15, półrocznie — zł 30, rocznie — zł 60; **ZAGRANICĄ:** kwartalnie — zł 25, półrocznie — zł 50, rocznie — zł 100.

CENY OGŁOSZEŃ HANDLOWYCH (przed tekstem) w zeszytach zwykłych: IV str. okładki — zł 500; II i III str. okł. — zł 400; str. zwyczaj.: 1 str. — zł 300, 1/2 str. — 200, 1/4 str. — zł 125, 1/8 str. — zł 75. Przy ogłoszeniach kombinacyjnych, petitowych oraz tabelarycznych do cen powyższych dolicza się 30%.

CENY OBWIESZCZEŃ SPÓLEK AKCYJNYCH (za tekstem): 1 str. — zł 200, 1/2 str. — zł 110, 1/3 str. — zł 80, 1/4 str. — zł 70, 1/8 str. — zł 55, 1/16 str. — zł 40, 1/32 str. — zł 20. Za ogłoszenia liczbowe, tabelaryczne, bilanse itp. do cen powyższych dolicza się 50%.

Redaktor Naczelny: **WACŁAW SZURIG**Redaktor: **EDMUND CZAPLICKI**Redaktor działu finansowo-skarbowego:
JERZY LUBOWICKIRedaktor działu rolniczego:
CZESŁAW BOBROWSKIRedaktor działu komunikacyjnego:
BOLESŁAW KACZMARKIEWICZ

Wydawca: Sp. Wyd. z ogr. odp. „PRZEMYSŁ I HANDEL“

OBWIESZCZENIA SPÓŁEK AKCYJNYCH

II OGŁOSZENIE

Zarząd Towarzystwa Eksploatacji Terenów, Spółka Akcyjna
w Warszawie, ul. Zgoda 6 m. 1

niniejszym zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 30 czerwca 1939 r. o godz. 11 w lokalu Spółki odbędzie się

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

Porządek obrad:

1) Zagajenie, wybór przewodniczącego i sekretarza; 2) Unieważnienie uchwał Walnego Zgromadzenia z dn. 28 stycznia 1938 r., dotyczących stwierdzenia wysokości kapitału akcyjnego Spółki oraz obniżenia tegoż kapitału o zł 350 000 i podwyższenia o zł 100 000; 3) Unieważnienie uchwały Walnego Zgromadzenia z dn. 22 maja 1939 r., dotyczącej wykonania uchwał, powziętych na Walnym Zgromadzeniu z dn. 28/I 1938 r. w przedmiocie reasumcji bilansów; 4) Reasumcja uchwał Walnych Zgromadzeń, obejmujących zatwierdzenie bilansów i rachunków strat i zysków za lata operacyjne 1930/1/2/3 4/5/6/7/8; 5) Zatwierdzenie bilansów za lata operacyjne 1930, 1931, 1932, 1933, 1934, 1935, 1936, 1937, 1938, przerobionych zgodnie z wymaganiami Izby Skarbowej Grodzkiej w Warszawie, wyrażonymi w piśmie Izby z dn. 27 grudnia 1937 r. Nr VII 222/223/37; 6) Zatwierdzenie rachunków strat i zysków za lata operacyjne 1930, 1931, 1932, 1933, 1934, 1935, 1936, 1937, 1938 i powzięcie uchwały, dotyczącej pokrycia strat i przeznaczenia zysków, figurujących w bilansach za powyższe lata operacyjne; 7) W związku z przerobieniem bilansów za wymienione wyżej lata operacyjne i wynikająca z tego zmiana wysokości kapitału akcyjnego Spółki, który zgodnie z nowymi bilansami wynosi zł 150 000, powzięcie uchwały o obniżeniu kapitału akcyjnego do tejże wysokości, o wymianie akcji i zmianie § 3 statutu Spółki przez nadanie mu brzmienia: „Kapitał zakładowy Spółki wynosi zł 150 000, podzielonych na 1500 akcji na okaziciela po zł 100 każda akcja”

PP. Akcjonariusze winni przynajmniej na 7 dni przed Walnym Zgromadzeniem złożyć akcje lub kwity instytucji kredytowych w biurze Spółki dla uzyskania praw udziału w zebraniu.

1521

Towarzystwo Przemysłu Drzewnego Boisa, Spółka Akcyjna
w Białej Wace pod Wilnem

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — Plac, maszyny i urządzenia techniczne zł 285 871'47; Kasa i banki zł 34 444'89; Papiery wartościowe zł 1 000'00; Materiały zł 34 394'67; Dłużnicy zł 55 284'47; Strata lat ubiegłych zł 60 483'30; **Razem zł 471 479'40.**

STAN BIERNY. — Kapitał akcyjny zł 250 000'00; Fundusz amortyzacyjny ruchomości zł 180 218'17; Wierzyciele zł 25 687'21; Zysk za 1938 r. zł 15 574'02; **Razem zł 471 479'40.**

Rachunek zysków i strat

WINIEN. — Koszty handlowe zł 56 426'57; Różnice kursowe zł 2 504'34; Amortyzacja ruchomości zł 26 586'32; Zysk za 1938 r. zł 15 574'02; **Razem zł 101 091'25.**

MA. — Zysk brutto na sprzedaży zł 74 059'95; Premia eksportowa zł 26 918'00; Sprzedaż odpadków zł 79'30; Dzierżawa łąk zł 34'00; **Razem zł 101 091'25.**

1519

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Wyrobów Bawełnianych
I. K. Poznańskiego w Łodzi

podaje do wiadomości, że uchwałą Walnego Zgromadzenia z dn. 24 maja 1939 r. kapitał akcyjny Spółki, wynoszący zł 28 465 000, na skutek umorzenia akcji własnych

został obniżony

o zł 605 000, tj. do sumy zł 27 860 000 i — w myśl art. 441 K.H. — wzywa wierzycieli Spółki, aby, jeżeli nie zgadzają się na obniżenie, wnieśli swe sprzeciwy w ciągu 3 miesięcy, licząc od daty trzeciego ogłoszenia.

1558-25-28-31

II OGŁOSZENIE

Zarząd Towarzystwa Fabryki Motorów „Perkun”, Spółka Akc.
zawiadamia, że w dn. 10 lipca 1939 r. o godz. 18 odbędzie się w lokalu Spółki przy ul. Grochowskiej 309/317

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu; 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 4) Zatwierdzenie bilansu za 1938 r.; 5) Udzielenie Zarządowi absolutorium; 6) Wybór 3 członków Zarządu na miejsce ustępujących; 7) Wybór 5 członków Komisji Rewizyjnej; 8) Wolne wnioski.

1509-24-25

Zarząd

I OGŁOSZENIE

Zarząd Zjednoczonej Fabryki Żarówek, Spółka Akc. w Warszawie

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 22 lipca 1939 r. o godz. 4 po poł. w siedzibie firmy przy ul. 6 Sierpnia 13 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z porządkiem obrad, jak następuje:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Zatwierdzenie bilansu i rachunku zysków i strat za rok operacyjny 1938/39; 3) Określenie budżetu na 1939/40; 4) Wybory do Komisji Rewizyjnej; 5) Określenie wynagrodzenia dla członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej

1522-25-26

Bank Dyskontowy Warszawski, Spółka Akcyjna

Bilans netto w dn. 1 stycznia 1939 r.

STAN CZYNNY.—Kasa i sumy do dyspozycji zł 4 642 022'63; Waluty zagraniczne zł 63 998'72; Papiery wartościowe zł 2 058 917'62; Papiery wartościowe ustawowego kapitału zapasowego zł 1 450 000'00; Udziały konsorcjalne zł 4 162 223'42; Banki krajowe zł 763 138'41; Banki zagraniczne zł 1 171 299'77; Dyskonto zł 27 365 631'73; Protesty zł 643 780'12; Kredyty w rachunkach bieżących zł 15 358 198'25; Pożyczki terminowe zł 7 043 039'38; Kredyty akceptacyjne i remboursowe zł 1 491 476'87; Należności z tytułu transakcji dewizowych na termin zł 320 079'74; Nieruchomości zł 4 811 585'00; Różne rachunki zł 124 443'51; **Suma bilansowa zł 71 469 835'17.**

Dłużnicy z tytułu gwarancji zł 6 047 839'63; Inkaso zł 14 093 077'86.

STAN BIERNY. — Kapitał zakładowy zł 7 110 000'00; Kapitał zapasowy zł 1 500 000'00; Fundusz amortyzacyjny nieruchomości zł 880 020'00; Wkłady zł 27 420 222'09; Rachunki bieżące zł 19 396 345'73; Różne natychmiast płatne zobowiązania zł 1 483 692'94; Banki krajowe zł 3 667 569'75; Banki zagraniczne zł 2 916 798'66; Redyskonto weksli zł 4 412 009'63; Zobowiązania z tytułu kredytów akceptacyjnych i remboursowych zł 1 491 476'87; Zobowiązania z tytułu transakcji dewizowych na termin zł 319 509'29; Różne rachunki zł 567 862'88; Procenty pobrane na 1939 r. zł 218 883'26; Zysk zł 85 444'07; **Suma bilansowa zł 71 469 835'17.**

Zobowiązania z tytułu udzielonych gwarancji zł 6 047 839'63; Różni za inkaso zł 14 093 077'86.

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

WINIEN. — Procenty i prowizje wypłacone zł 2 272 409'58; Koszty handlowe: a) wydatki osobowe zł 2 324 799'77, b) emerytury i świadczenia socjalne zł 425 675'94, c) wydatki rzeczowe zł 352 405'01, razem zł 3 102 880'72; Podatki zł 150 511'86; Amortyzacja nieruchomości zł 33 225'00; Zysk zł 182 850'92; **Ogółem zł 5 741 878'08.**

Odpisy na papierach wartościowych i udziałach zł 2 067 219'14; Odpisy na dłużnikach zł 2 695 187'71; Pozostałość zysków zł 85 444'07; **Razem zł 4 847 850'92.**

MA. — Pozostałość zysków z lat ubiegłych zł 99 295'97; Procenty i prowizje pobrane zł 5 331 369'55; Różnice kursowe zł 242 772'16; Dochody z nieruchomości zł 34 539'95; Zwrot sum dawniej odpisanych zł 33 900'45; **Ogółem zł 5 741 878'08.**

Zysk z 1938 r. zł 182 850'92; Przeniesiono z kapitału zakładowego zł 2 890 000'00; Przeniesiono z kapitału zapasowego zł 1 775 000'00; **Razem zł 4 847 850'92.**

1520

II OGŁOSZENIE

Zarząd Towarzystwa Zakładów Żyrardowskich, Spółki Akc.

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 11 lipca 1939 r. o godz. 11 odbędzie się w gmachu Stowarzyszenia Techników w Warszawie, ul. Czackiego 3/5

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdań Zarządu i Rady Nadzorczej oraz rachunku strat i zysków za rok obrachunkowy 1938 i bilansu na dz. 31 grudnia 1938 r.;
- 3) Udzielenie władzom Towarzystwa pokwitowania z ich czynności w 1938 r.;

- 4) Podział zysków za 1938 r.;

- 5) Zmiana statutu Spółki w następujący sposób:

I. w par. 9 dodaje się nowy punkt d) Komisja Rewizyjna;
II. w par. 16 skreśla się ustęp, poczynający się od słów „Do kompetencji Rady Nadzorczej” aż do końca, a na to miejsce wpisuje się: „Rada Nadzorcza określa liczbę członków Zarządu, mianuje ich, odwołuje i zawiera z nimi umowy służbowe oraz wykonuje czynności, określone w Kodeksie Handlowym. Zezwolenia Rady Nadzorczej wymaga:

a) nabycie i zbycie oraz obciążenie nieruchomości Spółki w tym zakresie, w jakim sprawy te nie podlegają uchwale Walnego Zgromadzenia,

b) postawienie przez Zarząd na porządku dziennym Walnego Zgromadzenia sprawy emisji obligacji,

c) udzielenie przez Zarząd ogólnego pełnomocnictwa do działania w imieniu Spółki i prowadzenia jej interesów oraz mianowanie prokurentów,

d) tworzenie nowych przedsiębiorstw o odrębnej osobowości prawnej oraz nabywanie udziałów w innych przedsiębiorstwach,

e) tworzenie nowych jednostek produkcyjnych, bądź uruchomienie nowych działów produkcji w ramach przedsiębiorstwa Spółki,

f) przystąpienie do porozumień gospodarczych wytwórców”;

III. Po par. 19 wstawia się następujący podtytuł: „d) Komisja Rewizyjna” oraz 2 nowe paragrafy 20 i 21 w następującym brzmieniu: „Par. 20. Komisja Rewizyjna składa się z pięciu osób, wybieranych przez Walne Zgromadzenie, i powołana jest do spełniania czynności, przewidzianych w Kodeksie Handlowym; Par. 21. Członkowie Komisji Rewizyjnej otrzymują za swe czynności wynagrodzenie w wysokości, ustalonej przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów”;

IV. Dotychczasowe paragrafy 20, 21, 22, 23, 24, 25 i 26 otrzymują nową numerację; mianowicie: 22, 23, 24, 25, 26, 27 i 28;

6) Określenie wynagrodzenia członków Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej;

7) Ustalenie liczby członków Rady Nadzorczej i wybór członków Rady;

8) Wybór Komisji Rewizyjnej.

PP. Akcjonariusze życzący sobie wziąć udział w powyższym Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu, winni przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia, najpóźniej do dn. 4 lipca 1939 r. włącznie do godz. 4 po południu, złożyć w siedzibie Spółki Akcyjnej Towarzystwa Zakładów Żyrardowskich w Warszawie, Traugutta 8, akcje względnie świadectwa depozytowe na złożone akcje bądź u notariusza, bądź w kredytowych instytucjach krajowych, bądź w następujących zagranicznych instytucjach kredytowych: 1) Crédit Commercial de France, Paris, Boulevard Malesherbes 21; 2) Bankhaus Theodor Gilissen, Amsterdam. W zaświadczeniach depozytowych należy podać ilość i numery akcji oraz stwierdzić, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia. 1538

II OGŁOSZENIE

Komisja Likwidacyjna Spółki Akcyjnej Europejskie T-wo Ubezpieczeń Towarów i Pakunków Podróżnych Spółka Akcyjna w likwidacji

zaprasza PP. Akcjonariuszów na

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

które odbędzie się w dn. 7 lipca 1939 r. o godz. 14 w sali posiedzeń Towarzystwa w Warszawie przy ulicy Jasnej Nr 4 z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie Zgromadzenia i wybór przewodniczącego;
- 2) Zatwierdzenie bilansu otwarcia likwidacji;
- 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za czas od dn. 16 października 1938 r. do dn. 31 grudnia 1938 r.;

4) Podział zysku, osiągniętego w czasie od dn. 16 października 1938 r. do 31 grudnia 1938 r.;

5) Udzielenie absolutorium władzom Spółki;

6) Zatwierdzenie budżetu na rok 1939 oraz określenie wynagrodzenia Rady Nadzorczej Spółki na tenże rok;

7) Wybory do Rady Nadzorczej;

8) Zezwolenie członkom władz Europejskiego Towarzystwa Ubezpieczeń Towarów i Pakunków Podróżnych, Spółka Akcyjna w likwidacji, na uczestniczenie we władzach innych towarzystw ubezpieczeń;

9) Sprawa funduszu zapomogowego dla urzędników Towarzystwa;

10) Sprawa sprzedaży połowy nieruchomości w Warszawie przy ul. Wojciecha Górskiego 5;

11) Sprawa lokaty funduszków Towarzystwa.

PP. Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Zgromadzeniu, powinni złożyć swe akcje lub świadectwa depozytowe w biurze Komisji Likwidacyjnej Spółki przynajmniej na tydzień przed terminem Walnego Zgromadzenia — z zachowaniem przepisów art. 399 Kodeksu Handlowego. 1535

II OGŁOSZENIE

Komisja Likwidacyjna Spółki Akcyjnej Europejskie T-wo Ubezpieczeń Towarów i Pakunków Podróżnych Spółka Akcyjna w likwidacji

zaprasza PP. Akcjonariuszów na

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

które odbędzie się w dn. 7 lipca 1939 r. o godz. 13 w sali posiedzeń Towarzystwa w Warszawie przy ulicy Jasnej Nr 4 z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie Zgromadzenia i wybór przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za czas od 1 stycznia 1938 r. do 15 października 1938 r.;
- 3) Podział zysku osiągniętego w czasie od 1 stycznia 1938 r. do 15 października 1938 r.;
- 4) Udzielenie absolutorium władzom Spółki.

PP. Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Zgromadzeniu, powinni złożyć swe akcje lub świadectwa depozytowe w biurze Komisji Likwidacyjnej Spółki przynajmniej na tydzień przed terminem Walnego Zgromadzenia — z zachowaniem przepisów art. 399 Kodeksu Handlowego. 1534

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Młyny i Zakłady Przemysłowo-Zbożowe

zawiadamia o mającym odbyć się

ZWYCZAJNYM WALNYM ZGROMADZENIU AKCJONARIUSZÓW

w dn. 19 lipca 1939 r. o godz. 18, ul. Wolska 40, z porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Odczytanie protokołu poprzedniego Walnego Zgromadzenia;
- 3) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej za czas od dn. 1/IV 1930 r. do dn. 31/VII 1938 r.;
- 4) Zatwierdzenie bilansów i rachunków strat i zysków oraz udzielenie Zarządowi absolutorium za tenże okres;
- 5) Zatwierdzenie budżetu na 1938/39 r.;
- 6) Wybór trzech członków Zarządu i pięciu Komisji Rewizyjnej;
- 7) Wolne wnioski.

1531

Koncern Maszynowy, Spółka Akcyjna, Warszawa]

Marszałka Focha 12

zawiadamia po myśli art. 398 § 2 Kod. Handl., że na Walnym Zgromadzeniu Spółki, odbytym w dn. 29 kwietnia 1939 r.

zapadły następujące uchwały:

1) Przyjęto do wiadomości i zatwierdzono sprawozdania, jak również bilans oraz rachunek strat i zysków za 1938 r.; 2) Walne Zgromadzenie kwituje władze Spółki z wykonania przez nie obowiązków, udziela Zarządowi i Radzie Nadzorczej absolutorium za 1938 r.; 3) Uchwalono rozdział zysków za 1938 r.; 4) Uchwalono marki prezencyjne dla członków Rady Nadzorczej w kwocie zł 3 000'00; 5) Wybrano w miejsce ustępującego członka Rady Nadzorczej P. Inż. Adama Walewskiego — nowego członka P. Inż. Ludwika Zagórny-Marynowskiego, Warszawa, Szara 14.

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — Majątek stały: Ruchomości zł 7 841'41; Majątek płynny: Gotówka w kasie zł 5 010'96, w P. K. O. zł 59 786'79, w P. K. O. na książ. oszcz. zł 32 432'50, w K. K. O. na książ. oszcz. zł 30 463'71; Papiery wartościowe zł 200'00; Udziały w obcych przedsiębiorstwach zł 5 000'00; Towary według inwentarza zł 3 788'67; Dłużnicy zł 54 939'27; Sumy przechodnie zł 770'00; Rachunek strat i zysków zł 20 524'04; **Ogółem zł 220 757'35.**

STAN BIERNY. — Kapitał akcyjny zł 100 000'00; Wierzyciele zł 41 346'43; Sumy przechodnie zł 647'98; Zysk za 1938 r. zł 78 762'94; **Ogółem zł 220 757'35.**

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

ROZCHODY. — Wydatki administracyjne zł 76 233'85; Amortyzacja ruchomości zł 998'56; Nieściągalne pretensje zł 122'55; Różnice kursu zł 254'71; Towary zł 1 967'33; Zysk za 1938 r. zł 78 762'94; **Ogółem zł 158 339'94.**

PRZYCHODY. — Prowizja zł 157 328'38; Procenty zł 1 011'56; **Ogółem zł 158 339'94.** 1511

„Juno” Fabryka Mydeł Toaletowych i Perfumerii, Spółka Akc.

L w ó w

Rachunek bilansu na dz. 31/XII 1938 r.

AKTYWA. — Kasa zł 81'47; Dłużnicy zł 19 457'87; Efekty zł 474'00; Licencje zł 6 827'00; Straty i zyski z lat ubiegłych zł 80 509'96; Towary zł 5 072'63; Inwentarz zł 39 695'40; **Razem zł 152 118'33.**

PASYWA. — Wierzyciele zł 42 381'48; Kapitał akcyjny zł 100 000'00; Amortyzacja zł 7 989'27; Antycypacje zł 827'86; Zysk zł 919'72; **Razem zł 152 118'33.**

Rachunek strat i zysków na dz. 31/XII 1938 r.

WINIEN. — R-k administracji zł 13 072'89; R-k przechodni zł 141'84; Zysk zł 919'72; **Razem zł 14 134'45.**

MA. — R-k kosztów ruchu zł 12 508'53; R-k efektów zł 952'65; R-k towarów zł 673'27; **Razem zł 14 134'45.** 1510

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Dom Przemysłowo-Towarowy Józef Fetter w Gdyni

zawiadamia niniejszym PP. Akcjonariuszów, że w dn. 5/VII b. r. o godz. 17 odbędzie się w Warszawie w lokalu firmy Józef Fetter Sp. Kom., ul. Przejazd Nr 5

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej, rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu oraz rachunku zysków i strat; 3) Pokwitowanie władz Spółki z wykonania przez nie obowiązków; 4) Podział zysków; 5) Wybory Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 6) Ustanowienie wynagrodzenia dla członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 7) Zmiana dotychczasowego brzmienia § 1 statutu Spółki, który otrzyma następujące: „Celem eksploatacji zakładu oczyszczania, suszenia, sortowania i pakowania owoców suszonych w Gdyni, łuszczenia pestek morelowych i dojrzewania bananów oraz składowania i spedycji towarów dla osób trzecich, zawiązuje się...” itd. bez zmiany; 8) Wolne wnioski.

1463-24-25

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki „Naftamin”, Spółka Akc. dla Przemysłu Naftowego w Katowicach—Ligocie

zawiadamia niniejszym PP. Akcjonariuszów Spółki, że w dn. 10 lipca 1939 r. o godz. 16 po południu w biurze firmy „Naftamin”, S. A. dla Przemysłu Naftowego w Katowicach—Ligocie, ul. Ks. Bisk. Bromboszcza 14 b, odbędzie się

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

firmy „Naftamin”, Spółka Akcyjna dla Przemysłu Naftowego w Katowicach—Ligocie, z następującym porządkiem dziennym:

1) Sprawozdanie Zarządu, przedłożenie i zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1938;
2) Udzielenie absolutorium Zarządowi i Radzie Nadzorczej Spółki za rok operacyjny 1938;
3) Wybór nowych członków Rady Nadzorczej;
4) Wolne wnioski.

Prawo udziału w powyższym Walnym Zgromadzeniu mają ci Akcjonariusze, którzy złożyli swoje akcje w biurze Zarządu Spółki „Naftamin”, S. A. dla Przemysłu Naftowego w Katowicach—Ligocie, ul. Ks. Bisk. Bromboszcza 14 b, lub u notariusza, albo w instytucji kredytowej krajowej tydzień przed terminem Walnego Zgromadzenia i wykażą się odpowiednim zaświadczeniem. 1475-24-25

II OGŁOSZENIE

Zarząd Cukrowni Opole, Spółki Akcyjnej

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 11 lipca 1939 r. o godz. 5 po poł. w lokalu Spółki przy ulicy Karowej Nr 20 w Warszawie odbędzie się

ZWYCZAJNE OGÓLNE ZEBRANIE AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI

z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu z czynności za rok operacyjny 1938/39; 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej za tenże okres; 4) Zatwierdzenie bilansu, rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1938/39 oraz udzielenie władzom Spółki pokwitowania z ich czynności; 5) Podział zysków za rok operacyjny 1938/39; 6) Wybór członka Zarządu; 7) Wybór 5 członków Komisji Rewizyjnej; 8) Określenie wynagrodzenia władz Spółki; 9) Upoważnienie Zarządu do zawarcia umowy z Dyrektorem Zarządzającym i określenia jego wynagrodzenia; 10) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Ogólnym Zebraniu, winni przynajmniej na tydzień przed terminem zebrania zgłosić swoje akcje w biurze Zarządu, Karowa Nr 20, zgodnie z art. 399 Kodeksu Handlowego. 1487-24-25

Przedsiębiorstwo Budowy Dróg i Mostów „Contractor”

Spółka Akcyjna w Warszawie

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — Nieruchomości zł 22 941'55; Ruchomości zł 224 395'46; Kasa zł 360'29; Banki zł 100 264'67; Dłużnicy zł 1 608 730'62; Surowce zł 52 086'44; Roboty nieodebrane zł 17 935'11; Sumy przechodnie zł 4 864'80; **Razem aktywa zł 2 031 578'94.**

Sumy pozabilansowe zł 389 493'21.

PASYWA. — Kapitał akcyjny zł 500 000'00; Rezerwa do dyspozycji zgromadzenia spółników zł 37'00; Umowna konserwacja dróg zł 23 875'00; Fundusz amortyzacyjny zł 94 300'02; Banki zł 376 968'90; Wierzyciele zł 1 006 756'97; Zysk w roku operacyjnym zł 29 641'05; **Razem pasywa zł 2 031 578'94.**

Sumy pozabilansowe zł 389 493'21.

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

DEBET. — Ogólne koszty administracyjne zł 120 777'68; Podatki państwowe i komunalne zł 28 709'85; Koszty budowy dróg zł 1 053 418'46; Umowne konserwacje dróg zł 23 875'00; Koszty kredytu zł 74 944'27; Różnice kursowe zł 39'11; Amortyzacja zł 51 361'31; Różne straty i odpisy w roku operacyjnym zł 251'84; Zysk w roku operacyjnym zł 29 641'05; **Razem zł 1 383 018'57.**

KREDYT. — Wykonane w roku operacyjnym roboty zł 1 305 737'22; Procenty zł 72 231'77; Różne dochody i zyski w roku operacyjnym zł 5 049'58; **Razem zł 1 383 018'57.**

1512

„Sosna Polska”, Spółka Akcyjna, Bydgoszcz

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — Majątek stały: Grunty zł 100 000'00; Budynki fabryczne zł 44 400'00; Budynki gospodarcze zł 62 800'00; Budynki mieszkalne zł 69 300'00; Maszyny zł 120 000'00; Szyny i wagoniki zł 70 000'00; Narzędzia zł 20 000'00; Ruchomości zł 10 000'00; Razem zł 496 500'00; Majątek płynny: Kasa zł 659'81; Weksle zł 1 164'00; Pożyczka Narodowa zł 480'00; Tarcica zł 1 800'00; Interhandel rach. towarów zł 41 821'76; Dłużnicy zł 72 552'10; Razem zł 118 477'67; Straty i zyski: Straty za lata ubiegłe zł 117 605'01; Strata za 1938 r. zł 12 649'87; Razem zł 130 254'88; **Ogółem zł 745 232'55.**

PASYWA. — Kapitał akcyjny zł 200 000'00; Dług hipoteczny zł 346 500'00; Fundusz amortyzacyjny zł 135 749'00; Fundusz specjalny zł 351'57; Wierzyciele zł 50 620'78; Rachunki przejściowe zł 9 666'00; Rachunki otwarte zł 2 345'20; **Ogółem zł 745 232'55.**

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

WINIEN. — Koszty handlowe zł 16 554'86; Robocizna zł 19 632'97; Zwózka zł 1 501'42; Podatki zł 2 502'15; Odsetki zł 612'13; **Ogółem zł 40 803'53.**

MA. — Dzierżawa zł 2 813'85; Tartak zł 14 076'69; Towary zł 11 263'12; Strata zł 12 649'87; **Ogółem zł 40 803'53.**

Walne Zgromadzenie Akcjon. Spółki „Sosna Polska”, odbyte dn. 29 kwietnia 1939 r. w Bydgoszczy uchwało:

1) Zatwierdzić bilans i rachunek strat i zysków za 1938 r., wykazujący stratę zł 12 649'87, oraz upoważnić Radę Nadzorczą do pertraktacji w celu uzupełnienia kapitału akcyjnego. 1544

„Azot”, Spółka Akcyjna w Jaworznie

Bilans zamknięcia na dz. 31/XII 1938 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Grunty zł 276 355'91; Budynki fabryczne zł 909 221'40; Budynki gospodarcze zł 30 496'79; Budynki mieszkalne zł 433 570'00; Maszyny i urządzenia zł 2 945 945'71; Tory przemysłowe zł 21 038'87; Inwentarz żywy zł 700'00; Ruchomości na fabryce i w budynkach mieszkalnych zł 56 922'52; Ruchomości laboratorium zł 16 974'06; Tabor konny i automobilowy zł 42 289'00; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie zł 4 023'49; Gotówka w bankach zł 156 873'86; Akcje i papiery procentowe zł 12 420'00; Weksle w portfelu i w inkasie zł 42 305'07; Materiały: a) surowce zł 206 345'35, b) pomocnicze zł 363 776'99; Półfabrykaty zł 147 543'50; Wyroby gotowe zł 912 130'90; Dłużnicy: Należności z tytułu umów zł 1 225'50; Odbiorcy za towary zł 419 641'44; Dostawcy za przedpłaty zł 74 292'96; Różni dłużnicy zł 58 647'66; Należności wątpliwe: a) weksle protestowane zł 519'65, b) należności w postępowaniu rewindykacyjnym zł 2 365'20; Kaucje gotówkowe i w papierach wartościowych zł 14 357'00; Sumy przechodnie, dot. okresu przyszłego zł 46 135'53; Rymesy w dyskoncie zł 60 100'44; Akcepty gwarancyjne otrzymane zł 185 576'00; Gwarancje w wekslach wydane zł 241 648'00; Gwarancje hipoteczne zł 1 848 500'00; Zyrobligó zł 5 000'00; **Ogółem zł 9 536 942'80.**

PASYWA. — I. Kapitał własny: Kapitał akcyjny zł 2 000 000'00; Kapitał zapasowy zł 187 172'42; Fundusz specjalnej rezerwy zł 45 737'37; II. Kapitał amortyzacyjny zł 2 431 520'25; III. Zobowiązania: a) Kredyt hipoteczny — pożyczka długoterminowa B. G. K. zł 1 473 465'20; b) Wierzyciele: 1) akcepty własne towarowe zł 138 745'66, 2) podatki zł 44 457'69, 3) dostawcy za towary zł 292 454'39, 4) różni wierzyciele zł 15 566'54, 5) odbiorcy za przedpłaty zł 3 050'87, 6) różni odbiorcy zł 49 402'02; Sumy przechodnie, dotyczące okresu przyszłego zł 133 655'67; Pozostałość z zysku za 1937 r. zł 1 987'03; Zysk za rok operacyjny zł 378 903'25; Redyskont weksli w B. G. K. zł 60 100'44; Gwarancje w wekslach komisanów zł 185 576'00; Akcepty gwarancyjne wydane zł 241 648'00; Obciążenia hipoteczne zł 1 848 500'00; Gwarancje żyrowe zł 5 000'00; **Ogółem zł 9 536 942'80.**

Rachunek strat i zysków na dz. 31/XII 1938 r.

STRATY. — Pozostałość fabrykatów na dz. 1/I 1938 r. zł 969 253'96; Zwroty fabrykatów w 1938 r. zł 321'01; Fabrykaty zakupione zł 632 234'07; Koszty fabrykacji zł 2 453 476'76; Koszty sprzedaży zł 630 640'02; Koszty administracyjne zł 369 700'74; Koszty handlowe zł 124 775'35; Koszty finansowe zł 107 369'41; Podatki zł 126 908'87; Koszty odszkodowań umo-

wnych zł 13 236'73; Amortyzacja zł 634 714'92; Odpisano zniszczone maszyny i urządzenia oraz ruchomości zł 12 215'12; Nieściągalne należności od odbiorców zł 412'55; Zysk w 1937 r. zł 1 987'03; Zysk za 1938 r. zł 378 903'25; **Ogółem zł 6 456 149'79.**

ZYSKI. — Pozostałość zysku z 1937 r. zł 1 987'03; Pozostałość fabrykatów na dz. 31/XII 1938 r. zł 1 059 674'40; Dochód ze sprzedaży produktów zł 5 072 735'37; Dochód z dzierżaw i najmów zł 137 805'04; Dochód z odszkodowań umownych zł 111 736'85; Dochody finansowe zł 29 951'99; Różnice kursowe zł 9 566'32; Różne wpływy zł 32 692'79; **Ogółem zł 6 456 149'79.** 1542

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Towarzystwo Przemysłu Metalowego K. Rudzki i S-ka, Spółka Akc.

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że w dn. 14 lipca 1939 r. o godz. 5 po poł. odbędzie się w siedzibie Spółki w Warszawie przy ulicy Wiejskiej Nr 3

63 ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania i bilansu za rok operacyjny 1938 oraz powzięcie uchwały o rozdziale zysków, względnie pokryciu strat; 3) Obniżenie kapitału zakładowego o złotych 3 240 000 w drodze obniżenia wartości i wymiany akcji; 4) Podwyższenie kapitału zakładowego o złotych 170 000 w drodze emisji akcji uprzywilejowanych co do głosu; 5) Wylączenie dotychczasowych akcjonariuszów od poboru akcji nowej emisji; 6) Zmiana § 5 statutu Spółki przez nadanie mu następującego brzmienia: „Kapitał akcyjny Spółki wynosi złotych 1 250 000 i podzielony jest na 12 500 akcji po złotych 100 wartości nominalnej każda, przy czym z tej liczby 1 700 akcji jest uprzywilejowanych co do głosu. Akcja uprzywilejowana daje na walnym zgromadzeniu prawo do pięciu głosów, inne zaś akcje do jednego głosu” oraz zmiana § 6 statutu przez nadanie mu następującego brzmienia: „Akcje uprzywilejowane są imienne, pozostałe akcje Spółki są na okaziciela. Akcjonariusz nie ma prawa żądać zamiany akcji na okaziciela na akcję imienną. Akcje wycina się z księgi, w której pozostają odcki i oznacza się je liczbami porządkowymi. Przeniesienie akcji imiennej wymaga zezwolenia Spółki”; 7) Rozpatrzenie i zatwierdzenie budżetu i planu działań na 1939 r.; 8) Potwierdzenie upoważnienia Zarządu do korzystania z kredytów w instytucjach finansowych i u osób prywatnych, zaciągania wszelkiego rodzaju pożyczek krajowych i zagranicznych, tudzież do hipotecznego ich zabezpieczenia; 9) Wybór członków Zarządu w miejsce ustępujących; 10) Wybór 5 członków Komisji Rewizyjnej.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni — stosownie do art. 399 Kodeksu Handlowego — złożyć w siedzibie Zarządu Spółki (Wiejska 3) w godzinach biurowych (między 10 i 3 po poł.) najpóźniej na tydzień przed terminem zgromadzenia akcje lub świadectwa depozytowe. 1527

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej „Union Textile”, Spółka Akc.

zawiadamia, że w dn. 30 czerwca 1939 r. o godz. 11 w siedzibie Zarządu Spółki w Częstochowie przy ul. Narutowicza Nr 80 odbędzie się

DOROCZNE ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI

z następującym porządkiem obrad:

1) Zagajenie Zebrania i wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu z działalności za 1938 r., bilansu na dz. 31 grudnia 1938 r. oraz rachunku zysków i strat za tenże okres; 3) Pokwitowanie władz Spółki z wykonania przez nie obowiązków; 4) Powzięcie uchwały w przedmiocie przeznaczenia zysku, osiągniętego w 1938 r.; 5) Wybór Zarządu i Rady Nadzorczej.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć w Spółce przynajmniej na tydzień przed terminem Zgromadzenia swe akcje względnie zaświadczenia, określone w art. 399 Kodeksu Handlowego. 1533

**Zarząd Spółki Akcyjnej Handlu Towarami Żelaznymi
Krzysztof Brun i Syn**

niniejszym ogłasza, że na Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszów, odbytym w dn. 12 czerwca 1939 r. w trybie § 1 art. 398

powzięte zostały następujące uchwały:

Do punktu III porządku dziennego: Walne Zgromadzenie wszystkimi głosami uchwaliło: 1) Obniżyć kapitał zakładowy Spółki o zł 800 000 osiemset tysięcy, tj do sumy zł 2 400 000 dwa miliony czterysta tysięcy, przez umorzenie 8 000 ośmiu tysięcy sztuk akcji Spółki po złotych sto nominalnej wartości każda; 2) Uzyskaną w ten sposób sumę zł 800 000 osiemset tysięcy przeznaczyć: a) zł 623 174 sześćset dwadzieścia trzy tysiące sto siedemdziesiąt cztery groszy 81 osiemdziesiąt jeden na całkowite pokrycie strat lat ubiegłych i b) saldo w kwocie zł 176 825 sto siedemdziesiąt sześć tysięcy osiemset dwadzieścia pięć groszy 19 dziewiętnaście zapisać na dobro rachunku kapitału rezerwowego; dotychczasowemu paragrafowi czwartemu statutu Spółki nadać brzmienie następujące: „§ 4. Kapitał zakładowy Spółki wynosi zł 2 400 000 (dwa miliony czterysta tysięcy) i jest podzielony na 24 000 (dwadzieścia cztery tysiące) sztuk akcji po zł 100 (sto) nominalnej wartości każda. Akcje opiewają na okaziciela”; 3) Polecieć Zarządowi dokonanie wymaganych przez odnośne przepisy formalności w związku z obniżeniem kapitału zakładowego, a w szczególności dokonanie ogłoszeń w trybie art. 441 § 1 Kodeksu Handlowego; 4) Polecieć Zarządowi wezwanie akcjonariuszów do złożenia w Spółce wszystkich posiadanych przez nich akcji, a to celem zatrzymania w Spółce i umorzenia jednej czwartej ilości przedstawionych przez każdego akcjonariusza akcji oraz przestemplowania i zwrócenia akcjonariuszom pozostałej ilości akcji; Do punktu IV porządku dziennego: Walne Zgromadzenie wszystkimi głosami uchwaliło: „Zmienić obowiązującą obecnie treść paragrafu trzynastego statutu Spółki i nadać temu paragrafowi brzmienie następujące: „§ 13. Z czystego zysku rocznego, jaki się okaże po potrąceniu wszelkich wydatków i strat i odpisów na amortyzację nieruchomości i ruchomego majątku Spółki wydziela się co najmniej osiem procent na kapitał zapasowy Spółki, dopóki kapitał ten nie osiągnie połowy kapitału zakładowego. Resztą czystego zysku Walne Zgromadzenie dysponuje według własnego uznania”.

1550

**Rosyjsko-Włoskie Towarzystwo WYROBÓW Włóknistych
Spółka Akcyjna w Warszawie**

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — Kasa zł 2 027'37; Papiery wartościowe zł 3 604'00; Dłużnicy zł 2 078'11; Banki zł 22 579'35; Nieruchomość zł 1 599 330'48; Maszyny i ruchomości zł 259 978'95; Straty z lat poprzednich zł 153 787'48; Strata za rok 1938 zł 9 455'10; Razem zł 2 052 840'84.

STAN BIERNY. — Wierzyciele krajowi zł 800'00; Wierzyciele zagraniczni zł 180 839'21; Rezerwa różnic kursowych zł 113 032'98; Rachunki przedwojenne zł 54 347'70; Kapitał akcyjny zł 1 440 000'00; Kapitał amortyzacyjny zł 263 820'95; Razem zł 2 052 840'84.

Rachunek zysków i strat

STRATY. — Koszty ogólne zł 15 495'21; Wydatki domu robotniczego zł 10 017'46; Ubezpieczenia społeczne zł 489'82; Podatki zł 15 650'32; Amortyzacja nieruchomości zł 26 139'03; Razem zł 67 791'84.

ZYSKI. — Wynajem budynków i lokali zł 57 831'89; Procenty zł 504'85; Strata za 1938 r. zł 9 455'10; Razem zł 67 791'84.

1540

Zarząd firmy Zakłady Mechaniczne Bormann, Szwede i S-ka, Sp. Akc.

stosownie do art. 441 K. H. podaje do wiadomości, że na Walnym Zebraniu Akcjonariuszów, odbytym w dn. 26 kwietnia 1939 r. uchwalono

obniżyć kapitał akcyjny Spółki

do wysokości zł 1 050 000. Wierzyciele Spółki, jeżeli nie zgadzają się na obniżenie, winni wnieść swe sprzeciw w ciągu trzech miesięcy, licząc od daty ostatniego ogłoszenia.

1545

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

„Spółka Akcyjna Handlu Towarami Żelaznymi Krzysztof Brun i Syn“

niniejszym zawiadamia wierzycieli Spółki, że Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów Spółki, odbyte w dn. 12 czerwca 1939 r. uchwaliło

obniżyć kapitał zakładowy Spółki

o zł 800 000, tj. do sumy zł 2 400 000, przez umorzenie 8 000 sztuk akcji po zł 100 nom. każda. Uzyskaną w ten sposób sumę zł 800 000 przeznaczyć: a) zł 623 174'81 na całkowite pokrycie strat lat ubiegłych i b) saldo w kwocie zł 176 825'19 zapisać na dobro kapitału rezerwowego.

W związku z powyższym Zarząd wzywa wierzycieli w trybie art. 441 § 1 Kodeksu Handlowego, aby — jeżeli nie zgadzają się na obniżenie — wnieśli swe sprzeciw w ciągu trzech miesięcy, licząc od daty ostatniego ogłoszenia.

1549

Zakłady Chemiczne Produktów Aromatycznych Wanilina

Spółka Akcyjna, Warszawa, Senatorska 36

Bilans na dz. 31/XII 1938 r.

STAN CZYNNY. — I. Majątek stały: Inwestycje zł 49 780'83; Maszyny zł 70 473'19; Ruchomości i urządz. zł 21 010'26; II. Majątek płynny: Towary zł 134 386'29; Półfabrykaty zł 58 087'15; Surowiec i opak. zł 175 232'00; Towary awizowane zł 102 312'11; Towary w konsygnacji zł 34 812'36; Kasa i sumy do dyspoz. zł 5 780'89; Weksle zł 12 170'41; Różne aktywa zł 4 298'39; Dłużnicy: Odbiorcy zł 77 918'20; Dostawcy zł 2 201'63; Interesenci: a) zaległe wpłaty na kapitał akcyjny zł 750 000'00, b) różni zł 42 177'55; Banki zł 3 283'28; Sumy przechodnie zł 3 521'08; Strata Sp. z o. o. zł 84 927'54; Strata za 1938 r. zł 67 368'88; **Ogółem zł 1 699 742'04.**

STAN BIERNY. — I. Kapitały własne: Kapitał akcyjny zł 1 000 000'00; Kapitał amortyzacyjny zł 15 818'71; II. Zobowiązania: Wierzyciele: Dostawcy zł 213 857'05; Odbiorcy zł 10 554'06; Interesenci: a) wpłaty akcjonar. na poczet II raty kapitału akcyjnego zł 184 769'80, b) różni zł 15 637'66; Banki zł 186 574'75; Akcepty zł 67 460'31; Towary w komisie zł 1 238'70; Sumy przechodnie zł 3 831'00; **Ogółem zł 1 699 742'04.**

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Fabrykacja zł 825 838'06; Podatki państwowe i komunalne zł 8 661'13; Procenty zł 25 951'10; Koszty sprzedaży zł 17 868'95; Koszty handlowe i admin. ogólnej zł 74 006'97; Amortyzacja zł 15 818'71; Różne straty zł 807'65; **Ogółem zł 968 952'57.**

MA. — Towary zł 894 420'99; Różnice kursowe zł 7 162'70; Strata czysta zł 67 368'88; **Ogółem zł 968 952'57.**

1548

Młyny Parowe „Hermanka“, Spółka Akcyjna, Poznań

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — Grunty zł 176 665'60; Budynki zł 1 120 238'18; Maszyny i urządzenia zł 2 044 227'85; Papiery wartościowe zł 34 708'00; Gotówka w kasie zł 14 977'47; Gotówka w bankach zł 5 885'99; Weksle w portfelu zł 22 553'00; Kaucje zł 260'00; Towary zł 438 673'31; Dłużnicy zł 1 775 614'37; Etykiety opłat od mąki zł 1 778'25; Sumy przechodnie zł 16 490'00; Strata z lat poprzednich zł 201 922'45; Zysk w 1938 r. zł 30 817'52 = zł 171 104'93; **Razem zł 5 823 176'95.**

Gwarancje zł 112 079'25.

PASYWA. — Kapitał zakładowy zł 1 000 000'00; Kapitał zapasowy zł 104 732'01; Fundusz rezerwy specjalnej zł 600 000'00; Fundusz im. Hermana Rotholza zł 50 000'00; Fundusz z przechowania zł 908 014'85; Kapitał amortyzacyjny zł 2 240 396'57; Zobowiązania zł 916 962'09; Sumy przechodnie zł 3 071'43; **Razem zł 5 823 176'95.**

Zobowiązania z tytułu gwarancji zł 112 079'25.

Zobowiązania zagraniczne zł 1 915'42.

Rachunek zysków i strat za 1938 r.

WINIEN. — Koszty administracji ogólnej zł 131 200'19; Koszty fabrykacji zł 279 197'37; Koszty sprzedaży zł 39 820'36; Koszty kredytów zł 51 211'88; Podatki państwowe i komunalne zł 61 345'33; Opłaty od mąki zł 156 726'75; Amortyzacja zł 25 169'26; Zysk zł 30 817'52; **Razem zł 775 488'66.**

MA. — Towary zł 771 389'31; Ogrodnictwo zł 2 329'35; Dzierżawa roli zł 1 770'00; **Razem zł 775 488'66.**

1556

Pétroles de Boryslaw, Spółka Akcyjna, Antwerpia

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — Prawa naftowe, udziały w przedsiębiorstwach przemysłowych i górniczych, wiercenia fr. b. 7 753 300'88; Nieruchomości, materiały i ruchomości fr. b. 3 036 044'08; Kasy i banki fr. b. 105 656'93; Portfel fr. b. 31 635'00; Zapasy ropy fr. b. 107 255'67; Różni dłużnicy fr. b. 1 749 767'06; Gwarancje w akceptach fr. b. 275 000'00; Strata w latach ubiegłych fr. b. 1 854 124'31; Strata w roku 1938 fr. b. 1 646 579'33; **Razem fr. b. 16 559 363'26.**

STAN BIERNY. — Kapitał 2 100 udziałów bez wartości nominalnej fr. b. 500 000'00; Rezerwy na wątpliwe należności fr. b. 750 000'00; Obligacje emisji 1920 r. w obiegu fr. b. 4 458 500'00; Odsetki dłużne właścicielom obligacji fr. b. 33 942'67; Zapadłe kupony od akcji i obligacji fr. b. 8 071'85; Różni wierzyciele fr. b. 10 445 015'64; Akcepty fr. b. 275 000'00; Rezerwy podatkowe i inne fr. b. 88 833'10; **Razem fr. b. 16 559 363'26.**

Rachunek zysków i strat na dz. 31 grudnia 1938 r.

STRATY. — Straty z lat ubiegłych fr. b. 1 854 124'31; Koszty eksploatacji kopalni fr. b. 1 614 807'53; Koszty ogólne, podatki i różne fr. b. 783 989'25; Amortyzacja praw naftowych, udziałów w przedsiębiorstwach przemysłowych i górniczych i wierceń fr. b. 861 477'54; Amortyzacja nieruchomości, materiałów i ruchomości fr. b. 251 474'79; Rezerwa na amortyzację wątpliwych wierzytelności fr. b. 750 000'00; **Razem fr. b. 6 115 873'42.**

ZYSKI. — Przychód z kopalni, produkcja ropy i gazu fr. b. 2 615 169'78; Saldo fr. b. 3 500 703'64; **Razem fr. b. 6 115 873'42.**
1525

Przedstawicielstwo Belgijskiej Spółki Akcyjnej „Nafta Boryslawska w Polsce“, Krosno

Bilans z dn. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — I. Majątek stały: Prawa naftowe zł 98 136'97; Budynki fabryczne zł 2 035'55; Budynki gospodarcze zł 13 276'56; Budynki mieszkalne zł 162 821'48; Urządzenie techniczne kopalni zł 179 899'53; Inwentarz biurowy zł 10 392'85; Inwentarz gospodarczy zł 2'00; Inwentarz warsztatowy zł 64'30; II. Majątek płynny: Gotówka w kasach, bankach i P. K. O. zł 5 709'27; Waluty zł 0'01; Weksle w portfelu zł 5 600'00; Udziały w innych przedsiębiorstwach zł 17 010'00; Zapasy materiałów pomocniczych zł 25 133'34; Zapasy ropy zł 19 501'04; Kaucje w akceptach zł 50 000'00; Bruttowcy zł 22'79; Odbiorcy zł 86 902'72; Dostawcy zł 46'65; Różni dłużnicy zł 93 331'83; Wątpliwe wierzytelności zł 153 709'33; Sumy przechodnie: Dochody dotyczące okresu przeszłego zł 100'00; Wydatki dotyczące okresu przeszłego zł 3 471'25; Strata w roku 1928 zł 43 118'18; Strata w roku 1932 zł 432 480'55; Strata w roku 1933 zł 95 693'33; Strata w roku 1934 zł 124 661'29; Strata w roku 1936 zł 52 126'54; Strata w roku 1937 zł 60 822'28; Strata w roku 1938 zł 23 529'12; **Razem stan czynny zł 1 759 598'76.**

STAN BIERNY. — I. Kapitał własny: Kapitał zakładowy zł 624 750'00; II. Rezerwy: Rezerwy na wątpliwe należności zł 153 709'33; III. Zobowiązania: Zobowiązania krajowe: Akcepty gwarancyjne zł 50 000'00; Banki zł 14 973'00; Zaległe podatki zł 18 662'03; Dostawcy zł 500'47; Odbiorcy zł 21 144'40; Bruttowcy zł 9 224'45; Różni wierzyciele zł 114 067'17; Zobowiązania zagraniczne: Pożyczki udzielone przez przedsiębiorstwa przemysłowe zagraniczne zł 170 642'85; Sumy przechodnie: Dochody dotyczące okresu przeszłego zł 75'00; Wydatki dotyczące okresu przeszłego zł 985'70; Zysk w roku 1929 zł 246 275'27; Zysk w roku 1930 zł 201 793'65; Zysk w roku 1931 zł 30 502'97; Zysk w roku 1935 zł 102 292'47; **Razem stan bierny zł 1 759 598'76.**

Rachunek zysków i strat

WINIEN. — Koszty eksploatacji zł 277 763'39; Koszty wiercenia zł 41 368'53; Koszty administracji zł 87 085'33; Podatki państwowe i komunalne zł 32 950'54; Koszty kredytów zł 17 172'33; Straty kursowe zł 17'96; Amortyzacje zł 37 523'86; Różne koszty zł 4 660'38; Różne straty zł 6 345'81; **Razem zł 504 888'13.**

MA. — Produkcja ropy i gazu zł 480 484'72; Różne dochody zł 874'29; Strata w roku 1938 zł 23 529'12; **Razem zł 504 888'13.**
1524

Starzycka Fabryka Wyrobów Sukiennych Z. Bernstein

Spółka Akcyjna w Tomaszowie Mazowieckim

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — 1) Majątek stały: Grunty zł 146 403'20; Budynki: a) fabryczne zł 460 565'36, b) gospodarcze zł 6 308'96, c) mieszkalne zł 88 597'20, razem zł 555 471'52; Razem zł 701 874'72; Maszyny i ruchomości zł 1 115 616'45; Samochody zł 33 860'48; Inwentarz zakładowy i biurowy: a) żywy zł 4848'00, b) martwy (ruchomości) zł 6 617'00, razem zł 11 465'00; 2) Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 35 020'67; Papiery procentowe: a) Pożyczka Inwestycyjna zł 68'00, b) Pożyczka Konsolidacyjna zł 3 900'00, razem zł 3 968'00; Weksle w portfelu zł 85 272'54; Materiały: a) surowce zł 58 611'90, b) pomocnicze i pędne (barwniki, chem. i smary) zł 14 771'79, razem zł 73 383'69; Opał zł 315'00; Towary gotowe i półgotowe zł 191 783'75; Dłużnicy: a) zaliczki na Pożyczkę Narodową zł 300'00, b) zaliczki zł 2 711'31, c) odbiorcy zł 1 100 473'38, razem zł 1 103 484'69; R-k zysków i strat (niepokryta strata za 1934 r.) zł 42 161'72, przeniesiony zysk z 1937 r. na 1938 r. zł 145'47, razem zł 42 016'25; **Razem zł 3 398 061'24.**

STAN BIERNY. — 1) Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 1 680 000'00; Fundusz rezerwy zł 17 346'17; 2) Kapitał amortyzacyjny zł 1 311 269'18; 3) Zobowiązania: a) Wierzyciele (dostawcy) zł 323 457'56; b) Zaległe świadczenia społeczne: pod. dochod. od upos. służb. zł 1 347'24, Fundusz Bezrobocia zł 802'00, Ubezpieczalnia Społeczna zł 4 774'69, Fundusz Pracy zł 2 053'42, razem zł 8 977'35; c) Zaległe podatki: Izba Skarbowa Łódź zł 20 931'06, Urząd Skarbowy w/m zł 5 505'78, Magistrat m. Tomaszowa Maz. zł 1 512'50, razem zł 27 949'34; Razem zł 360 384'25; Zysk za 1938 r. zł 29 061'64; **Razem zł 3 398 061'24.**

Rachunek zysków i strat

Ogólny przychód zł 1 308 443'19; Ogólny rozchód zł 1 279 381'55; Zysk zł 29 061'64.

Rachunek zysków i strat na dz. 31 grudnia 1938 r.

WINIEN. — R-k surowców zł 466 739'30; R-k farbiarni zł 61 152'45; R-k opału zł 60 881'80; R-k tkalni zł 94 280'80; R-k procentów zł 64 441'92; R-k kosztów handlowych zł 31 847'64; R-k podatków zł 58 869'43; R-k administracji zł 107 199'09; Fabrykacja zł 228 241'60; R-k asekuracji zł 14 503'43; Wynagrodzenia Zarządu zł 30 000'00; R-k prowizji zł 60 273'89; R-k różnic kursowych zł 950'20; Razem zł 1 279 381'55; Zysk zł 29 061'64; **Razem zł 1 308 443'19.**

MA. — R-k towarów zł 999 075'90; R-k wykończalni zł 271 660'73; R-k przedalni zł 36 206'56; R-k czynszu komornianego zł 1 500'00; **Razem zł 1 308 443'19.**

W myśl uchwały Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów z dn. 28/IV 1939 r. zysk za 1938 r. w kwocie zł 29 061'64 postanowiono w całości przelać na kapitał amortyzacyjny.
1532

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Tomaszowska Fabryka Sztucznego Jedwabiu, Spółka Akc.

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w środę dn. 12 lipca 1939 r. o godz. 13 odbędzie się w lokalu Zarządu w Warszawie przy ul. Wilczej 9a

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawa emisji obligacji, ustalenie jej wysokości i warunków.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swe akcje, względnie kwity depozytowe jednej z krajowych instytucji kredytowych lub jednej z następujących instytucji zagranicznych: Banca Commerciale Italiana w Mediolanie, S. Japhet & Co. Ltd. w Londynie, Crédit Lyonnais w Paryżu, Hallgarten & Co. w New Yorku, w biurze Zarządu Spółki przynajmniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia — zgodnie z § 22 statutu.

PP. Akcjonariusze mają prawo — zgodnie z § 17 statutu — zgłaszać do dn. 28 czerwca b. r. dodatkowe sprawy do porządku dziennego, które zamieszczone zostaną w następnym ogłoszeniu.
1537

Modrzejów-Hantke

Zjednoczone Zakłady Górniczo-Hutnicze, Spółka Akcyjna

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Grunty z 2 370 948'02; Budynki: a) fabryczne z 6 682 788'69, b) gospodarcze z 3 395 620'08, c) mieszkalne z 6 055 509'48, razem budynki z 16 133 918'25; Prawa i nadania górnicze z 1 529 559'95; Nowe inwestycje (niezakończone) z 467 600'98; Maszyny i urządzenia techniczne (maszyny, urządzenia techniczne, kolejki, tabor kolejowy itd.) z 39 655 254'82; Narzędzia i zapasowe części maszyn z 2 343 423'82; Inwentarz zakładowy i biurowy: a) żywy z 29 272'70, b) martwy (ruchomości) z 781 290'58, razem inwentarz zakładowy i biurowy z 810 563'28; Razem majątek stały z 63 311 269'12; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie z 130 368'14; Dokumenty wartościowe w kasie (czeki, zaliczenia kolejowe i inne) z 13 248'53; Gotówka w bankach z 488 108'82; Papiery procentowe z 102 605'89; Weksle: a) w portfelu z 82 822'35, b) w inkasie z 33 033'36, razem weksle z 115 855'71; Akcje: a) własne, przejęte od b. Tow. B. Hantke, S. A. z 16 461'90, b) innych przedsiębiorstw z 565 413'89, razem akcje z 581 875'79; Udziały w innych przedsiębiorstwach z 790 768'00; Materiały: a) surowce z 1 441 147'64, b) pomocnicze i pędne z 1 140 377'32, razem materiały z 2 581 524'96; Półfabrykaty z 2 340 568'92; Gotowe wyroby i towary z 5 427 179'98; Dłużnicy: a) należności z tytułu umów kartelowych z tytułu operacji finansowych z 1 610 631'13, b) odbiorcy z 2 784 848'94, c) dostawcy z 615 500'88, d) różni z 746 091'24, e) należności wątpliwe i zamrożone z 156 185'49, razem dłużnicy z 5 913 257'68; Inne aktywa: Kaucje gotówkowe z 38 209'52; Sumy przechodnie: a) wydatki, dotyczące okresu przyszedłego z 104 413'32, b) inne: 1) pozycje do stopniowego umorzenia z 992 710'16, 2) pozycje do zniesienia w następnym miesiącu z 41 462'60, 3) dodatkowe premie eksportowe do zainkasowania z 2 539'00, 4) różnie z 2 313'63, razem sumy przechodnie z 1 143 438'71; Razem majątek płynny z 19 667 010'65; **Ogółem aktywa z 82 978 279'77.**

Zabezpieczenia przez nas otrzymane: w wekslach kaucyjnych, gwarancyjnych, papierach wartościowych, w listach gwarancyjnych itp. z 599 606'81; Różni za udzielone przez nas zabezpieczenia z 13 267 146'41; Majątek wydzierżawiony (huta Blachownia) z 771 670'52; Weksle klientowskie w obiegu z 2 565 036'87.

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał zakładowy z 15 650 000'00; Kapitał zapasowy z 2 224 209'74; Razem kapitały własne z 17 874 209'74; II. Kapitał amortyzacyjny: saldo z roku ubiegłego z 24 290 873'95, dopisano w roku sprawozdawczym a) przez produkcję z 40 183'55, b) przez rach. strat i zysków z 2 015 312'59, razem dopisano w roku sprawozdawczym z 2 055 496'14, razem kapitał amortyzacyjny z 26 346 370'09, mniej c) spisano w tymże okresie z 163 657'38, pozostaje na kapitał amortyzacyjny z 26 182 712'71; III. Zobowiązania: a) Akcepty: 1) bankowe z 460 090'00, 2) pokryciowe z 4 511 174'06; b) Banki: 1) zobowiązania finansowe z 24 051 812'74, 2) zobowiązania bieżące z 2 867 487'70; c) Dostawcy z 2 188 323'97; d) Odbiorcy z 458 666'08; e) Różni z 2 428 814'74; Razem wierzyciele z 36 966 369'29; Zobowiązania z tytułu umów kartelowych: z tytułu operacji handlowych z 600 220'27; Fundusze i zobowiązania specjalne: a) kaucje gotówkowe otrzymane z 1 820'00, b) niepodniesiona dywidenda za 1927 r. z 699 381'00, razem fundusze i zobowiązania specjalne z 701 201'00; Sumy przechodnie: a) pozycje do zniesienia w następnym miesiącu z 117 146'04, b) rezerwa na % bankowe z 456 412'00, c) różnie z 29 586'60, razem sumy przechodnie z 603 144'64; Razem zobowiązania z 38 870 935'20; IV. Zysk operacyjny za 1938 r. z 50 422'12; **Ogółem pasywa z 82 978 279'77.**

Zabezpieczenia przez nas wydane: w wekslach kaucyjnych, gwarancyjnych, papierach wartościowych, w listach gwarancyjnych itp. z 13 267 146'41; Różni za udzielone nam zabezpieczenia z 599 606'81; Ministerstwo Przemysłu i Handlu z 771 670'52; Obligo z tytułu żyra na wekslach klientowskich z 2 565 036'87.

I. Rachunek strat i zysków za rok operacyjny 1938

WINIEN. — Koszty administracji ogólnej z 3 502 919'40; Koszty fabrykacji z 38 303 849'33; Różnica pomiędzy remanentami na dz. 1/I 1938 r. i na dz. 31/XII 1938 r. z 1 666 767'87; Koszty sprzedaży: a) prowizja agentów z 491 001'74, b) koszty eksportu z 15 584'35, c) koszty handlowe syndykatów

z 382 497'69, d) różnie z 10 950'71, razem koszty sprzedaży z 900 034'49; Koszty kredytów: a) % od zobowiązań finansowych z 1 276 270'08, b) % od zobowiązań operacyjnych z 1 123 526'27, razem koszty kredytów z 2 399 796'35; Podatki państwowe i komunalne z 1 135 108'84; Odpisy amortyzacyjne z 2 055 496'14; Różne straty: a) różnice kursowe z 55 791'01, b) na majątku stałym z 2 374'79, c) konserwacja nieczynnych obiektów z 54 615'96, d) na materiałach i wyrobach z 61 589'70, e) na dłużnikach i wierzycielach z 34 723'09, f) na akcjach, udziałach i papierach wartościowych z 146 009'00, g) na gospodarce rolnej i leśnej oraz na eksploatacji domów w Katowicach i Bydgoszczy z 5 895'11, h) inne straty z 24 283'22, razem różne straty z 385 281'88; Zysk operacyjny za 1938 r. z 50 422'12; **Ogółem winien z 50 399 676'42.**

MA. — Dochód ze sprzedaży z 50 275 516'08; Różne zyski: a) różnice kursowe z 101 145'73, b) odzyskane należności z 23 014'61, razem różne zyski z 124 160'34; **Ogółem ma z 50 399 676'42.**

II. Rachunek strat i zysków sanacyjny

WINIEN. — Straty z lat ubiegłych: pokrywa się straty do dn. 1/I 1938 r. z 5 153 473'55; Kapitał zapasowy: przenosi się na kapitał zapasowy resztę zysku sanacyjnego z 2 224 209'74; **Ogółem winien z 7 377 683'29.**

MA. — Bonifikata z układu z 7 377 683'29; **Ogółem ma z 7 377 683'29.**

Projekt podziału zysków

Zysk operacyjny za 1938 r. z 50 422'12.

1) Odlicza się 8% na kapitał zapasowy z 4 033'77;

2) Przenosi się na 1939 r. z 46 388'35,

1547

„Leo“ Fabryka Obuwia, Spółka Akcyjna, Bydgoszcz

Chocimska 13

Bilans per 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — Majątek stały: Place Mielec z 15 000'00; Place Bydgoszcz z 6 000'00; Budynki fabryczne z 169 000'00; Budynki mieszkalne z 11 504'00; Maszyny i aparaty z 592 658'53; Kopyta z 166 062'71; Noże z 22 317'53; Wozy i szory z 1 974'00; Konie z 1 075'00; Samochody z 25 344'00; Urządzenia z 24 751'61; Laboratorium z 1 000'00; Majątek płynny: Kasa z 2 631'40; P. K. O. z 9 749'00; Banki z 3 812'00; Czeki z 432'00; Rymesy z 25 100'00; Pożyczka Inwestycyjna z 4 834'50; Odbiorcy I z 181 841'34; Odbiorcy II z 122 493'12; Dostawcy I z 2 970'34; Opał z 738'00; Akcjonariusze z 33 140'03; Surowce i materiały z 229 126'99; Antycypacje z 11 889'16; Dłużnicy hipoteczni z 470 000'00; Straty ubiegłych lat z 139 645'65; **Razem z 2 275 090'91.**

PASYWA. — Kapitał zakładowy z 500 000'00; Rezerwa z 246'46; Kapitał amortyzacyjny z 602 427'53; Dostawcy I z 180 142'39; Dostawcy II z 148 042'16; Odbiorcy I z 146'61; Banki z 91 959'13; Akcepty z 209 043'84; Antycypacje z 4 144'82; Zobowiązania hipoteczne z 470 000'00; Zysk z 68 937'97; **Razem z 2 275 090'91.**

STRATY. — Surowiec z 1 221 204'02; Koszty fabrykacji z 254 713'78; Robocizna z 303 508'75; Koszty administracji z 127 611'50; Koszty kredytu z 29 001'70; Podatki z 62 866'12; Koszty sprzedaży z 195 683'92; Amortyzacja z 94 731'72; Zysk z 68 937'97; **Razem z 2 358 259'48.**

ZYSKI. — Sprzedaż obuwia z 2 314 683'52; Sprzedaż odpadków z 7 858'48; Skonto bonifikaty dostawców z 35 564'81; Diferencje kursowe z 152'67; **Razem z 2 358 259'48.** 1536

Huta Poldi (Poldina Hut)

Na odbywającym w dn. 19 czerwca 1939 r. 48 Walnym Zebraniu Akcjonariuszów firmy Poldina Hut postanowiono zostało

wypłacić za 1938 r. 12½%-ową dywidendę

tj. Kc. 50, czyli po potrąceniu 10% podatku Kc. 45 (czterdzieści pięć koron czeskich) od jednej akcji. Wypłata dywidendy nastąpi, poczynając od dn. 20 czerwca 1939 r. za okazaniem kuponu Nr 29. Realizacja kuponów odbywać się będzie: w Pradze: w Ceska eskomptni banka a uverni ustav i w Zivnostenska Banka; w Reichenbergu: w Dresdner Bank, Filiale Reichenberg; w Wiedniu: Länderbank Wien, Aktiengesellschaft; w Genewie: w Société de Banque Suisse.

Praga, dn. 19 czerwca 1939 r.

1553

Rada Zarządzająca

Bacon-Export Gniezno, Spółka Akcyjna w Łodzi

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Grunty i place zł 96 445'87; Budynki zł 631 005'63; Urządzenia i maszyny zł 2 023 350'51; Inwentarz zł 1 948'00; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie zł 100 906'55; Banki zł 674 011'59; Papiery wartościowe zł 48 684'00; Weksle zł 7 657'54; Udziały w innych przedsiębiorstwach zł 60 000'00; Zapasy zł 5 199 363'56; Pożyczki inwest. magistratów zł 482 066'42; Dłużnicy zł 2 883 056'18; Dłużnicy z tytułu kaucyj zł 16 253'00; Dłużnicy konsygnacyjni i komisowi zł 3 221 244'07; Sumy przechodnie zł 114 104'25; **Razem zł 15 560 097'17.**

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał akcyjny zł 2 500 000'00; Kapitał zapasowy zł 425 000'00; Rezerwa specjalna zł 1 975 000'00; Rezerwa podatku dochodowego zł 98 282'45; II. Kapitał amortyzacyjny zł 1 138 085'04; III. Zobowiązania: Wierzyciele zł 5 192 639'54; Wierzyciele z tytułu kaucyj zł 6 977'01; Towary w konsygnacji i w komisie zł 3 221 244'07; Sumy przechodnie zł 62 247'45; Pozostałość zysku z roku ubiegłego zł 8 801'99; Zysk w 1938 r. zł 931 819'62; **Razem zł 15 560 097'17.**

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

WINIEN. — Zapasy na dz. 1/I 1938 r. zł 3 868 596'74; Zakup surowców i materiałów zł 28 592 092'81; Koszty administracji zł 676 942'97; Koszty produkcji zł 3 391 488'79; Koszty sprzedaży zł 5 887 970'32; Koszty kredytów zł 284 709'82; Koszty handlowe zł 517 660'20; Podatki państwowe i komunalne zł 232 653'46; Świadczenia socjalne zł 214 769'95; Utrzymanie samochodów ciężarowych zł 284 173'47; Opłaty do organizacji zawodowych zł 639 216'77; Utrzymanie chlewni zarodowej zł 567'54; Różnice kursowe zł 20 329'91; Różne straty zł 72 140'10; Amortyzacja zł 235 428'54; Pozostałość zysku z roku ubiegłego zł 8 801'99; Zysk za 1938 r. zł 931 819'62; **Razem zł 45 859 363'00.**

MA. — Pozostałość zysku z roku ubiegłego zł 8 801'99; Wpływy ze sprzedaży zł 40 581 406'08; Różnice kursowe zł 1 777'29; Różne wpływy zł 36 699'51; Odsetki zł 31 314'57; Zapasy na dz. 31/XII 1938 r. zł 5 199 363'56; **Razem zł 45 859 363'00.**

1515

Zarząd firmy „Oświlecim“ Zjednoczone Fabryki Maszyn i Samochodów, Spółka Akcyjna w Krakowie

ogłasza po myśli art. 428 § 1 kod. handl. bilans zamknięcia na dz. 31/XII 1938 r. oraz rachunek strat i zysków na dz. 31/XII 1938 r. — oba zatwierdzone przez Walne Zgromadzenie

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Grunty zł 216 152'07; Budynki: a) fabryczne zł 746 106'45, b) gospodarcze zł 69 236'73, c) mieszkalne zł 237 893'00 = zł 1 071 236'18; Urządzenia techniczne zł 851 245'32; Inwentarz zakładowy i biurowy zł 75 071'55; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 131 102'60; Weksle w portfelu i inkasie zł 3 987'50; Materiały zł 75 461'80; Fabrykaty niewykończone zł 13 846'60; Gotowe wyroby i towary zł 46 077'80; Dłużnicy: a) odbiorcy zł 19 844'38, b) dostawcy zł 73'12, c) różni zł 65 229'76 d) wątpliwe należności: 1) należności niezabezpieczone zł 119 253'79, 2) należności w postępowaniu reindykacyjnym zabezpieczone zł 395 385'28, 3) inne zł 35 118'63 = zł 634 868'96; Skład konsygnacyjny zł 103 365'44; Strata: a) z lat minionych zł 61 460'75, b) za rok bieżący zł 21 412'52 = zł 82 873'27; **Razem zł 3 305 289'09.**

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał akcyjny zł 1 000 000'00; II. Kapitał amortyzacyjny: a) z lat minionych zł 617 505'80, b) za rok bieżący zł 114 428'80 = zł 731 934'60; III. Zobowiązania: Wierzyciele: a) dostawcy zł 1 558 990'82, b) odbiorcy zł 8 283'62, c) różni zł 6 080'04 = zł 1 573 354'49; **Razem zł 3 305 289'09.**

Ogólna kwota zobowiązań zagranicznych zł 1 554 626'42.

Rachunek strat i zysków na dz. 31 grudnia 1938 r.

STRATY. — Koszty administracji ogólnej zł 35 168'47; Koszty sprzedaży i inkasa zł 58 409'46; Podatki państwowe i komunalne zł 12 154'65; Odpisy amortyzacyjne zł 114 428'80; Przeniesienie straty zł 61 460'75; **Razem zł 281 622'13.**

ZYSKI. — Zysk brutto zł 198 748'86; Strata: a) z lat minionych zł 61 460'75, b) za rok bieżący zł 21 412'52 = zł 82 873'27; **Razem zł 281 622'13.**

1526

Chorzowska Gazownia, Spółka Akc. w Chorzowie

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Budynki fabryczne zł 442 238'41; Budynek mieszkalny w/m, ul. Wolności 36, zł 137 688'98; Budynek mieszkalny w/m, ul. Przy Gazowni 7, zł 48 083'62; Maszyny, aparaty itp. zł 2 398 729'19; Auto ciężarowe zł 45 380'09; Konie, wozy i uprząż zł 8 048'20; Ruchości zł 42 757'58; Narzędzia różne zł 7 010'03; Zapasy towarów i materiałów gazowni i fabryki papy dachowej zł 61 831'76; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie zł 952'77; Gotówka w bankach zł 93 511'92; Papiery wartościowe zł 10 214'30; Dłużnicy zł 34 501'54; III. Strata za 1938 r. zł 39 834'99; **Razem zł 3 370 783'38.**

Sumy pozabilansowe. — Książeczki K. K. O. inkasentów w depozycie zł 900'00.

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał akcyjny zł 540 000'00; Ustawowy fundusz rezerwowy zł 7 174'42; Fundusz odnowienia zł 185 656'03; Fundusz odnowienia pieców zł 5 051'05; Rezerwa na pokrycie strat na dłużnikach zł 5 220'38; II. Kapitał amortyzacyjny: saldo w dn. 1 stycznia 1938 r. zł 2 454 294'79, dopisano w 1938 r. zł 85 261'86; III. Zobowiązania: 5% na Fundusz Pracy od sprzedanego gazu zł 584'03; Magistrat w/m z tytułu umowy dzierżawnej zł 8 641'58; Podatek dochodowy od uposażeń zł 1 762'42; Rachunek przejściowy zł 3 929'60; Dostawcy zł 3 247'75; Niepodjęte z tyt. obniżenia kapitału akcyjnego zł 26 250'00; Kaucje konsumentów gazowych zł 43 709'47; **Razem zł 3 370 783'38.**

Sumy pozabilansowe. — Inkasenci za złożone kaucje zł 900'00.

Rachunek strat i zysków

za czas od dn. 1 stycznia do dn. 31 grudnia 1938 r.

STRATY. — Koszty utrzymania gazowni zł 261 321'17; Koszty utrzymania fabryki papy dachowej zł 5 374'06; Odpisy amortyzacyjne zł 85 892'39; **Razem zł 352 587'62.**

ZYSKI. — Sprzedaż gazu zł 240 055'41; Sprzedaż produktów ubocznych zł 24 638'91; Opłaty za gazomierze i przybory gazowe zł 22 011'59; Sprzedaż towarów fabryki papy dachowej zł 2 666'17; Dochody z domów mieszkalnych zł 14 618'78; Odsetki zł 4 579'21; Różne nadzwyczajne zyski zł 4 182'56; Strata za 1938 r. zł 39 834'99; **Razem zł 352 587'62.**

Powyższy bilans i rachunek strat i zysków zatwierdziło Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów w dn. 4 maja 1939 r.

U w a g a. — Firma nie posiada żadnych zobowiązań zagranicznych.

Główny buchalter: Zarząd:
(—) Prokurent Leopold Pałasiński (—) Inż. Bolesław Dalbor
1543

„Quercus“ Przemysł Drzewny, Spółka Akcyjna

W a r s z a w a

Bilans netto na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Inwentarz biurowy (ruchości) zł 1 966'60; II. Majątek płynny: Gotówka: w kasie zł 242'44, w Banku Zachodnim zł 7 807'94, w P. K. O. zł 12'95; Zapasy drzewa zł 97 630'28; Dłużnicy: Dostawcy i różni zł 55 873'81; Akcjonariusze za zaległe wpłaty na kapitał zakładowy zł 187 500'00; Wydatki w 1939 r. zł 3 700'00; III. Strata za 1938 r. zł 27 557'07; **Razem zł 382 291'09.**

Różni za wydane weksle gwarancyjne zł 10 000'00; Różni za towary w zastawie zł 30 295'00; **Razem zł 40 295'00.**

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 250 000'00; II. Zobowiązania: Wierzyciele zł 132 068'36; Zaległe podatki i świadczenia zł 222'73; **Razem zł 382 291'09.**

Weksle gwarancyjne zł 10 000'00; Towary w zastawie zł 30 295'00; **Razem zł 40 295'00.**

Zobowiązania zagraniczne zł 131 212'56.

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Koszty handlowe zł 20 450'69; Procenty zapłacone zł 317'34; Koszty organizacyjne zł 7 851'50; Koszty bankowe zł 443'61; **Razem zł 29 063'14.**

MA. — Procenty otrzymane zł 259'94; Różnice kursowe zł 1 246'13; Strata zł 27 557'07; **Razem zł 29 063'14.**

1541

Zakłady Włókiennicze Adolf Horak, Spółka Akcyjna

w Rudzie Pabianickiej

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — I. Majątek stały: Place zł 149 855'20; Budynki fabryczne zł 2 793 714'77; Budynki mieszkalne zł 528 112'36; Maszyny i urządzenia techniczne zł 13 393 248'27; Samochody i zaprząg zł 204 027'00; Ruchomości zł 150 433'55; Razem majątek stały zł 17 219 391'15; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie, bankach i oddziałach zł 396 541'93; Papiery wartościowe zł 64 534'25; Weksle w portfelu zł 287 888'05; Weksle w inkasie zł 2 704'55; Udziały w bankach i in. przedsięb. zł 128 600'00; Materiały: surowce zł 464 385'12; Materiały pomocnicze i pędne zł 145 300'66; Odpadki zł 97 457'62; Półfabrykaty zł 415 736'51; Towary gotowe zł 1 512 035'14; Dłużnicy: Odbiorcy zł 1 008 167'63; Zaliczki dostawcom zł 10 121'06; Różni dłużnicy zł 160 655'22; Razem majątek płynny zł 4 694 127'74; Sumy przechodnie zł 308 347'37; Towary w drodze zł 805 533'51; **Suma bilansowa zł 23 027 401'77.**

Sumy pozabilansowe. — Różni za akc. gwaranc. dep. zł 654 926'13; Różni za zra. zł 2 867 684'98.

STAN BIERNY. — I. Kapitały własne: Kapitał akcyjny zł 5 000 000'00; Kapitał zapasowy: saldo z roku ubiegłego zł 734 762'43, dotacja z zysku 1937 r. zł 75 464'43, razem kapitał zapasowy zł 810 226'86; Specjalny fundusz rezerwowy: saldo z roku ubiegłego zł 597 749'85, dotacja z zysku 1937 r. zł 787 840'91, razem specjalny fundusz rezerwowy zł 1 385 590'76; Kapitał amortyzacyjny: saldo z roku ubiegłego zł 5 634 645'99, dopisano w roku sprawozdawczym zł 1 768 085'64, odpisano w roku sprawozdawczym zł 59 025'83, razem kapitał amortyzacyjny zł 7 343 705'80; III. Zobowiązania: Akcepty zł 1 413 305'75; Banki zł 335 467'83; Dostawcy: krótkoterminowe zł 1 218 018'40; Dostawcy: długoterminowe zł 1 975 878'46; Wierzyciele: długoterminowe zł 1 641 906'45; Wierzyciele: krótkoterminowe zł 104 353'56; Razem zobowiązania: zł 6 688 930'45; Zaliczki od odbiorców zł 138 160'98; Wkłady akcjonariuszów zł 241 999'31; R-k specjalny przejściowy różnic kursowych zł 133 121'65; Sumy przechodnie zł 90 872'13; Różni za towary w drodze zł 805 535'51; Zysk za 1938 r. zł 389 258'32; **Suma bilansowa zł 23 027 401'77.**

Sumy pozabilansowe. — Akcepty gwaranc. — depoz. zł 654 926'13; Zobowiązania żyrowe zł 2 867 684'98.

Suma zobowiązań zagranicznych zł 3 170 105'75.

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

WINIEN. — Koszty administracji ogólnej zł 1 444 475'66; Koszty sprzedaży zł 799 120'97; Koszty kredytów zł 625 757'98; Koszty handlowe zł 768 676'73; Podatki państwowe i komunalne zł 730 586'24; Świadczenia socjalne i oliary na cele społeczne zł 452 883'86; Straty na dłużnikach zł 44 901'43; Straty na kursie papierów wartościowych zł 8 732'75; Straty na sprzedanych obiektach majątkowych zł 4 623'55; Amortyzacja zł 1 768 085'64; Zysk zł 389 258'32; **Razem zł 7 037 103'13.**

MA. — Zysk brutto z fabrykacji zł 7 004 098'81; Różnice kursowe zł 22 486'07; Zysk na kursie papierów wartościowych zł 1 806'25; Odsetki od papierów wartość. zł 8 712'00; **Razem zł 7 037 103'13.**

Na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszów teże Snólki w dn. 31 maja 1939 r., odbyłym na podstawie art. 398 Kodeksu Handlowego, zapadły następujące uchwały, wyluszczone w protokole, sporządzonym przez Notariusza w Łodzi, Dra Oksza-Strzeleckiego, w teże dacie za Nr 876/39:

a) Zatwierdzono sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej, bilans oraz rachunek strat i zysków za rok operacyjny 1938 i udzielono Zarządowi absolutorium;

b) Wykazany przez bilans zysk za 1938 r. w sumie zł 389 258'32 podzielono jak następuje: na kapitał zapasowy zł 31 140'67, na tantiemę dla członków Komisji Rewizyjnej zł 80 000'00, na remunerację dla kier. wydz. zł 12 000'00 i na rezerwę na podatek dochodowy zł 266 117'65;

c) Zatwierdzono budżet wydatków na 1939 r. w sumie zł 2 500 000'00 z prawem przekroczenia przez Zarząd tej sumy o 20%;

d) Do Komisji Rewizyjnej wybrani zostali: Dr Paweł Speidel, Ingeborg Speidel, Käthe Bogdanow, Katarzyna Horak i Ruth Speidel;

e) Do Zarządu na miejsce ustępującego Dra Adolfa Speidla wybrany został ponownie Dr Adolf Speidel.

1516

Zakłady Przemysłowe Karola Eiserta, Spółka Akc. w Łodzi

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — Majątek stały: Grunty zł 729 236'64; Budynki: fabryczne zł 3 756 708'57, gospodarcze zł 270 694'77, mieszkalne zł 48 326'84, budowa domu mieszkalnego zł 107 837'17, urządzenie kanalizacyjne zł 30 613'37, razem zł 4 214 180'72; Urządzenia techniczne: maszyny zł 7 880 076'45; Inwentarz: biurowy zł 84 778'12, środki lokomocji zł 46 104'25, inwentarz żywy zł 625'00, razem zł 131 507'37; Majątek płynny: Gotówka w kasie zł 38 101'66; Czeki zł 10 370'40; Banki zł 321 075'29; Papiery wartościowe zł 238 646'57; Weksle w portfelu zł 601 669'74; Weksle w inkasie zł 85 226'80; Udziały w innych przedsiębiorstwach zł 390 000'00; Razem zł 1 685 090'46; Zapasy: surowce zł 1 811 219'00, materiały pomocnicze zł 84 610'00, materiały techniczne zł 40 032'00, materiały pędne zł 8 932'00, materiały różne zł 5 945'00, półfabrykaty zł 326 655'00, wyroby gotowe zł 2 045 609'00, razem zł 4 323 002'00; Dłużnicy: odbiorcy zł 1 429 516'95, odbiorcy za protesty zł 59 128'14, dostawcy zł 30 942'35, różni zł 2 627 540'93, razem zł 4 147 128'37; Sumy przechodnie: wydatki okresu przyszłego zł 11 710'50, inne zł 298 374'75, razem zł 310 085'25; **Ogółem zł 23 420 307'26.**

Kaucje, depozyty i towary w drodze zł 1 948 779'95.

STAN BIERNY. — Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 9 000 000'00; Kapitał zapasowy zł 1 140 000'00; Fundusz amortyzacyjny: saldo z roku ubiegłego zł 7 960 858'43, spisano zł 744 547'11, dopisano w roku sprawozdawczym zł 609 230'96, razem zł 7 825 542'28; Fundusz amortyzacyjny specjalny: saldo z roku ubiegłego zł 39 537'00, spisano zł 20 187'00, dopisano w roku sprawozdawczym zł 8 500'00, razem zł 27 850'00; Kapitał obligacyjny zł 1 693 440'00; Zobowiązania: Wierzyciele: akcepty zł 307 991'57, banki zł 126 681'66, dostawcy zł 1 260 896'76, odbiorcy zł 108 561'25, różni zł 711 461'20, razem zł 2 515 592'44; Specjalny r-k przejściowy różnic kursowych zł 1 165 213'89; Zysk za 1938 r. zł 90 587'27, mniej pozostałość straty z lat ubiegłych zł 37 918'62 = zł 52 668'65; **Ogółem zł 23 420 307'26.**

Kaucje, depozyty i zobowiązania za towary w drodze zł 1 948 779'95; Zobowiązania z tytułu żyr na wekslach zł 1 140 534'92.

Ogólna kwota zobowiązań zagranicznych zł 1 179 643'26.

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

WINIEN. — Saldo z roku ubiegłego zł 37 918'62; Koszty administracji zł 536 245'00; Koszty fabrykacji zł 9 011 358'67; Koszty sprzedaży zł 497 454'42; Koszty kredytów zł 368 064'70; Koszty handlowe zł 68 242'00; Podatki zł 381 592'86; Świadczenia socjalne zł 311 355'40; Straty na sprzedanych obiektach majątkowych zł 761 966'45; Odpisy nieściągalnych należności zł 19 727'11; Odpisy amortyzacyjne zł 609 230'96; Amortyzacja nowonabytego samochodu zł 8 500'00; Zysk za 1938 r. zł 90 587'27, mniej pozostałość straty z lat ubiegłych zł 37 918'62 = zł 52 668'65; **Ogółem zł 12 664 324'84.**

MA. — Dochody: z fabrykacji zł 11 600 673'27, z przedzalni zarobkowej zł 285 394'64, z działu konfekcji zł 1 819'39, ze spisanych należności zł 910'65, z różnic kursowych zł 4 444'18, z pogorzeli zł 6 348'60; Amortyzacja sprzedanych obiektów etc. etc. zł 764 734'11; **Ogółem zł 12 664 324'84.** 1513

Akcyjny Bank Związkowy, Spółka Akcyjna we Lwowie

w l i k w i d a c j i

Bilans za 1938 r.

AKTYWA. — R-k dłużników zł 166 280'55; R-k weksli nieuregulowanych zł 4 359'84; R-k ruchomości zł 1'00; R-k różnych zł 20'58; R-k strat i zysków z lat poprzednich zł 662 247'18; Strata zł 33 637'12; **Razem zł 866 546'27.**

PASYWA. — R-k wierzycieli zł 102 605'95; R-k kapitału akcyjnego zł 720 000'00; R-k przechodni zł 43 262'68; R-k wkładów oszczędności zł 677'64; **Razem zł 866 546'27.**

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

STRATY. — R-k kosztów administracji zł 2 535'92; R-k odpisów zł 31 268'60; **Razem zł 33 804'52.**

ZYSKI. — R-k restytucji odpisów zł 167'40; Strata zł 33 637'12; **Razem zł 33 804'52.**

Likwidatorzy: Inż. Zbigniew Wierzbiański, Dr Bruno Littman. 1514

Zjednoczone Zakłady Włókiennicze

K. Scheiblera i L. Grohmana, Spółka Akcyjna w Łodzi

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Grunty z 3 793 827'25; Budynki: a) fabryczne z 21 580 642'09, b) gospodarcze z 4 668 425'86, c) mieszkalne z 8 228 309'64, ogółem z 34 477 377'59; Urządzenia techniczne z 81 644 440'17; Inwentarz zakładowy i biurowy: a) żywy z 11 713'48, b) martwy z 933 368'38, razem z 945 081'86; Ogółem z 82 589 522'03; Razem majątek stały z 120 860 726'87; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie z 105 406'15; Gotówka w bankach z 876 346'11; Weksle: a) w portfelu z 2 603 409'16, b) w inkasie z 135 213'58, razem z 2 738 622'74; Papiery procentowe z 210 138'90; Akcje i udziały w innych przedsiębiorstwach z 712 585'84; Materiały: a) surowce z 2 614 136'11, b) pomocnicze i pedne z 1 673 179'41, c) półfabrykaty z 6 591 101'74, d) gotowe towary z 12 937 739'19, razem z 19 528 840'93; Ogółem z 23 816 156'45; Dłużnicy: a) odbiorcy za towary z 3 708 476'26, b) odbiorcy za przędzę i odpadki z 92 219'93, c) odbiorcy zagraniczni z 124 079'79, d) r-ki rozliczeniowe odbiorców krajowych z 35 370'69, e) dostawcy z 495 032'13, f) różni z 1 518 432'15, g) należności wątpliwe: 1) weksle protestowane w postępowaniu windykacyjnym z 68 234'27, 2) należności w postępowaniu rewindykacyjnym z 91 685'11, 3) inne z 9 790'15, razem z 169 709'53; Ogółem z 6 143 320'48; Inne aktywa: Kaucje z 425'00; Sumy przechodnie: a) wydatki, ponies. w 1938 r., a dotyczące 1939 r. z 55 934'23, b) wpływy z 1939 r., a dotycz. 1938 r. z 14 845'28, c) różne z 213 197'83, razem z 283 977'34; Ogółem majątek płynny z 34 886 979'01; Ogółem majątek stały i płynny z 155 747 705'88; Straty za lata ubiegłe: do 1932 r. włącznie z 18 679 243'55, za 1933 r. z 268 729'40; za 1935 r. z 4 003 213'20, razem z 22 951 186'15; Ogólna suma bilansowa aktywów z 178 698 892'03.

Pozycje pozabilansowe z 47 447 391'06.

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał zakładowy 12 000 sztuk akcji po z 5 750'00 = z 69 000 000'00; II. Kapitał amortyzacyjny: Stan z dn. 1/I 1938 r. z 42 724 911'30, mniej spisano na starych, wycofanych z użytku i sprzedanych maszynach etc. z 694 085'03, pozostało z 42 030 826'27, plus dopis na kapitał amortyzacyjny za 1938 r. z 8 050 591'18, razem z 50 081 417'45; Ogółem z 119 081 417'45; III. Zobowiązania: Wierzyciele: a) Akcepty własne z 180 550'00; b) Banki z 44 404 326'14; c) Wkłady prywatne z 2 671 659'38; d) Rezerwa na podatki państw. i komunalne z 688 891'00; e) Dostawcy z 1 954 974'72; f) Odbiorcy: 1) przedpłaty za tkaniny z 61 023'62, 2) przedpłaty za przędzę i odpadki z 16 699'07, 3) r-ki rozlicz. odbior. krajowych z 52 031'46, 4) salda kredytowe odbiorców zagran. z 9 487'58, razem z 139 241'73; Różne pasywa: 1) kaucje odbiorców z 56 473'00, 2) różni z 792 363'94, 3) fundusz utrzymania Mauzoleum z 31 747'50, razem z 880 584'44; Ogółem z 50 920 227'41; Rezerwa na prowizje i bonifikaty z 11 539'86; Rezerwa na dłużników wątpliwych z 18 000'00; Razem z 29 539'86; Sumy przechodnie: wydatki poniesione w 1939 r., a dotyczące 1938 r. z 275 493'65, różne z 34 845'37, razem z 310 339'02; Ogółem z 51 260 106'29; Zysk sanacyjny z 8 357 368'29; Ogółem suma bilansowa pasywów z 178 698 892'03.

Pozycje pozabilansowe z 47 447 391'06.

U w a g a. — Ogólna suma zobowiązań zagranicznych (walutowych) z 4 106 266'55.

Rachunek zysków i strat za 1938 r.

PRZYCHÓD. — Dochód brutto ze sprzedaży z 57 545 578'74; Wpływ należności spisanych w latach ubiegłych z 20 394'32; Przyrost wartości papierów procentowych i akcji z 9 742'38; Dochody nadzwyczajne z 11 439'00; Różne wpływy z 10 368'37; Różnice kursowe z 25 721'20; Razem z 57 623 244'01.

ROZCHÓD. — Koszty administracji ogólnej z 2 038 460'72; Koszty fabrykacji z 40 965 704'34; Koszty sprzedaży z 3 992 230'77; Koszty kredytów z 1 826 671'65; Podatki państwowe i komunalne oraz opłaty stemplowe z 2 105 216'45; Straty na papierach wartościowych itp. z 190 293'98; Straty na zdemont. i sprzedanych maszynach etc. z 799 041'61; Dopis do rezerwy na dłużników wątpliwych z 196 891'89; Dopis do kapitału amortyzacyjnego z 8 050 591'18; Razem z 60 165 102'59; Przyrost remanentów gotowych towarów i półfabrykatów: remanent 1/I 1938 r. z 16 986 982'35, 31/XII 1938 r. z 19 528 840'83, różnica z 2 541 858'58; Razem z 57 623 244'01.

1523

Francuskie Towarzystwo Akcyjne „Perun”

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.
z działalności w Polsce

AKTYWA. — I. Majątek stały: 1) Place z 331 045'91; 2) Budynki: a) fabryczne z 1 196 848'25, b) gospodarcze z 160 321'26, c) mieszkalne z 192 485'73 = z 1 549 655'24; 3) Maszyny i urządzenia techniczne z 1 906 852'21; 4) Butle z 3 958 017'44; 5) Środki przewozowe z 176 466'85; 6) Urządzenia biurowe z 220 848'25; 7) Nowe instalacje z 273 581'27; Ogółem majątek stały z 8 416 467'17; II. Majątek płynny: 1) Kasa i banki z 467 942'66; 2) Akcje i udziały w innych przedsiębiorstwach z 1 307 852'61; 3) Weksle w portfelu i inkasie z 153 575'88; 4) Materiały: a) surowce z 526 633'65, b) półfabrykaty z 82 993'77, c) towary w drodze z 62 152'01, d) gotowe towary i wyroby z 888 587'85 = z 1 560 367'28; 5) Dłużnicy różni: a) odbiorcy z 1 404 151'33, b) dostawcy z 7783'21, c) różni z 102 616'84, d) wątpliwe należności z 47 119'63 = z 1 561 671'01; 6) Kaucje: a) gotówkowe z 10 542'13, b) papiery wartościowe z 94 530'82 = z 105 072'95; Ogółem majątek płynny z 5 156 482'39; Suma bilansowa z 13 572 949'56.

PASYWA. — I. Kapitały własne: 1) Kapitał przeznaczony do działalności w Polsce z 5 274 897'00; 2) Kapitał rezerwy z 226 550'49 = z 5 501 447'49; II. Kapitał amortyzacyjny z 3 114 061'64; III. Zobowiązania: 1) Wierzyciele różni z 599 179'42; 2) Dostawcy z 763 606'07; 3) Odbiorcy z 10 920'49; 4) Kaucje za butle z 31 306'89; 5) Pożyczka zagraniczna z 383 285'65; 6) Rezerwy specjalne z 1 374 837'69; 7) Rachunek przejściowy różnic kursowych z 530 701'47; 8) Zarząd — konto obrachunkowe z 156 572'71; Zysk za rok operacyjny 1938 z 1 107 030'04; Suma bilansowa z 13 572 949'56.

Rachunek zysków i strat 1938 r.

WINIEN. — 1) Koszty ogólno-handlowe z 1948 976'25; 2) Podatki państwowe i komunalne z 254 551'64; 3) Propaganda z 149 051'62; 4) Ekspedycje i przewozy z 198 296'14; 5) Utrzymanie butli z 39 939'74; 6) Utrzymanie warsztatów z 238 622'87; 7) Procenty z 23 342'39; 8) Prowizje i odszkodowania z 75 016'41; 9) Odpisano na straty zniszczony inwentarz z 9 735'36; 10) Straty na magazynach z 17 361'83; 11) Straty na dłużnikach z 12 176'86; 12) Straty różne z 29 502'37; 13) Rezerwy różne z 789 662'32; 14) Odpisy amortyzacyjne z 512 742'76; 15) Zysk za rok operacyjny 1938 z 1 107 030'04; Ogółem z 5 406 008'60.

MA. — 1) Zysk brutto ze sprzedaży i różnica na fabrykacji z 4 981 730'31; 2) Zysk brutto na lokacie butli z 20 057'58; 3) Procenty i dywidendy od papierów wartościowych z 8 273'83; 4) Prowizje i odszkodowania z 1 820'35; 5) Skonta kasowe z 21 693'98; 6) Różnice kursowe z 365 236'20; 7) Różne z 7 196'35; Ogółem z 5 406 008'60.

Francuskie Towarzystwo Akcyjne „Perun”

Bilans z działalności T-wa na dz. 31 grudnia 1938 r.
zatwierdzony przez Walne Zgromadzenie w Paryżu
w dn. 12 maja 1939 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Koszty podwyższenia kapitału fr. fr. 1'00; Ruchomości fr. fr. 477 229'93; Place i budynki fr. fr. 6 215 455'02; Maszyny i urządzenia fr. fr. 21 017 146'73; Nowe instalacje fr. fr. 1 599 033'23; Ogółem majątek stały fr. fr. 29 308 865'91; II. Majątek płynny: Wyroby gotowe i surowce fr. fr. 8 247 437'62; Półfabrykaty fr. fr. 463 312'72; Depozyty i kaucje fr. fr. 58 851'44; Kasy i banki fr. fr. 3 476 227'62; Weksle fr. fr. 995 376'16; Dłużnicy różni fr. fr. 8 591 476'53; Akcje i udziały fr. fr. 4 301 666'04; Ogółem majątek płynny fr. fr. 26 134 348'13; Suma bilansowa fr. fr. 55 443 214'04.

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał zakładowy fr. fr. 12 000 000'00; Rezerwa statutowa fr. fr. 203 875'90; Rezerwa pochodząca z waloryzacji nieruchomości w Polsce fr. fr. 1 348 560'45 = fr. fr. 13 552 436'35; II. Kapitał amortyzacyjny i konserwacji fr. fr. 12 116 217'53; III. Zobowiązania: Dostawcy fr. fr. 5 406 415'83; Wierzyciele różni fr. fr. 21 495 201'29; Pozostałość zysku ub. r. fr. fr. 116 293'56; Zysk za rok operacyjny 1938 fr. fr. 2 756 649'48; Suma bilansowa fr. fr. 55 443 214'04.

1529

Chemiczna Fabryka Dr Rattner, Spółka Akcyjna,

w Warszawie

Bilans zamknięcia w dn. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — Majątek stały: Place zł 58 084'37; Budynki fabryczne zł 294 721'96; Maszyny i urządzenia zł 407 098'65; Ruchomości biurowe zł 12 947'43; Licencje zł 18 095'15; Majątek płynny: Gotówka w kasach zł 3 355'15; Gotówka w bankach zł 3 182'62; Papiery procentowe, wadła zł 11 752'00; Wadła gotówkowe zł 4 495'40; Weksle w portfelu zł 17 881'93; Materiały: a) surowce zł 257 498'61, b) opakowanie zł 14 765'42; Towary gotowe zł 162 556'68; Dłużnicy: a) odbiorcy zł 330 073'19, b) dostawcy zł 1 353'69, c) różni zł 70 232'96, d) prot. weksle zł 5 343'25, e) wątpl. należności zł 4 242'44; Pożyczki zł 2 367'00; Sumy przechodnie zł 2 199'27; Poż. udział. Zarz. Miejsk. zł 253'00; **Razem zł 1 682 500'17.**

Sumy pozabilansowe. — Weksle obce wydane zł 447 779'70.

PASYWA. — Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 350 000'00; Kapitał zapasowy: a) saldo z 1937 r. zł 42 926'10, b) dopis. w roku sprawozd. zł 32 496'19, c) wystorn. amort. zł 36 407'12; Zobowiązania: Wierzyciele: a) akcepty długoterminowe zł 10 560'00, b) akcepty krótkoterminowe zł 158 040'84, c) banki zł 334 353'00, d) dostawcy zł 69 365'60, e) odbiorcy zł 12 676'20, f) różni zł 44 705'25; Gratyfikacja personelu zł 13 000'00; Sumy przechodnie zł 18 068'70; Specj. rach. przejśc. różnic kurs. zł 7 220'00; Zysk bilansowy za 1938 r. zł 75 362'62; **Razem zł 1 682 500'17.**

Sumy pozabilansowe. — Zobowiązania z tyt. żyra na weks. obcych wyd. zł 447 779'70.

Ogólna kwota zobowiązań zagranicznych zł 31 471'46.

Rachunek strat i zysków

STRATY. — Koszty admin. ogólnej zł 204 157'37; Koszty fabrykacji zł 276 426'31; Koszty sprzedaży zł 144 803'44; Koszty kredytów zł 74 654'61; Podatki państw. i komun. zł 35 448'77; Świadc. społ. zł 21 435'91; Straty na dłużn. zł 32 687'60; Odpisy amort. zł 32 413'69; Zysk bilansowy za 1938 r. zł 75 362'62; **Razem zł 897 390'32.**

ZYSKI. — Zysk brutto na towarach zł 888 364'81; Zysk z trans. handl. zł 1 518'61; Zysk na papierach proc. zł 1 168'00; Różn. kurs. zł 900'29; Zwroczone odszkodowania zł 5 438'61; **Razem zł 897 390'32.**

1539

Polskie Zakłady Chemiczne „Nitrat“, Spółka Akcyjna

Bilans w dn. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — I. Majątek stały: Place i grunty zł 663 659'16; Budynki: fabryczne zł 1 011 329'79, gospodarcze zł 143 063'95, mieszkalne zł 2 644 784'19 = zł 3 799 177'93; Maszyny i urządzenia zł 4 606 594'37; Bocznicza kolejowa zł 145 281'08; Tabor i ruchomości: inw. żywy zł 27 608'00, inw. martwy (ruchomości) zł 207 803'20 = zł 235 411'20; II. Majątek obrotowy: Materiały: surowce zł 343 288'40, pomocnicze i pędne zł 354 991'77 = zł 698 280'17; Wyroby zł 335 401'35; Dłużnicy: Odbiorcy zł 713 034'93; Dostawcy zł 76 214'85; Różni zł 2 705 946'96 = zł 3 495 196'74; Środki płynne: Kasa zł 12 052'98; Banki zł 348 915'82; Papiery procentowe zł 1 500 000'00; Akcje i udziały w innych przedsiębiorstwach zł 1 006 060'00; Weksle w inkasie zł 80 071'22 = zł 2 947 100'02; Pozyccie przechodnie zł 44 892'89; **Łącznie stan czynny zł 16 970 994'91.**

Pozyccie uzupełniające (pozabilansowe). — Różni za złożone depozyty nasze zł 1 797 060'00; Gwarancje otrzymane zł 4 033 896'00; Różni za nasze gwarancje zł 2 680 900'00; Kaucje hipoteczne otrzymane zł 10 000'00; Różni za nasze kaucje hip. zł 2 000 000'00; Kaucje otrzymane zł 2 632'50 = zł 10 524 488'50.

STAN BIERNY. — I. Kapitały własne: Kapitał akcyjny zł 4 000 000'00; Kapitał zapasowy: saldo z roku ubiegłego zł 130 349'54, dopisano z zysku 1937 r. zł 38 637'05, dopisano nieodebr. dywid. za 1932 r. zł 3 216'00 = zł 172 202'59; Fundusz specjalny zł 42 093'22; Rezerwa opodatkowana zł 1 776 460'62; II. Kapitał amortyzacyjny: saldo z roku ubiegłego zł 5 237 121'59, dopisano w roku bież. zł 920 201'60, odpisano amortyz. w roku bież. zł 772 076'45 = zł 5 385 246'74; III. Kapitały obce (zobowiązania): Dywidenda nieodebrana zł 114 918'34; Wierzytelności hipoteczne zł 325 391'95; Akcepty zł 39 198'16 = zł 479 508'45; Wierzyciele: Odbiorcy zł 760'08; Dostawcy zł 657 235'13; Różni zł 3 816 311'37 = zł 4 474 306'58;

Pozyccie przechodnie zł 74 393'64; Pozostałość z ub. roku zł 114 744'53; Zysk: z eksploatacji zł 400 538'54, z wygranych premij Poż. Inwest. zł 51 500'00 = zł 452 038'54 = zł 566 783'07; **Łącznie stan bierny zł 16 970 994'91.**

Pozyccie uzupełniające (pozabilansowe). — Depozyty własne zł 1 797 060'00; Różni za ich gwarancje zł 4 033 896'00; Gwarancje wekslowe wydane zł 2 680 900'00; Różni za kaucje hipoteczne zł 10 000'00; Kaucje hipoteczne wydane zł 2 000 000'00; Różni za ich kaucje zł 2 632'50 = zł 10 524 488'50.

Konto strat i zysków w dn. 31 grudnia 1938 r.

WINIEN. — Koszty produkcji zł 5 807 491'43; Koszty administracji ogólnej: Wynagr. Zarządu, Dyrekcji i Pracowników zł 703 643'76; Podatki państwowe i komunalne zł 1 374 025'66; Różne wydatki zł 146 267'88 = zł 2 223 937'30; Koszty sprzedaży zł 99 803'41; Różnice kursu zł 6 082'41; Koszty bankowe zł 5 172'74; Amortyzacja zł 920 201'60; Zysk: z eksploatacji zł 400 538'54, z wygranych premij Poż. Inwest. zł 51 500'00 = zł 452 038'54; **Razem zł 9 514 727'43.**

MA. — Sprzedaż zł 9 202 678'84; Procenty zł 215 730'31; Wygrane premie od Poż. Inwestyc. zł 51 500'00; Różne zł 44 818'28; **Razem zł 9 514 727'43.**

1554

„Kraj“ Fabryka Maszyn Rolniczych, Spółka Akc. w Kutnie

Bilans netto na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Grunty w Kutnie zł 164 013'56; Budynki zł 681 258'69; Urządzenia techniczne, przyrządy i maszyny zł 557 691'72; Inwentarz martwy zł 22 786'76; Razem majątek stały zł 1 425 750'73; II. Majątek płynny: Gotówka w kasach i bankach zł 15 647'72; Papiery %, akcje i udziały w innych przedsiębiorstwach zł 1 351'50; Weksle w portfelu zł 706'00; Zaliczenia kolejowe zł 12 394'25; Materiały: a) surowce zł 117 590'16, b) pomocnicze i pędne zł 44 000'25, razem zł 161 590'41; Półfabrykaty zł 160 661'17; Gotowe wyroby zł 121 241'16; Razem zł 281 902'33; Dłużnicy: a) odbiorcy zł 491 950'33, b) dostawcy zł 748'68, c) różni zł 35 369'25, razem zł 528 068'26; Razem majątek płynny zł 1 001 660'47; Wydatki roku przyszedłego zł 760'00; **Razem aktywa zł 2 428 171'20.**

PASYWA. — I. Kapitały własne: Zakładowy zł 750 000'00; Zapasowy zł 103 808'45; Razem zł 853 808'45; II. Rezerwa na nieuregulow. zobowiązania zł 28 975'97; III. Kapitał amortyzacyjny: saldo z ub. roku zł 717 898'47, dopisano w roku sprawozd. zł 75 303'50, razem zł 793 201'97; IV. Zobowiązania: Długoterminowe w bankach zł 319 048'76; Krótkoterminowe: a) akcepty zł 19 950'00, b) banki zł 139 500'57, razem zł 159 450'57, c) zaległe podatki i świadczenia socjalne zł 55 663'45, d) dostawcy zł 40 903'33, e) odbiorcy zł 45 538'72, f) różni zł 117 498'30, razem zł 259 603'80; V. Sumy przechodnie zł 2 101'65; Zysk netto za 1938 r. zł 11 980'03; **Razem pasywa zł 2 428 171'20.**

Sumy pozabilansowe. — Gwarancje zł 451 550'00; Obligo wekslowe w bankach zł 4 500'00.

Rachunek strat i zysków

STRATY. — Koszty administracji zł 77 319'19; Koszty skarbowe zł 32 543'00; Koszty fabrykacji zł 964 170'57; Koszty sprzedaży zł 59 722'01; Procenty zł 36 993'95; Odpisy: na majątku ruchomym zł 1 468'76, na odbiorcach zł 434'09; Amortyzacja ustawowa zł 75 303'50; Zysk netto za 1938 r. zł 11 980'03; **Razem zł 1 259 935'10.**

ZYSKI. — Produkcja za 1938 r. zł 1 259 263'73; Zwrot sum odpisanych na straty zł 671'37; **Razem zł 1 259 935'10.**

1552

Fabryka Papy Dachowej i Produkt. Smoł. „Gospodar“

Spółka Akcyjna w Sieradzu

Bilans na dz. 31/XII 1938 r.

AKTYWA. — Nieruchomości zł 89 871'52; Ruchomości zł 53 509'78; Gotówka w kasie i w bankach zł 3 235'61; Papiery wartościowe zł 1 385'00; Weksle zł 15 769'58; Surowce zł 45 358'59; Towary zł 27 464'62; Dłużnicy zł 69 830'42; Sumy przechodnie zł 749'25; **Razem zł 307 174'37.**

PASYWA. — Kapitały: Akcyjny zł 100 000'00; Zapasowy ustawowy zł 20 540'00; Zapasowy specjalny zł 69 944'43; Amortyzacyjny zł 71 219'57; Akcepty zł 2 400'00; Wierzyciele zł 21 956'86; Dywidenda niepodniesiona zł 2 250'05; Sumy przechodnie zł 1 848'58; Zysk zł 17 014'88; **Razem zł 307 174'37.**

1555

Zakłady Przemysłowe St. Weigt, Spółka Akcyjna w Łodzi

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.
(za okres operacyjny od dn. 1/VII 1938 r. do dn. 31/XII 1938 r.)

AKTYWA. — I. Majątek stały: Nieruchomości z 286 093'38; Maszyny z 508 823'45; Urządzenia, narzędzia i ruchomości z 85 106'73; II. Majątek płynny: Kasa i sumy do dyspozycji z 202 751'42; Portfel wekslowy z 409 679'45; Papiery wartościowe z 4 800'00; Materiały i surowce z 156 152'54; Półfabrykaty i fabrykaty z 343 585'23; Dłużnicy z 871 448'71; Dłużnicy hipoteczni z 225 000'00; Sumy przechodnie z 46 018'99; Kaucje z 11 870'00; Różne z 12 741'27; **Razem z 3 164 071'17.**
Gwarancje z 806 758'50; Zyro — oblięgo z 351 611'26.
Ogółem z 4 322 440'93.

PASYWA. — Kapitał akcyjny z 1 000 000'00; Kapitał zapasowy z 89 270'76; Fundusz inwestycyjny z 60 000'00; Kapitał amortyzacyjny z 245 629'62; Akcepty z 41 400'00; Zobowiązania krótkoterminowe z 521 589'88; Zobowiązania długoterminowe z 755 696'41; Wierzyciele hipoteczni z 30 000'00; Sumy przechodnie z 278 186'85; Różne z 64 057'54; Zysk w półroczu operacyjnym (II/1938) z 78 240'11; **Razem z 3 164 071'17.**

Gwarancje z 806 758'50; Zyro — oblięgo z 351 611'26.
Ogółem z 4 322 440'93.

Rachunek strat i zysków

za czas od dn. 1 lipca 1938 r. do dn. 31 grudnia 1938 r.

WINIEN. — Koszty fabrykacji i eksploatacji z 1 597 175'65; Koszty sprzedaży z 263 990'26; Podatki i świadczenia z 146 133'02; Koszty administracji ogólnej z 136 213'65; Koszty kredytów z 46 090'92; Ofiary społeczne z 1 225'80; Amortyzacja z 36 999'16; Odpisy na dłużnikach z 21 599'21; Zysk za półrocze II/1938 z 78 240'11; **Ogółem z 2 327 667'78.**

MA. — Przychód brutto z 2 327 667'78; **Ogółem z 2 327 667'78.**

Zarząd Spółki Akcyjnej St. Weigt, Sp. Akc., Łódź, ul. Senatorska Nr 7/9, podaje do wiadomości, że na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszów w dn. 26 maja 1939 r. zapadły następujące uchwały:

1) Zatwierdzono sprawozdanie Zarządu, bilans oraz rachunek strat i zysków za okres operacyjny od dn. 1/VII 1938 r. do dn. 31/XII 1938 r.;

2) Uchwalono zysk w kwocie z 78 240'11 podzielić w sposób następujący:

a) 4% dywidendy od kapitału akcyjnego z 1 000 000'00 = z 40 000'00.

b) na kapitał zasobowy z 8 890'11,

c) na fundusz inwestycyjny z 15 000'00,

d) na gratyfikację z 14 350'00;

3) Wynagrodzenie dla Rady Nadzorczej ustalono na z 500 za okres sprawozdawczy i po z 1 000 za każdy rok następny aż do odwołania.
1517

Toruński Port Drzewny, Spółka Akcyjna w Toruniu

Bilans po dz. 31 marca 1938 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Grunty z 1 512 486'00; Budynki z 20 485'88; Ruchomości z 335'10; II. Majątek płynny: Banki z 33 293'07; Dłużnicy z 377'50; Papiery wartościowe z 795'00; **Razem z 1 567 772'55.**

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał akcyjny z 1 200 000'00; Kapitał rezerwowy z 48 690'79; II. Kapitał amortyzacyjny: Kapitał amortyzacyjny - renowacyjny z 16 947'07; III. Zobowiązania: Wierzyciele z 2 044'70; Kasa skarbową z 290 574'79; Hipoteki z 3 556'05; Zysk za rok gospodarczy z 5 959'15; **Razem z 1 567 772'55.**

Rachunek zysków i strat za rok gospodarczy 1937/38

STRATY. — Wydatki administracyjne z 3 014'26; Podatki z 2 482'18; Amortyzacja z 204'85; Czysty zysk za rok gospodarczy z 5 959'15; **Razem z 11 660'44.**

ZYSKI. — Dzierżawy z 8 638'20; Administracja nieruchomości z 205'75; Procenty z 1 273'85; Opłaty postojowe z basenu portowego z 390'14; Wiklina z 1 000'00; Różnica kursowa z 152'50; **Razem z 11 660'44.**

Bilans po dz. 31 marca 1939 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Grunty z 1 512 486'00; Budynki z 20 485'88; Ruchomości z 321'60; II. Majątek płynny: Banki z 41 388'30; Dłużnicy z 143'50; Papiery wartościowe z 867'50; **Razem z 1 575 692'78.**

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał akcyjny z 1 200 000'00; Kapitał rezerwowy z 48 690'79; II. Kapitał amortyzacyjny: Kapitał amortyzacyjny - renowacyjny z 17 151'93; III. Zobowiązania: Wierzyciele z 4 328'95; Kasa skarbową z 290 574'79; Hipoteki z 3 556'05; Zysk za 1937/38 r. z 5 959'15; Zysk za rok gospodarczy 1938/39 z 5 431'12; **Razem z 1 575 692'78.**

Rachunek zysków i strat za rok gospodarczy 1938/39

STRATY. — Wydatki administracyjne z 1 043'12; Podatki z 2 434'73; Utrzymanie budynków (nadzorca portu) z 506'72; Utrzymanie nieruchomości przy Szosie Bydgoskiej z 1 040'53; Amortyzacja z 204'86; Cysty zysk za rok gospodarczy 1938/39 z 5 431'12; **Razem z 10 661'08.**

ZYSKI. — Dzierżawy z 8 591'70; Dzierżawa za prawo polowania z 115'00; Procenty z 1 419'88; Opłaty postojowe z basenu portowego z 462'00; Różnica kursowa z 72'50; **Razem z 10 661'08.**

Powyższe bilanse oraz rachunki zysków i strat zatwierdzone zostały przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów w dn. 13 czerwca 1939 r.
1518

Gbiorezyk i S-ka, Spółka Akcyjna w Poznaniu

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — Grunty z 50 000'00; Budynki z 30 000'00; Urządzenia techniczne z 31 798'68; Urządzenia biurowe z 17 063'07; Ruchomości z 2 070'56; Pojazdy z 2 743'52; Gotówka: a) w kasie z 4 751'32, b) w bankach z 3 532'54; Papiery procentowe z 956'70; Weksle w portfelu z 9 419'68; Udziały w innych przedsiębiorstwach z 203'75; Materiały: a) półfabrykaty z 36 245'74, b) gotowe wyroby z 20 819'22; Dłużnicy: a) odbiorcy z 206 504'59, b) dostawcy z 10 306'31, c) wątpliwe należności z 10 818'62; Inne aktywa: a) wadia i kaucje gotówkowe z 33 233'85; Sumy przechodnie z 2 702'28; Strata z lat ubiegłych z 126 698'65; **Razem z 599 869'08.**

Dłużnicy gwaranc. z 291 961'93.

STAN BIERNY. — Kapitał zakładowy z 280 000'00; Kapitał zapasowy: a) saldo z lat ub. z 3 454'42, b) dopisano w roku sprawozdawczym z 1 170'80; Kapitał amortyzacyjny: a) saldo z lat ub. z 49 144'92, b) dopisano w roku sprawozdawczym z 5 217'36; Zobowiązania: a) Akcepty z 55 630'87; b) Banki z 35 640'13; c) Zał. podatki z 36 982'33; d) Zał. świadczenia socjalne z 5 857'80; e) Dostawcy z 64 648'27; f) Odbiorcy z 5 137'67; g) Różni z 28 006'45; Sumy przechodnie z 6 500'00; Inne pasywa z 9 013'85; Zysk w roku sprawozdawczym z 13 464'21; **Razem z 599 869'08.**

Wierzyciele gwaranc. z 291 961'93.

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Koszty administracji ogólnej z 48 284'34; Koszty fabrykacji z 69 663'41; Koszty sprzedaży z 7 941'35; Koszty kredytów z 1 678'75; Podatki z 11 642'14; Świadczenia socjalne z 16 751'97; Odpisy amortyz. z 5 217'36; Inne wydatki z 23 718'33; Strata nadzw. z 498'65; Strata z lat ub. z 126 698'65; Przelew na kap. zap. z 1 170'80; Zysk z 13 464'21; **Razem z 326 729'96.**

MA. — Zysk brutto z 198 006'77; Wpływy nadzw. z 2 024'54; Strata z lat ub. z 126 698'65; **Razem z 326 729'96.** 1528

„Teren“ Spółka Akcyjna dla Przemysłu Budowlanego

w l i k w i d a c j i

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Grunty z 108 450'00; Budynki mieszk. z 416 105'11; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie i P. K. O. z 1 372'67; Strata za 1938 r. z 68 718'82; **Razem z 594 646'60.**

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał likwidacyjny z 25 403'79; II. Zobowiązania: Wierzyciele z 568 756'27; Sumy przechodnie z 486'54; **Razem z 594 646'60.**

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

WINIEN. — Koszty administracji z 1 358'85; Podatki z 4 093'11; Strata na zrealizowanych parcelach z 90 239'80; **Razem z 95 691'76.**

MA. — Dochód netto z nowego domu mieszk. z 26 738'44; Odsetki z 234'50; Strata za 1938 r. z 68 718'82; **Razem z 95 691'76.** 1530

Zarząd Spółki Akcyjnej Polski Fiat, Spółka Akcyjna

mającej siedzibę w Warszawie przy ul. Sapieżyńskiej Nr 6, na zasadzie art. 58 ust. 3 prawa o spółkach akcyjnych ogłasza, że Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów, odbyte w dn. 14 czerwca 1939 r. w Warszawie w siedzibie Spółki, uchwaliło:

1) Zatwierdzić sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej za rok operacyjny 1938 jak również bilans Spółki na dz. 31 grudnia 1938 r., zamykający się w aktywach i pasywach sumą zł 14 290 794'96 oraz rachunek strat i zysków, wykazujący w roku sprawozdawczym zysk w sumie zł 347 779'09 i zysk z lat ubiegłych, wynikiły z rektyfikacji bilansów za lata 1936 i 1937 w sumie zł 1 702 588'79, a razem zł 2 050 367'88, i udzielić Zarządowi i Radzie Nadzorczej absolutorium z działalności władz w roku sprawozdawczym 1938; przedłożony bilans na dz. 31 grudnia 1938 r. wraz z przedłożonym rachunkiem zysków i strat został oparty na zrezyfikowanych bilansach i rachunkach zysków i strat za lata operacyjne 1936 i 1937, a to stosownie do uchwały Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów z dn. 8 marca 1939 r.;

2) Zysk z roku operacyjnego 1938 w sumie zł 347 779'09 łącznie z zyskiem bilansowym, wynikłym z rektyfikacji bilansów za lata 1936 i 1937 wskutek zysku na rachunku różnic kursowych, tj. ogólną sumę zł 2 050 367'88 oraz łącznie z sumą, pozostawioną z lat poprzednich do dyspozycji Walnego Zgromadzenia — zł 411 853'80, tj. sumę zł 2 462 221'68 podzielić, jak następuje:

a) zgodnie z § 22 statutu Spółki 8% od sumy zł 2 050 367'88, tj. sumę zł 164 029'43, przeznaczyć na powiększenie kapitału zapasowego, wobec czego kapitał zapasowy stanowić będzie zł 199 842'80;

b) na dywidendę dla akcjonariuszów przeznaczyć sumę zł 100 000, stanowiącą 10% od kapitału akcyjnego, tzn. wypłacić za każdą akcję zł 10 tytułem dywidendy w terminie do 3 miesięcy od daty dzisiejszej (14 czerwca 1939 r.);

c) resztę zysku przeznaczyć do dyspozycji najbliższego tegoż Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów na superdywidendę, względnie na rezerwy specjalne do dyspozycji następných Walnych Zgromadzeń;

3) Zatwierdzić preliminarz budżetowy, zamykający się w wydatkach sumą zł 3 000 000 z prawem przekroczenia tej sumy o 10% i przenoszenia odpowiednich sum z pozycji na pozycje;

4) Powiększyć kapitał akcyjny Spółki o zł 1 000 000, tj. do wysokości zł 2 000 000 w 2 transzach, mianowicie: w roku bieżącym 1939 powiększyć kapitał o sumę zł 500 000, tj. do wysokości zł 1 500 000 przez wypuszczenie 5 000 sztuk akcji nowej emisji po zł 100 nominalnej wartości każda z tym, że: 1) cena emisyjna akcji określona zostaje na zł 100, 2) wpłaty na nową emisję muszą być uskutecznione do końca roku bieżącego 1939, 3) akcje nowej emisji będą uczestniczyły w podziale zysku za rok operacyjny 1939, 4) repartycja akcji będzie uskuteczniiona między dotychczasowych akcjonariuszów w stosunku do posiadanych obecnie akcji; termin i wszystkie warunki emisji dalszych zł 500 000 będą przedmiotem obrad następnego Walnego Zgromadzenia Spółki;

5) Zmienić § 4 statutu Spółki przez nadanie mu brzmienia następującego: „§ 4. Kapitał zakładowy Spółki wynosi zł 1 500 000 i podzielony jest na 15 000 sztuk akcji na okaziciela nominalnej wartości zł 100 każda”;

6) Upoważnić Zarząd do wykonania uchwał powyższych, a ponadto do: zaciągania pożyczek w złotych, w złotych w zlocie, lub w innej walucie — do wysokości zł 2 000 000 w bankach, instytucjach kredytowych lub u osób prywatnych na czasokresy, oprocentowanie i na wszelkich warunkach według uznania Zarządu, do zabezpieczania zaciągniętych pożyczek kaucjami lub czystymi wpisami długu na jednej lub kilku z nieruchomości, stanowiących własność Spółki, a w szczególności na nieruchomościach NrNr 1863 BC, 8424 i 9008 w Warszawie, do zapisywania kaucyj na tychże nieruchomościach (jednej lub kilku) na zabezpieczenie należności skarbowej lub też władz rządowych, względnie samorządowych, na zabezpieczenie wykonania umów o dostawę, do odbioru waluty pożyczkowej, do poddawania Spółki warunkom i rygorom przez wierzycieli wymaganych, a także zobowiązaniom solidarnym, wreszcie do sprzedaży wymienionych wyżej nieruchomości NrNr 8424 i 9008 w Warszawie osobom, za ceny i na wszelkich warunkach według uznania Zarządu, do odbioru cen sprzedażnych w całości, jednorazowo lub ratami, do pozostawiania reszt cen na hipotecę sprzedawanych nieruchomości, do zawierania wszelkiego rodzaju umów, do zezawiania i podpisywania aktów notarialnych, wniosków hipotecznych, projektowania treści do wykazu hipotecznego oraz do wykonywania wszelkich czynności i formalności, jakie w tych celach okażą się potrzebne.

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA	zł
I. — Majątek stały:	
Budynki i teren	1 271 992'47
Nieukończona budowa	193 460'76
Urządzenia techniczne	195 404'26
Inwentarz zakł. i biur. (ruchom.)	219 133'37
II. — Majątek płynny:	
Gotówka w kasie i w bankach	589 890'46
Weksle w portfelu i inkasie	2 313 991'80
Gotowe wyroby i towary	3 452 141'92
Dłużnicy:	
a) odbiorcy	1 729 950'46
b) agenci	19 866'10
c) dostawcy	1 055 406'59
d) kaucje	9 095'00
e) różni	135 788'55
Sumy przechodnie:	
Wydatki okresu przyszłego	89 105'95
	<u>11 275 227'69</u>
Sumy pozabilansowe:	
Różni za gwarancje wekslowe	384 360'00
Różni za towary w depozycie	510 704'65
Weksle otrzymane z tyt. gwarancyj	391 075'15
Różni za oblige wekslowe	1 506 027'97
Towary otrzymane do depozytu	223 399'50
	<u>3 015 567'27</u>
	<u>14 290 794'96</u>

Zobowiązania zagraniczne

zł 1 806 066'50

Rachunek strat i zysków za okres od dn. 1 stycznia do dn. 31 grudnia 1938 r.

WINIEN	zł
Koszty administracji ogólnej	1 607 383'59
Koszty warszt. i uruchom. wozów	309 011'90

PASYWA	zł
I. — Kapitały własne:	
Kapitał zakładowy	1 000 000'00
Kapitał zapasowy	35 813'37
II. — Zobowiązania:	
Wierzyciele:	
a) dostawcy	5 481 573'56
b) odbiorcy	150 153'50
c) agenci	97 498'82
d) kaucje	19 700'62
e) różni	288 610'89
Rezerwa specjalna do dysp. Waln. Zgrom.	411 853'80
Inne rezerwy	1 739 655'25
III. — Zyski:	
Zysk z lat ubiegłych (z różn. kurs.)	1 702 588'79
Zysk za 1938 r.	347 779'09
	<u>11 275 227'69</u>
Sumy pozabilansowe:	
Gwarancje wekslowe wydane	384 360'00
Towary w depozycie	510 704'65
Różni za złożone weksle gwaranc.	391 075'15
Oblige wekslowe (żyra)	1 506 027'97
Różni za złożone towary do depoz.	223 399'50
	<u>3 015 567'27</u>
	<u>14 290 794'96</u>

MA	zł
Zysk na towarach	3 534 325'35
Różnica kursu	8 588'15

Dalszy ciąg na następnej stronie

Koszty sprzedaży	354 902'80	Odsetki pobrane	426 693'71
Koszty kredytów	292 573'45	Różne dochody	1 384 151'76
Podatki państw. i komunalne	2 013 409'85		
Świadczenia socjalne	65 466'00		
Różnica kursu	125'00		
Inne wydatki	115 059'53		
Odpisy na dłużnikach	50 924'13		
Odpisy amortyzacyjne	197 123'63		
Zysk za okres bieżący	347 779'09		
	<u>5 353 758'97</u>		<u>5 353 758'97</u>

Zreasumowany na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszów w dn. 8 marca 1939 r.

bilans na dz. 31 grudnia 1936 r.

AKTYWA	zł	PASYWA	zł
I. — Majątek stały:		I. — Kapitały własne:	
Budynki i teren	910 140'52	Kapitał zakładowy	1 000 000'00
Urządzenia techniczne	257 416'86	Zysk z lat poprzednich	39 685'57
Inwent. zakł. i biur. (ruch.)	148 800'11	II. — Zobowiązania:	
II. — Majątek płynny:		Wierzyciele:	
Gotówka w kasie i w bankach	1 226 612'69	a) dostawcy	7 437 318'81
Depozyty i kaucje	3 121'00	b) odbiorcy	128 202'28
Weksle w portfelu i inkasie	2 024 798'47	c) agenci	54 892'87
Gotowe wyroby i towary	1 727 048'01	d) różni	310 059'70
Dłużnicy:		Sumy przechodnie:	
a) odbiorcy	2 698 478'41	a) wpływy dotycz. okr. przyszł.	90 984'34
b) agenci	89 145'20	III. — Zysk:	
c) dostawcy	1 118 794'49	Zysk za 1936 r.	1 791 319'16
d) różni	582 928'50		10 852 462'73
Sumy przechodnie:		Sumy pozabilansowe (różni za gwarancje, kau-	1 982 282'84
a) wyd. dot. okr. przyszł.	65 178'47	cje, depoz.)	12 834 745'57
	10 852 462'73		
Sumy pozabilansowe (gwarancje, kaucje, depoz. i ryzyko wekslowe)	1 982 282'84		
	<u>12 834 745'57</u>		<u>12 834 745'57</u>

Zreasumowany na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszów w dn. 8 marca 1939 r.

rachunek strat i zysków za okres od dn. 1/I do dn. 31/XII 1936 r.

WINIEN	zł	MA	zł
Koszty administracji ogólnej	1 196 542'97	Zysk na towarach	2 531 991'40
Koszty warszt. i uruch. wozów	291 436'91	Różnice kursowe	1 597 934'58
Koszty sprzedaży	305 232'92	Prowizje i rabaty	599 469'76
Koszty kredytów	128 538'12	Komorne	24 686'36
Podatki państw., komunalne i świadczenia	494 548'30	Różne	33 147'51
Odpisy amortyzacyjne	135 354'65		
Odpisy na dłużnikach	316 876'68		
Różnice kursowe	1 640'81		
Inne wydatki	125 739'09		
Zysk za okres bieżący	1 791 319'16		
	<u>4 787 229'61</u>		<u>4 787 229'61</u>

Zreasumowany na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszów w dn. 8 marca 1939 r.

bilans na dz. 31/XII 1937 r.

AKTYWA	zł	PASYWA	zł
I. — Majątek stały:		I. — Kapitały własne:	
Budynki i teren:		Kapitał zakładowy	1 000 000'00
wartość nabycia	zł 1 532 505'77	Kapitał zapasowy	18 645'61
amortyzacja lat poprzednich	„ 268 247'79	II. — Zobowiązania:	
amortyzacja roku sprawozd.	„ 57 572'20	Wierzyciele:	
	1 206 685'78	a) dostawcy	6 700 654'69
Urządzenia techniczne	192 160'16	b) odbiorcy	187 738'27
Inwentarz zakł. i biur. (ruchom.)	241 724'46	c) agenci	62 119'80
II. Majątek płynny:		d) kaucje	170'00
Gotówka w kasie i w bankach	332 705'28	e) różni	220 991'58
Weksle w portfelu i inkasie	2 071 420'83	Rezerwa na podatki	312 750'00
Gotowe wyroby i towary	3 106 520'47	Rezerwa na gwarancje (z tyt. sprzed. sam.)	130 524'23
Dłużnicy:		Rezerwa specjalna	214 424'54
a) odbiorcy	2 032 518'62	Sumy przechodnie:	
b) agenci	43 193'45	dochody okresu przyszłego	114 618'10
c) dostawcy	117 870'26	III. — Zyski:	
d) różni	1 473 367'27	Zysk z 1936 r.	1 597 934'58
Sumy przechodnie:		Zysk za 1937 r.	319 251'23
wydatki okresu przyszłego	61 656'05		
	10 879 822'63		10 879 822'63

Dalszy ciąg na następnej stronie

Sumy pozabilansowe:	
Różni za gwarancje wekslowe	494 662'00
Różni za towary w depozycie	560 719'88
Weksle otrzym. z tyt. gwaranc.	338 541'75
Różni za obligo wekslowe	1 452 419'29
Różni za depozyty	2 600'00
	<u>2 848 942'92</u>
	<u>13 728 765'55</u>

Sumy pozabilansowe:	
Gwarancje wekslowe wydane	494 662'00
Towary w depozycie	560 719'88
Różni za złożone weksle gwar.	338 541'75
Obligo wekslowe (żyra)	1 452 419'29
Depozyty złożone	2 600'00
	<u>2 848 942'92</u>
	<u>13 728 765'55</u>

**Zreasumowany na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszów w dn. 8 marca 1939 r.
rachunek strat i zysków za okres od dn. 1 stycznia do 31 grudnia 1937 r.**

WINIEN	zł
Koszty administracji ogólnej	1 422 877'64
Koszty warszt. i uruchom. wozów	532 242'44
Koszty sprzedaży	255 008'90
Koszty kredytów	321 108'93
Podatki państwowe i komunalne	614 799'98
Świadczenia socjalne	62 178'85
Różnica kursu	383'52
Inne wydatki	110 104'89
Odpisy na dłużników	92 935'99
Odpisy amortyzacyjne	173 995'03
Zysk za okres bieżący	319 251'23
	<u>3 904 887'40</u>

MA	zł
Zysk na towarach	2 828 944'86
Różnica kursu	17 272'05
Odsetki pobrane	322 112'55
Różne dochody	736 557'94
	<u>3 904 887'40</u>

II OGŁOSZENIE

o powtórny Walnym Zgromadzeniu

Zarząd Spółki Akcyjnej

Towarzystwo Ubezpieczeń „Piasł”, Spółka Akcyjna

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że wyznaczone na dz. 31 maja 1939 r. 19 Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów wskutek braku quorum, przewidzianego w § 21 statutu Spółki, nie doszło do skutku.

Zarząd zaprasza PP. Akcjonariuszów na powtórne

WALNE ZGROMADZENIE

które odbędzie się w dn. 3 lipca (poniedziałek) 1939 r. o godz. 17 w sali posiedzeń Towarzystwa w Warszawie przy ul. Moniuszki Nr 10 z tym samym porządkiem dziennym, który był wyznaczony do rozpoznania na pierwszym Walnym Zgromadzeniu, mianowicie:

- 1) Zagajenie Zgromadzenia przez Prezesa Zarządu i wybór przewodniczącego Zgromadzenia;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej;
- 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1938 r.;
- 4) Pokwitowanie władz Spółki z wykonania przez nie obowiązków;
- 5) Zatwierdzenie budżetu na 1939 r. oraz określenie wynagrodzenia członków Zarządu i Rady Nadzorczej na tenże rok;
- 6) Wybory członków Zarządu i Rady Nadzorczej.

Powtórne Walne Zgromadzenie uważane będzie za prawomocne — stosownie do § 21 statutu Spółki — i decyzje jego za ostateczne bez względu na ilość akcji na nim reprezentowanych.

PP. Akcjonariusze, posiadający akcje na okaziciela, a chcący wziąć udział w Zgromadzeniu, winni złożyć w kasie Spółki swe akcje, względnie świadectwa depozytowe, przynajmniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia z zachowaniem przepisów art. 399 K. H. 1546

S P R O S T O W A N I E

**Zarząd Spółki Akcyjnej Przedsiębiorstw Technicznych
Zaborowski i S-ka, Warszawa, Trębacka 10**

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów z porządkiem dziennym, ogłoszonym w tyt. „Polska Gospodarcza”, zes. 24 z dn. 17/VI b. r., odbędzie się

w dn. 28 lipca 1939 r. o godz. 5 po poł.

a nie — jak mylnie podano — w dn. 14 lipca 1939 r. 1559

B A N K

M I E S I Ę C Z N I K
POŚWIĘCONY BANKOWOŚCI I
ZAGADNIENIOM FINANSOWYM

ADRES REDAKCJI
i ADMINISTRACJI
W A R S Z A W A
NOWY ŚWIAT 7
KONTO P.K.O. 27

ZAWIERA:

artykuły, sprawozdania, kronikę, przegląd bibliografii i prasy z zakresu pieniążnictwa i kredytu, organizacji i techniki bankowej

PODAJE:

systematyczny przegląd i oświetlenie wszystkich wydarzeń i zagadnień, mających związek z bankowością i rynkiem pieniężno-kapitałowym w Polsce i z granicą

PRENUMERATA:

ROCZNA WYNOŚI zł 18, PÓLROCZ. zł 9
NUMER POJEDYŃCZY zł 1-50
DLA PRACOWNIKÓW BANKOWYCH
PRENUMERATA ROCZNA zł 12
PÓLROCZNA zł 6

Wysyłajcie listy
pocztą lotniczą

PRACA ZBIOROWA

CHAŁUP NICHTWO

MATERIAŁY
UWAGI
WNIOSKI

NAKŁADEM
TYGODNIKA „POLSKA GOSPODARCZA”
WARSZAWA

288 STRON DRUKU

CENA ŻŁ 8.-

P O L M I N

PAŃSTWOWA FABRYKA OLEJÓW MINERALNYCH

CENTRALA WE LWOWIE, AKADEMICKA 7
D O S T A R C Z A :

BENZYNY: LOTNICZE wysokooktanowe i etylizowane do szybkoobrotowych motorów spalinowych o wysokiej kompresji zwłaszcza dla silników lotniczych, **MOTOROWE** i **MIESZANKI** do napędu pojazdów mechanicznych

NAFTĘ rafinowaną do celów oświetleniowych, „Termolinę” do prymusów, lamp żarowych, latarni morskich itp. **ETER** naftowy do fabrykacji olejków meterycznych

WYSOKOWARTOŚCIOWE OLEJE do łożysk wirówek młeczarskich, silników elektrycznych, maszyn przedkaldniczych i rolniczych, kompresorów amoniakalnych, lokomobil, turbin wodnych; do silników Diesla, sprężarek, do turbin parowych, turbopomp itp., do cylindrów maszyn parowych i lokomobil o różnych temperaturach par, do transformatorów jako oleje izolacyjne, w garbarstwie jako oleje garbarskie, do samochodów i motocykli, oleje emulgujące w przemyśle włókienniczym oraz oleje bezbarwne, mające zastosowanie do celów kosmetycznych i farmaceutycznych

SMARY do łożysk kulkowych, do łańcuchów i zespołów kół zębatach, wyciągów kopalnianych, żurawi, wózków oraz w przemyśle lakierniczym i farbiarskim

PARAFINĘ bezwoną do powlekania serów, impregnacji higienicznych kubków i naczyń papierowych oraz do wyrobu środków kosmetycznych i leczniczych

ASFALTY: przemysłowe do różnych celów, do zalewania kabli, akumulatorów i baterji elektrycznych, izolacyjne w budownictwie do izolacji przed wilgocią fundamentów, murów, posadzek i stropów, do izolacji rur gazowych, wodociągowych i kablowych, popowe do fabrykacji papy dachowej, drogowe do budowy nawierzchni drogowych oraz masy asfaltowe do zalewania spoin w brukach, masy kablowe „A” i „B”, „Limbit” preparat do budowy nawierzchni drogowych na zimno

KOPALNIE WŁASNE • GAZOCIĄGI
RAFINERIA W DROHOBYCZU
ODDZIAŁY HANDLOWE W CAŁEJ POLSCE
STACJA BUNKROWA W GDYNI
STACJE BENZYNOWE W CAŁEJ POLSCE